

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΚΑΤΑ ΠΟΣΟ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΛΠ ΣΤΗΝ
ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΣΤΙΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ**

**ΓΙΑΤΣΕ Β. ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Κ. ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ
ΚΟΚΚΑΛΟΓΛΟΥ Ν. ΓΕΩΡΓΙΑ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΓΚΟΛΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2015

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΚΑΤΑ ΠΟΣΟ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΛΠ ΣΤΗΝ
ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΣΤΙΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ**

ΓΙΑΤΣΕ Β. ΧΡΙΣΤΙΝΑ (Α.Μ.15262)

xristina_g3@hotmail.com

ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Κ. ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (Α.Μ. 15249)

chargeor3@hotmail.com

ΚΟΚΚΑΛΟΓΛΟΥ Ν. ΓΕΩΡΓΙΑ (Α.Μ. 15367)

gww.kok@hotmail.com

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΓΚΟΛΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2015

Επισήμανση

Οι διαπιστώσεις, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι πιθανές προτάσεις της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας, εκτός των αναφορών που σημαίνονται ως λήμματα, αποτελούν προσωπικές θεωρητικές ή εμπειρικές διαπιστώσεις του φοιτητή/φοιτήτριας ή της ομάδας των φοιτητών που την επιμελήθηκαν και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τη γνώμη του εισηγητή εκπαιδευτικού, ή του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής ή του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Δημιουργική Λογιστική αποτελεί ευφημισμό που αφορά λογιστικές πρακτικές που μπορεί να ακολουθούν το «γράμμα» του νόμου ή κανόνων, δηλαδή συνήθεις λογιστικές πρακτικές, αλλά σίγουρα αποκλίνουν από το πνεύμα των νόμων ή κανόνων αυτών. Χαρακτηρίζεται από υπερβολική επιπλοκή και χρήση νέων μεθόδων για την παρουσίαση του εισοδήματος, των περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων μιας επιχείρησης, με την πρόθεση να επηρεαστούν οι αναγνώστες κατά την ερμηνεία οικονομικών καταστάσεων. Οι όροι «καινοτόμος» ή «επιθετική» είναι κάποια από τα επίθετα που μερικές φορές την ακολουθούν.

Ο γενικός όρος που αναφέρεται η διεθνής βιβλιογραφία, για την Δημιουργική Λογιστική, είναι ο εξής: «η συστηματική διαστρέβλωση της αλήθειας για τα εισοδήματα και τα περιουσιακά στοιχεία των εταιρειών ή άλλων οργανισμών». Η Δημιουργική λογιστική είναι πίσω από μεγάλο αριθμό λογιστικών σκανδάλων, και δεν είναι λίγες οι προτάσεις -τόσο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό- για λογιστική μεταρρύθμιση και πραγματική επικέντρωση σε ενημερωμένη ανάλυση του κεφαλαίου και των συντελεστών της παραγωγής, που θα αντικατοπτρίζουν ορθά τον τρόπο της προστιθέμενης αξίας¹.

Είναι πλέον γεγονός και αποτελεί επιστημονικό εκπαιδευτικό εγχειρίδιο, ότι η κύρια αιτία της ύφεσης στην χρηματιστηριακή αγορά των ΗΠΑ το 2002, προήλθε από τις παραποιημένες λογιστικές εκθέσεις των Enron, Worldcom και άλλων επιχειρήσεων.

Ένα κοινά αποδεκτό κίνητρο, για τις συστηματικές παραποιημένες αναφορές/λογιστικές εκθέσεις/οικονομικές καταστάσεις εισοδήματος νομικών προσώπων, που ήρθε στο φως το 2002, ήταν η χορήγηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών ως τμήμα των πακέτων αποζημίωσης. Δεδομένου ότι οι τιμές των μετοχών αντανakλούν τις οικονομικές εκθέσεις, τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών θα μπορούσαν να είναι πιο κερδοφόρα όταν το εισόδημα είναι υπερβολικά μεγάλο, έτσι το απόθεμα μπορεί να πωληθεί με «φουσκωμένο» κέρδος.

¹ Αναφέρεται στην εκάστοτε οικονομική επιβάρυνση της αξίας ενός αγαθού ως πρώτη ύλη σε κάθε στάδιο της επεξεργασίας του μέχρι την τελική μορφή του που φθάνει έτοιμο στη κατανάλωση.

Σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι να καταγραφούν τα στοιχεία άσκησης της δημιουργικής λογιστικής στις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών κατά την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Πρότυπων-ΔΛΠ.

Η δομή της πτυχιακής εργασίας έχει ως εξής:

- Το 1^ο κεφάλαιο καταγράφει εισαγωγικές έννοιες της πτυχιακής και την βιβλιογραφική ανασκόπηση της έννοιας της Δημιουργικής Λογιστικής.
- Το 2^ο κεφάλαιο αναλύει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.
- Το 3^ο κεφάλαιο παρουσιάζει την Δημιουργική Λογιστική.
- Το 4^ο κεφάλαιο δίνει στοιχεία για τις οικονομικές καταστάσεις και την σχέση τους με την Δημιουργική Λογιστική.
- Το 5^ο κεφάλαιο παρουσιάζει παραδείγματα χρήσης τεχνασμάτων Δημιουργικής Λογιστικής.
- Στο τελευταίο κεφάλαιο, εξάγονται συμπεράσματα για τον βαθμό επηρεασμού κατά την εφαρμογή των ΔΛΠ στην άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής στις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσας βιβλιογραφικά ερευνητικής πτυχιακής εργασίας είναι «Κατά πόσο επηρεάζει η εφαρμογή των ΔΛΠ στην άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής στις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών».

Το θέμα αναλύεται ως εξής:

Στο 1^ο κεφάλαιο τις «Εισαγωγικές Έννοιες», καταγράφονται η βιβλιογραφική ανασκόπηση της εννοίας της Δημιουργικής Λογιστικής, οι βασικοί όροι των οικονομικών καταστάσεων και των χρηματοοικονομικών δεικτών, τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ), η διαφορά μεταξύ των Γενικά Αποδεκτών Λογιστικών Αρχών (Generally accepted accounting principles-GAAP) και των ΔΠΧΠ (International Financial Reporting Standards-IFRS) και τέλος η επιχειρηματική ηθική.

Στο 2^ο κεφάλαιο τα «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», αναλύονται το θεωρητικό υπόβαθρο των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., οι επιδιώξεις των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., η οργάνωση των λογιστικών βιβλίων για οι ανάγκες που προκύπτουν από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. (τήρηση βιβλίων κατά τη φορολογική νομοθεσία, τήρηση βιβλίων κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.), οι λογιστικές καταστάσεις κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. (ισολογισμός, κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως, κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων, κατάσταση ταμειακών ροών), το προσάρτημα, τα συνοπτικά οικονομικά στοιχεία και πληροφορίες και τέλος οι κανόνες αποτιμήσεως (έξοδα εγκαταστάσεως, αξία υπερπροσόδου, ενσώματες ακινητοποιήσεις, συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις, αποθέματα, ανεπίδεκτες απαιτήσεις εισπράξεως, αξίες εκφραζόμενες σε ξένο νόμισμα).

Στο 3^ο κεφάλαιο η «Δημιουργική Λογιστική», παρουσιάζονται η έννοια της Δημιουργικής Λογιστικής, ο ορισμός της, οι πρακτικές της, τα χαρακτηριστικά της, οι τεχνικές της (ταξινομήσεις των τεχνικών της, ρυθμιστική ευελιξία, έλλειψη ρύθμισης, διαχειριστικές αποφάσεις και υποθέσεις για το μέλλον, χρονοδιάγραμμα ορισμένων συναλλαγών, χρήση τεχνητών συναλλαγών, αναβάθμιση και παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών), η σχέση της εταιρικής διακυβέρνησης και της Δημιουργικής Λογιστικής (αρχές και αποτέλεσμα της εταιρικής διακυβέρνησης), τα κίνητρα και τέλος σχέση της ηθικής με την Δημιουργική Λογιστικής.

Στο 4^ο κεφάλαιο τις «Οικονομικές Καταστάσεις και Δημιουργική Λογιστική», δίνονται στοιχεία για την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, του ισολογισμού, της τρέχουσας κατάστασης ταμειακών ροών, της χρήσης και της τυποποίησης των οικονομικών καταστάσεων, των χρηματοοικονομικών δεικτών (χρήσεις και είδη δεικτών), της μερισματικής απόδοσης (χρήση δεικτών για την ανάλυση της απόδοσης, ανάλυση αντιπροσωπευτικού δείγματος, ανάλυση δεδομένων με χρονολογική σειρά, συγκριτική ανάλυση), της ποιότητας των κερδών λόγω επηρεασμού της Δημιουργικής Λογιστικής και τέλος οι περιορισμοί της ανάλυσης δεικτών.

Στο 5^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται παραδείγματα χρήσης τεχνασμάτων Δημιουργικής Λογιστικής. Πραγματοποιείται εντοπισμός τεχνασμάτων Δημιουργικής Λογιστικής στον ισολογισμό εταιριών (ενίσχυση ισολογισμού, υπερεκτίμηση περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεις υποτίμησης) και τέλος καταγράφεται η υπόθεση Enron (το ιστορικό της εταιρίας, η αρχή του λογιστικού σκανδάλου, λογιστικές πρακτικές, διακυμάνσεις των τιμών των μετοχών της Enron).

Στο τελευταίο κεφάλαιο, αφού ολοκληρώθηκε η παρούσα πτυχιακή εργασία και έχοντας μελετήσει διεξοδικά τα ζητήματα που πραγματεύτηκε, εξάγονται συμπεράσματα για τον βαθμό επηρεασμού κατά την εφαρμογή των ΔΛΠ στην άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής στις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Επισημάνση	iii
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	iv
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	vi
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ-ΣΧΗΜΑΤΩΝ-ΕΞΙΣΩΣΕΩΝ	xii
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	xii
ΣΧΗΜΑΤΑ.....	xii
ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ	xii
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	xiv
1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	1
1.1 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	1
1.2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ.....	3
1.3 ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (ΔΠΧΠ).....	5
1.4 Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ GAAP και IFRS.....	6
1.5 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ.....	8
2 ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	10
2.1 ΓΕΝΙΚΑ	10
2.2 ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΩΝ Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.....	11
2.3 ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.	17
2.4 Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.....	20

2.4.1	Τήρηση βιβλίων κατά τη φορολογική νομοθεσία.....	20
2.4.2	Τήρηση βιβλίων κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.	21
2.5	ΟΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΑ Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.	24
2.5.1	Ισολογισμός.....	25
2.5.2	Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως.....	26
2.5.3	Κατάσταση μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων	26
2.5.4	Κατάσταση Ταμειακών Ροών.....	27
2.6	ΤΟ ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ.....	29
2.7	ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ.....	29
2.8	ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΕΩΣ.....	31
2.8.1	Έξοδα εγκαταστάσεως	31
2.8.2	Αξία υπερπροσόδου (Φήμη και πελατεία)	32
2.8.3	Ενσώματες ακινητοποιήσεις.....	33
2.8.4	Συμμετοχές (επενδύσεις) σε συγγενείς επιχειρήσεις.....	35
2.8.5	Αποθέματα.....	36
2.8.6	Ανεπίδεκτες απαιτήσεις εισπράξεως.....	37
2.8.7	Αξίες εκφραζόμενες σε ξένο νόμισμα.....	37
3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ.....	39
3.1	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	39
3.2	Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	40
3.3	ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	42
3.4	ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	43
3.5	ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	44
3.6	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	45
3.6.1	Ταξινομήσεις των τεχνικών της Δημιουργικής Λογιστικής.....	45

3.6.2	Ρυθμιστική ευελιξία.....	47
3.6.3	Έλλειψη ρύθμισης	47
3.6.4	Διαχειριστικές αποφάσεις και υποθέσεις για το μέλλον	47
3.6.5	Χρονοδιάγραμμα ορισμένων συναλλαγών.....	47
3.6.6	Χρήση τεχνητών συναλλαγών.....	48
3.6.7	Αναβάθμιση και παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών.....	48
3.7	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ.....	48
3.7.1	Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης	48
3.7.2	Αποτέλεσμα της Εταιρικής Διακυβέρνησης	49
3.8	ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	50
3.9	Η ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	51
4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	52
4.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	52
4.2	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ.....	52
4.3	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	53
4.4	ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ	55
4.5	ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	58
4.6	ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	60
4.7	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	60
4.7.1	Χρήσεις και είδη δεικτών	61
4.8	ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ.....	76
4.8.1	Χρήση δεικτών για την ανάλυση της απόδοσης	77
4.8.2	Ανάλυση αντιπροσωπευτικού δείγματος.....	78
4.8.3	Ανάλυση δεδομένων με χρονολογική σειρά	78
4.8.4	Συγκριτική ανάλυση	79

4.9	Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΛΟΓΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	79
4.10	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ	83
5	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.....	86
5.1	ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.....	86
5.1.1	Ενίσχυση Ισολογισμού	86
5.1.2	Υπερεκτίμηση Περιουσιακών Στοιχείων	87
5.1.3	Υποχρεώσεις Υποτίμησης.....	89
5.2	ΥΠΟΘΕΣΗ ENRON	90
5.2.1	Το ιστορικό της εταιρίας	91
5.2.2	Η αρχή του λογιστικού σκανδάλου	93
5.2.3	Λογιστικές πρακτικές	94
5.2.4	Διακυμάνσεις των τιμών των μετοχών της Enron.....	95
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	97
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	102

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ-ΣΧΗΜΑΤΩΝ-ΕΞΙΣΩΣΕΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 2.1: Τήρηση δυο αυτοτελών λογιστικών συστημάτων.....	23
Πίνακας 3.1: Χαρακτηριστικά της Δημιουργικής Λογιστικής.....	44
Πίνακας 5.1: Κατάσταση ταμειακών ροών.....	57

ΣΧΗΜΑΤΑ

Σχήμα 1.1: Τα κίνητρα της Δημιουργικής Λογιστικής.....	2
Σχήμα 1.2: Βασικοί όροι οικονομικών καταστάσεων και χρηματοοικονομικών δεικτών.....	5
Σχήμα 2.1: Βασικές ομαδοποιήσεις των κονδυλίων του Ισολογισμού.....	25
Σχήμα 4.1: Διάγραμμα ροής με τις εγγραφές ταμειακών ροών που εμφανίζονται στην κατάσταση ταμειακών ροών.....	57

ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ

Εξίσωση 2.1: Η ισότητα της τελικής κατάστασης A_1 για την απόδοση του κέρδους.....	13
Εξίσωση 2.2: Η ισότητα της κατανάλωση K για την απόδοση του κέρδους.....	13
Εξίσωση 3.1: Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας.....	63
Εξίσωση 3.2: Δείκτης άμεσης ρευστότητας.....	64
Εξίσωση 3.3: Μέση περίοδος είσπραξης.....	65
Εξίσωση 3.4: Μέση περίοδος πληρωμής.....	65
Εξίσωση 3.5: Ταχύτητα κυκλοφορίας αποθεμάτων.....	66
Εξίσωση 3.6: Περίοδος (ημέρες) μετατροπής αποθεμάτων σε μετρητά.....	66
Εξίσωση 3.7: Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης.....	67
Εξίσωση 3.8: Δείκτης ξένων προς ίδια κεφαλαία.....	68
Εξίσωση 3.9: Δείκτης Μακροπρόθεσμου χρέους προς το σύνολο ενεργητικού.....	69

Εξίσωση 3.10: Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών.	69
Εξίσωση 3.11: Δείκτης συνολικής κάλυψης.	70
Εξίσωση 3.12: Περιθώριο μικτού κέρδους.	71
Εξίσωση 3.13: Περιθώριο λειτουργικού κέρδους.	71
Εξίσωση 3.14: Περιθώριο καθαρού κέρδους.	72
Εξίσωση 3.15: Απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE).	72
Εξίσωση 3.16: Απόδοση επενδύσεων (ROI).	73
Εξίσωση 3.17: Τα μελλοντικά αναμενόμενα κέρδη ανά μετοχή (EPS).	74
Εξίσωση 3.18: Ο λόγος διανομής μερίσματος της επιχείρησης.	74
Εξίσωση 3.19: Δείκτης τιμής προς κέρδη (P/E).	74
Εξίσωση 3.20: Δείκτης ταμειακής ροής.	75
Εξίσωση 3.21: Δείκτης τιμής προς λογιστική αξία (P/BV).	75
Εξίσωση 3.22: Λόγος διανομής.	77

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Α.Ε.: Ανώνυμη Εταιρεία
- Γ.Α.Λ.Α.: Γενικά Αποδεκτών Λογιστικών Αρχών
- Γ.Σ.: Γενικό Συμβούλιο
- ΔΛΠ: Διεθνών Λογιστικών Πρότυπων
- ΔΠΧΠ: Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
- Ε.Γ.Λ.Σ.: Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο
- ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ε.Λ.Τ.Ε.: Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων
- Ε.Π.Ε.: Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
- ΗΠΑ: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
- Κ.Β.Σ.: Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων
- Σ.ΛΟ.Τ.: Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης
- D/E: debt/equity
- FASB: Financial Accounting Standards Board
- FIFO: First -In, First-Out
- GAAP: Generally accepted accounting principles
- I.A.S.C.F.: International Accounting Standards Committee Foundation
- IFRS: International Financial Reporting Standards
- IFAC: International Federation of Accountants
- LIFO: Last-In, First-Out
- P/E: price/earnings
- Rof: return on investment
- SEC: Securities and Exchange Commission

1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Σύμφωνα με τον Jason Anello, η Δημιουργική Λογιστική είναι η χρήση ανορθόδοξων οικονομικών/λογιστικών τεχνικών², που παρά τις διατάξεις των Γενικών Αποδεκτών Λογιστικών Αρχών GAAP³, δημιουργούν μια επιθυμητή (αρνητική ή θετική, ανάλογα με την περίπτωση) εικόνα των οικονομικών της εκάστοτε επιχείρησης. Για παράδειγμα, η πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου (του οποίου η αγοραία αξία είναι υψηλή, αλλά η λογιστική αξία είναι χαμηλή) για να δημιουργηθούν μη λειτουργικά κέρδη που αντισταθμίζουν την απώλεια λειτουργίας της εν λόγω επιχείρησης (Τότσης, 2007).

Ο Timothy Donald Cook προσδίδει θετικά στοιχεία στην Δημιουργική Λογιστική, λέγοντας ότι: «Σε αντίθεση με την παραποίηση των λογιστικών βιβλίων⁴, η Δημιουργική Λογιστική σε γενικές γραμμές είναι νόμιμη και αναγκαία». Κατ' ευφημισμό, μάλιστα, από πολλούς οικονομολόγους ονομάζεται «χρηματοοικονομική τεχνική» ή «κέρδη διαχείρισης» (Μαγγίνα, 2005).

Ο Erik Jones περιγράφει την Δημιουργική Λογιστική ως μια καινοτόμο κεφαλαιακή διάρθρωση⁵, για την τακτοποίηση εκτεταμένων δάνειων και αποπληρωμής εμπορικών πιστώσεων, δηλαδή για να επιτευχθεί ένα επιθυμητό επίπεδο χρηματοοικονομικής μόχλευσης που συνήθως δεν είναι δυνατή (Παρασκευόπουλος, 2008).

²Συστηματικές διαδικασίες, τύποι ή ρουτίνες για την ολοκλήρωση ενός οικονομικού έργου (οικονομικών καταστάσεων, εξαγωγή αριθμοδεικτών κλπ.).

³Αυθεντικοί κανόνες, πρακτικές και συμβάσεις που προορίζονται να παρέχουν τόσο ευρείες κατευθυντήριες γραμμές και λεπτομερείς διαδικασίες για την προετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων και τη διαχείριση ειδικών λογιστικών καταστάσεων.

Οι Γενικές Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές (Generally accepted accounting principles-GAAP) παρέχουν αντικειμενικά κριτήρια για την αξιολόγηση και τη σύγκριση των χρηματοοικονομικών δεδομένων και της παρουσίας τους, έτσι ώστε να περιορίσουν τις παραποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων από τους οικονομικούς διευθυντές, για μη ρεαλιστική εικόνα μέσω της δημιουργικής λογιστικής.

⁴Η Παραποίηση των λογιστικών βιβλίων, για να δοθεί παραπλανητική εικόνα της επιχείρησης και της οικονομικής θέσης ή των αποτελεσμάτων δραστηριοτήτων της -σε αντίθεση με τη δημιουργική λογιστική-, είναι μια παράνομη πράξη.

⁵Συνήθως, περιλαμβάνει επενδύσεις (μετοχικού κεφαλαίου) και μακροπρόθεσμα δάνεια (δανειακά κεφάλαια), αλλά όχι βραχυπρόθεσμα δάνεια (όπως υπεραναλήψεις) και υποχρεώσεις (όπως οι εμπορικές πιστώσεις).

Ο Νικόλας Οικονομίδης εξηγεί ότι η Δημιουργική λογιστική μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διαχείριση εσόδων. Η διαχείριση Κερδών συμβαίνει όταν οι οικονομικοί διαχειριστές χρησιμοποιούν την κρίση στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση και στη δόμηση των συναλλαγών για να αλλάξουν οικονομικές εκθέσεις έτσι ώστε να παραπλανήσουν ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με την σοβούσα οικονομική απόδοση της επιχείρησης ή την επιρροή των συμβατικών αποτελεσμάτων που εξαρτώνται από τους αναφερόμενους λογιστικούς αριθμοδείκτες (Τσόλης & Φίλιος, 2004).

Ο Mogens Ove Madsen εξετάζει τα κίνητρα της Δημιουργικής Λογιστικής, και τα απαριθμεί σύμφωνα με το παρακάτω Σχήμα 1.1 (Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015):

Σχήμα 1.1: Τα κίνητρα της Δημιουργικής Λογιστικής.

Πηγή: (Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015).

Ο ορισμός της Δημιουργικής Λογιστικής σύμφωνα με τον Malcolm Sawyer είναι ο εξής: «Λογιστικές πρακτικές που ακολουθούν απαιτούμενες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, αλλά αποκλίνουν από τα λογιστικά πρότυπα, με γνώμονα την -αλίευση- κέρδους» (Κατούδης & Αντωνόπουλος, 2006). Ο Alan Freeman προσθέτει ότι «η Δημιουργική Λογιστική αξιοποιεί τα κενά στα λογιστικά πρότυπα και ψευδώς απεικονίζει μια καλύτερη εικόνα της εταιρείας» (Παρασκευόπουλος, 2008). Ενώ ο Michael Roberts θεωρεί ότι η Δημιουργική Λογιστική πρακτική είναι νόμιμη, και εκμεταλλεύεται τα κενά των Διεθνών

Λογιστικών Προτύπων, που με την σειρά τους συχνά μεταρρυθμίζονται ώστε να αποφεύγονται τέτοιου είδους συμπεριφορές (Μαγγίνα, 2005).

Για την αποφυγή των παραπάνω εκμεταλλευτικών καταστάσεων ο Alan Cibils θεωρεί πως μπορεί να αποφευχθούν από την δημόσια έκθεση των λογιστικών καταστάσεων, έτσι ώστε να επιτρέπεται στους επενδυτές να συγκρίνουν την οικονομική υγεία των ανταγωνιστικών εταιρειών (Τσόλης & Φίλιος, 2004). Ωστόσο, σύμφωνα με τον John Weeks αυτό δεν διορθώνεται έτσι απλά γιατί όταν οι επιχειρήσεις επιδίδονται σε ενέργειες Δημιουργικής Λογιστικής στρεβλώνουν την αξία των πληροφοριών που παρέχουν οι εκδίδουσες οικονομικές τους καταστάσεις (Μπάρμπας, 2011).

1.2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Παρακάτω δίνονται βασικοί όροι οικονομικών καταστάσεων και χρηματοοικονομικών δεικτών (Σχήμα 1.2) (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012):

- Δείκτης απόδοσης επί των επενδύσεων (return on investment -Rof- ratio): το πηλίκο της διαίρεσης των καθαρών κερδών με το ενεργητικό (μέτρο συνολικής αποτελεσματικής χρήσης των περιουσιακών στοιχείων).
- Δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια (debt/equity -D/E- ratio): το πηλίκο της διαίρεσης των οφειλών (ξένων κεφαλαίων) με τα ίδια κεφάλαια (μέτρο χρηματοοικονομικής μόχλευσης).
- Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών (times interest-earned ratio): το πηλίκο της διαίρεσης των κερδών προ τόκων και φόρων (EBIT) με την ετήσια δαπάνη για τόκους (μέτρο της ικανότητας της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις πάγιες καταβολές τόκων).
- Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας (current ratio): το πηλίκο της διαίρεσης του κυκλοφορούντος ενεργητικού με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (μέτρο ρευστότητας).
- Δείκτης τιμής προς κέρδη (price/earnings -P/E- ratio): το πηλίκο της διαίρεσης της τιμής της μετοχής με τα κέρδη ανά μετοχή, δηλαδή το πολλαπλάσιο της τιμής που είναι πρόθυμοι να δώσουν οι επενδυτές για κέρδη ενός ευρώ.
- Δείκτης τιμής προς λογιστική αξία -P/BV ratio-: η τιμή της μετοχής σε σχέση με τη λογιστική αξία (καθαρή θέση) ανά μετοχή της επιχείρησης.

- Ισολογισμός (balance sheet): λογιστική κατάσταση που παρουσιάζει το ενεργητικό, το παθητικό, και τα κεφάλαια μιας επιχείρησης.
- Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης ή ανάλυση εσόδων-εξόδων (income statement): λογιστική κατάσταση που παρουσιάζει τις πωλήσεις της επιχείρησης, το λειτουργικό κόστος, και τις χρηματοοικονομικές δαπάνες.
- Κόστος αντικατάστασης (replacement cost): η τρέχουσα τιμή αγοράς ενός περιουσιακού στοιχείου που θα χρησιμοποιηθεί για την αντικατάσταση ενός υπάρχοντος περιουσιακού στοιχείου.
- Μερισματική απόδοση (dividend yield): το ποσοστό απόδοσης των μερισμάτων, που ισούται με το πηλίκο της διαίρεσης των μερισμάτων με την τιμή της μετοχής.
- Περιθώρια καθαρού κέρδους (net profit margins): το ποσοστό απόδοσης των πωλήσεων, που ισούται με το πηλίκο της διαίρεσης των καθαρών εσόδων με τις καθαρές πωλήσεις.
- P/Ec/P/Em: μέθοδος για τη σύγκριση του δείκτη τιμής προς κέρδη (P/Ec) μιας επιχείρησης με την αγορά (P/Em). Ο δείκτης αυτός βοηθά να προσδιοριστεί αν ένα P/Ec διαπραγματεύεται πάνω (at a premium) ή κάτω (at a discount) από το δείκτη της αγοράς.

Σχήμα 1.2: Βασικοί όροι οικονομικών καταστάσεων και χρηματοοικονομικών δεικτών.

Πηγή: (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

1.3 ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (ΔΠΧΠ)

Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) είναι λογιστικοί κανόνες και κατευθυντήριες γραμμές που διέπουν την αναφορά των διαφόρων τύπων των λογιστικών πράξεων και γεγονότων στις οικονομικές καταστάσεις (Νίαρχος, 2012).

Οι περισσότερες χώρες ακολουθούν τα ΔΠΧΠ, εκτός από τις Ηνωμένες Πολιτείες, η οποία ακολουθεί τις Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές (Generally Accepted Accounting Principles - GAAP) που έχουν εκδοθεί από τις ΗΠΑ με βάση Χρηματοοικονομικών Λογιστικών Προτύπων. Ο Καναδάς έχει επίσης τους δικούς του κανόνες Γενικών Αποδεκτών Λογιστικών Προτύπων. Υπήρξαν πολλές προτάσεις και διεθνής πίεσεις για να εγκαταλείψουν οι ΗΠΑ τα GAAP υπέρ της έγκρισης των ΔΠΧΠ, αλλά αυτό δεν φαίνεται πιθανό στο εγγύς μέλλον (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων θέτει τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ -International Financial Reporting Standards - IFRS) το 2006 για να εμπλουτίσουν τα γνωστά Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ - International Accounting Standards - IAS)⁶ (Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015).

Ο στόχος τους είναι να δημιουργήσουν ένα σύνολο λογιστικών προτύπων σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο στόχος αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός λόγω της ολοένα αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης και του αυξανόμενου αριθμού των πολυεθνικών εταιρειών.

Τα λογιστικά πρότυπα όπως και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς-ΔΠΧΑ, είναι σημαντικά διότι αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο για την ακεραιότητα και την εμπιστοσύνη στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Όταν όλες οι εταιρείες είναι υποχρεωμένες να τηρούν ένα σύνολο λογιστικών προτύπων, οι επενδυτές μπορούν να είναι βέβαιοι ότι τα οικονομικά στοιχεία που χρησιμοποιούν είναι ακριβή και μπορούν να συγκριθούν μεταξύ όλων των εταιρειών και σε όλους τους τομείς της αγοράς.

1.4 Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ GAAP και IFRS

Τα πρότυπα που διέπουν χρηματοοικονομικές και λογιστικές εφαρμογές διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Στις Η.Π.Α., οι πρακτικές χρηματοοικονομικής αναφοράς ορίζονται από το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων -FASB, και διοργανώνονται στο πλαίσιο των Γενικά Παραδεκτών Λογιστικών Αρχών (Generally Accepted Accounting Principles-GAAP). Στον αντίποδα, περισσότερες από 100 χώρες σε όλο τον κόσμο (και η Ελλάδα) έχουν υιοθετήσει τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης-ΔΠΧΑ, τα οποία στοχεύουν στη δημιουργία μιας κοινής παγκόσμιας γλώσσας για των εταιρικών λογιστικών

⁶ Η εφαρμογή τους καθίσταται για τις ελληνικές επιχειρήσεις υποχρεωτική και αφορά πλέον και λοιπές επιχειρήσεις πέραν των εισηγμένων στο Χ.Α.

υποθέσεων. Ενώ η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς⁷ των Η.Π.Α. (U.S.A. Securities and Exchange Commission-SEC), έχει εκφράσει ανοικτά την επιθυμία να μεταβούν από τα GAAP στα ΔΠΧΠ, βέβαια η ανάπτυξη/μετάβαση καθίσταται αργή (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

Πολλοί διεθνείς λογιστές και οικονομολόγοι θεωρούν την μεθοδολογία ως κύρια διαφορά μεταξύ των δύο συστημάτων. Δηλαδή τα GAAP είναι βασισμένα σε κανόνες⁸ και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης-ΔΠΧΠ (International Financial Reporting Standards) είναι βασισμένα σε αρχές⁹. Αυτή η αποσύνδεση εκδηλώνεται με συγκεκριμένες λεπτομέρειες και ερμηνείες. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τα ΔΠΧΠ προσφέρουν πολύ λιγότερες συνολικές λεπτομέρειες από αυτές που δίνονται στα GAAP. Κατά συνέπεια, το θεωρητικό πλαίσιο και οι αρχές των ΔΠΧΠ αφήνουν περισσότερα περιθώρια ερμηνείας και μπορεί να απαιτούν συχνά χρονοβόρες γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Από την άλλη πλευρά, οι συνεπείς και διαισθητικές αρχές των ΔΠΧΠ είναι πιο λογικές και μπορεί ενδεχομένως να εκπροσωπούν καλύτερα τα οικονομικά δρώμενα των επιχειρηματικών συναλλαγών (Νίαρχος, 2012).

Ίσως η πιο αξιοσημείωτη διαφορά μεταξύ των GAAP και των ΔΠΧΑ αφορά τις τεχνικές στην απογραφή. Οι κανόνες των ΔΠΧΠ απαγορεύουν τη χρήση της «Last-In, First-Out, - LIFO», μεθόδους λογιστικής απογραφής. Οι κανόνες των GAAP αντιθέτως επιτρέπουν τη χρήση της LIFO. Και τα δύο συστήματα επιτρέπουν τη χρήση της μεθόδου λογιστικής απογραφής «First -In, First-Out- FIFO, αλλά και τη μέθοδο του Μέσου Σταθμικού Κόστους¹⁰. Τα GAAP δεν επιτρέπουν την αναστροφή των αποθεμάτων¹¹, ενώ τα ΔΠΧΑ το επιτρέπει υπό ορισμένες προϋποθέσεις (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

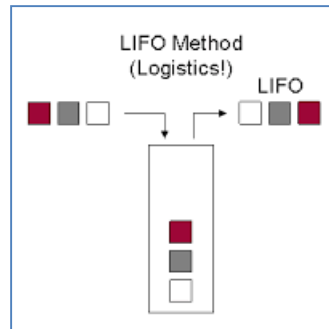
⁷Είναι ανεξάρτητη δημόσια εποπτική αρχή. Σκοπό έχει την εποπτεία Χρηματιστηριακών εταιριών, Εταιριών Παροχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και άλλων εταιριών Χρηματοοικονομικού χαρακτήρα, όπως Επενδυτικών εταιριών.

⁸Ρυθμίσεις, νόμοι ή άλλες αρχές που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνεται κάτι.

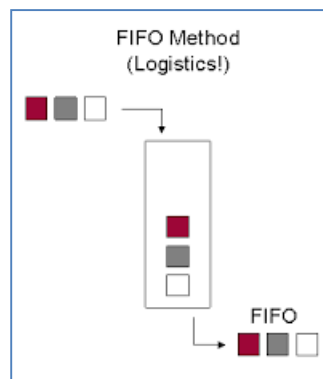
⁹Λογιστικές Αρχές χαρακτηρίζονται οι θεμελιώδεις αρχές βάσει των οποίων βασίζονται και διευθύνονται οι ορθές λογιστικές ενέργειες των προτύπων. Οι Αρχές αυτές -όπως και τα μαθηματικά αξιώματα- δεν χρήζουν αποδείξεων.

¹⁰Το μέσο σταθμικό κόστος κεφαλαίου (Weighted Average Cost of Capital-WACC), όπως αποδίδεται ο όρος στα αγγλικά, είναι η ελάχιστη απόδοση που αναμένεται να καταβάλει η επιχείρηση κατά μέσο όρο στους μετόχους της για την χρηματοδότηση των περιουσιακών της στοιχείων.

¹¹Η λογιστική αξία των αποθεμάτων καταχωρείται στα έξοδα της χρήσεως, στην οποία καταχωρήθηκε το έσοδο από την πώληση αυτών. Τα ποσά της υποτίμησης των αποθεμάτων καταχωρούνται στα έξοδα της χρήσεως που προέκυψε η υποτίμηση. Μια αναστροφή της υποτίμησης καταχωρείται στα αποτελέσματα κατά την χρήση στη οποία συνέβη. Επομένως, η πρακτική της υποτίμησης των αποθεμάτων ακολουθεί την άποψη ότι τα περιουσιακά στοιχεία δεν πρέπει να καταχωρούνται με επιπλέον ποσά από αυτά που αναμένεται να πραγματοποιηθούν από την πώληση ή την χρήση τους.

Εικόνα 1.1: Η μέθοδος LIFO αποτελεί το ακρωνύμιο της Last in first out¹².
Πηγή: (manage knowledge network, 2015).

Εικόνα 1.2: Η μέθοδος FIFO αποτελεί το ακρωνύμιο της First in first out¹³.
Πηγή: (manage knowledge network, 2015).

Μια άλλη βασική διαφορά στα λογιστικά πρότυπα αναφοράς είναι ότι στις Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές, οι οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν την κατάσταση των συνολικών εσόδων. Ενώ στα ΔΠΧΠ δεν θεωρούνται τα συνολικά έσοδα ως ένα σημαντικό στοιχείο των επιδόσεων και επομένως, δεν το περιλαμβάνουν. Αυτό αφήνει κάποια περιθώρια για τυχόν παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων.

1.5 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

Η επιχειρηματική ηθική, μελέτα τις κατάλληλες επιχειρηματικές πολιτικές και πρακτικές που αφορούν δυνητικά αμφιλεγόμενα ζητήματα, όπως την εταιρική διακυβέρνηση, την εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών, την δωροδοκία, τις διακρίσεις, την εταιρική

¹²Αυτό σημαίνει ότι τα μένοντα αποθέματα είναι και τα σχετικά παλαιότερα. Ενδείκνυται σε περιπτώσεις όπου τα αποθέματα έχουν χαρακτηριστικά και ιδιότητες σχετικά αναλλοίωτα από το χρόνο αποθήκευσης και ταυτόχρονα, γενικά, η αξία τους βαίνει αυξανόμενη συναρτήσει του χρόνου, ευνοώντας την αποθεματοποίηση.

¹³Αυτό σημαίνει ότι τα μένοντα αποθέματα είναι και τα σχετικά νεότερα. Ενδείκνυται σε περιπτώσεις όπου τα αποθέματα έχουν χαρακτηριστικά και ιδιότητες αλλοιούμενες από τον χρόνο αποθήκευσης και ταυτόχρονα, γενικά, η αξία τους διαφοροποιείται με την πάροδο του χρόνου, ή τον χρόνο κατασκευής.

κοινωνική ευθύνη και τις καταπιστευματικές ευθύνες. Η επιχειρηματική ηθική συχνά καθοδηγείται από το νόμο, ενώ άλλες φορές παρέχει ένα βασικό πλαίσιο όπου οι επιχειρήσεις μπορούν να υιοθετήσουν, προκειμένου να κερδίσουν την αποδοχή του κοινού.

Η επιχειρηματική ηθική, κατά την εφαρμογή της, εξασφαλίζει ότι υπάρχει ένα απαιτούμενο επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ των καταναλωτών και των διαφόρων μορφών συμμετεχόντων στην επιχειρηματική αγορά. Για παράδειγμα, ένας διαχειριστής χαρτοφυλακίου θα πρέπει να δώσει την ίδια προσοχή στα χαρτοφυλάκια των μελών της διοίκησης και των μικρών ιδιωτών επενδυτών. Οι πρακτικές αυτές εξασφαλίζουν ότι οι ενδιαφερόμενοι έχουν δίκαιη μεταχείριση (Θανόπουλος, 2009).

2 ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Με το άρθρο 13 του Ν. 3229/2004 προστέθηκε στον βασικό περί Α.Ε. Ν. 2190/1920 ένα νέο κεφάλαιο, το 15^ο (άρθρα 134-143), με το οποίο καθιερώνεται η εφαρμογή των Διεθνή Λογιστικών Πρότυπων - Δ.Λ.Π. και ρυθμίζονται ορισμένα βασικά θέματα που ανακύπτουν.

Η προσθήκη αυτή επιβάλλει στις Α.Ε. που οι μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εκδόσεως των είναι εισαγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, να συντάσσουν τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των καθώς και κάθε άλλη οικονομική κατάσταση που η δημοσίευσή της επιβάλλεται από διάταξη νόμου, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. τα οποία υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Τσόλης & Φίλιος, 2004).

Πρώτη εφαρμογή ορίσθηκε για τις καταστάσεις που καλύπτουν χρήσεις οι οποίες αρχίζουν μετά την 31^η Δεκεμβρίου 2004. Οι υπόλοιπες Α.Ε., καθώς και οι Ε.Π.Ε., μπορούν να εφαρμόσουν προαιρετικά τα Δ.Λ.Π., αφού προηγουμένως ληφθεί σχετική απόφαση της Γ.Σ. των μετόχων ή εταίρων τους. Για τη λήψη της αποφάσεως αυτής αρκούν οι συνήθεις απαρτία και πλειοψηφία.

Για αρκετές χώρες τα Δ.Λ.Π. δεν είναι κάτι το νέο. Ήδη από το 1973 υφίσταται στο Λονδίνο η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων - Ε.Δ.Λ.Π. (International Accounting Standards Committee - I.A.S.C.), ενώ η καταστατική έδρα υπάρχει στην πολιτεία Delaware των Η.Π.Α. ως Ίδρυμα Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee Foundation - I.A.S.C.F.), που αποτελεί μη κερδοσκοπικό νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Η σύσταση του οργανισμού αυτού έγινε με πρωτοβουλία των Λογιστικών Σωμάτων 10 χωρών -Αυστραλίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Ηνωμένου Βασιλείου, Η.Π.Α., Ιαπωνίας, Ιρλανδίας, Καναδά, Μεξικού και Ολλανδίας- και σκοπός του είναι να καταρτίζει και να προωθεί την αποδοχή λογιστικών προτύπων που αναφέρονται στη σύνταξη και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων και να μεριμνά για την όσο το δυνατό ευρύτερη αποδοχή των σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μέχρι και το 2001 είχαν εκδοθεί 41 Δ.Λ.Π., από τα οποία 7 (τα υπ' αριθμ. 3, 4, 5, 6, 9, 13 και 25) ακυρώθηκαν ή το περιεχόμενό τους συγχωνεύθηκε σε άλλα μεταγενέστερα,

ενώ στα περισσότερα εναπομείναντα έγιναν διάφορες αναθεωρήσεις. Τα πρότυπα που εκδόθηκαν ακολούθως έλαβαν την ονομασία Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π.) (International Standards of Financial Information - I.S.F.I.) και νέα εξ αρχής αρίθμηση. Η νέα ονομασία καλύπτει πλέον και τα παλαιά Δ.Λ.Π. Μέχρι το τέλος του 2004 είχαν εκδοθεί 5 Δ.Π.Χ.Π. Από το 1997 έχει συσταθεί η Μόνιμη Επιτροπή Διερμηνειών - Μ.Ε.Δ. (Standing Interpretations Committee - S.I.C.) η οποία, όταν χρειάζεται, ερμηνεύει αυθεντικά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. εκδίδοντας σχετικές Διερμηνείες¹⁴, ώστε να διασφαλίζεται η ορθή εφαρμογή των προτύπων και κατ' επέκταση η συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων που καταρτίζονται με βάση τα πρότυπα αυτά.

Ο ιδιωτικός χαρακτήρας της Ε.Δ.Λ.Π. δεν της προσδίδει την αρμοδιότητα, αλλά ούτε τη δυνατότητα, να επιβάλλει την εφαρμογή των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. Αυτό μόνο από τις εθνικές νομοθεσίες μπορεί να γίνει. Στην Ελλάδα πολλές από τις ρυθμίσεις των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. είχαν ήδη περάσει έμμεσα, μέσω των κατευθυντηρίων οδηγιών (directives) της Ευρωπαϊκής Ενώσεως προς τις οποίες έπρεπε να προσαρμοσθεί η νομοθεσία μας. Έτσι, το Ε.Γ.Λ.Σ. και τα βασιζόμενα σε αυτό κλαδικά λογιστικά σχέδια ήταν ήδη προσαρμοσμένα σε όσα σημεία των προτύπων είχαν επηρεάσει τις οδηγίες της Ε.Ε. Ήδη, η νομοθετημένη εφαρμογή των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. από το 2005 δημιουργεί μία νέα πραγματικότητα (Σγουρινάκης, et al., 2015).

2.2 ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΩΝ Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.

Το κείμενο του πλαισίου κατάρτισης και παρουσίασεως των Οικονομικών Καταστάσεων¹⁵, αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, την εισαγωγή στα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., και παρατίθενται οι γενικές αρχές που κατευθύνουν την κατάρτιση τους.

Άρα κέντρο ενδιαφέροντος των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. αποτελούν οι οικονομικές καταστάσεις που δίδονται στη δημοσιότητα. Οι καταστάσεις αυτές απευθύνονται σε διάφορες κατηγορίες ενδιαφερομένων. Αυτοί είναι: επενδυτές, εργαζόμενοι, δανειστές,

¹⁴Ο όρος διερμηνεία που έχει επικρατήσει για να αποδώσει τον αγγλικό interpretation δεν είναι δόκιμος. Ορθό θα ήταν να είχε αποδοθεί με τον ερμηνεία κατά το ανάλογο της νομικής επιστήμης, όπου γίνεται λόγος για ερμηνεία των νόμων. Η λέξη διερμηνεία σημαίνει μεταφορά των λόγων του ενός στη γλώσσα του άλλου.

¹⁵Οι οικονομικές καταστάσεις είναι πίνακες στους οποίους εμφανίζονται τα στοιχεία του ισολογισμού και ορισμένων άλλων λογαριασμών των οικονομικών μονάδων κεφαλαιώδους σημασίας. Σε προσάρτημα των οικονομικών αυτών καταστάσεων εμφανίζονται επεξηγηματικές και άλλες σημαντικές πληροφορίες, που έχουν σκοπό να διευκολύνουν τους αναγνώστες στην αναγκαία πλήρη ενημέρωσή τους.

προμηθευτές και άλλοι πιστωτές, πελάτες, το Κράτος και τα όργανά του, το ευρύτερο κοινό. Στη σύγχρονη οικονομική ζωή όλοι αυτοί προσφεύγουν στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων για να καλύψουν τις ανάγκες τους σε πληροφορίες, σχετικές με τις οικονομικές μονάδες που με τη δραστηριότητά τους διαμορφώνουν σε σημαντικό βαθμό την ευρύτερη οικονομική συγκυρία. Η πληροφόρηση αυτή είναι απαραίτητη για να λάβουν οι ενδιαφερόμενοι αποφάσεις καθοριστικές της δικής τους οικονομικής δραστηριότητας (Θανοκώστας, 2015).

Κάθε μία από τις παραπάνω κατηγορίες ενδιαφερομένων έχει τις ιδιαίζουσες σε αυτή πληροφοριακές ανάγκες που δεν συμπίπτουν πάντα με εκείνες των άλλων ομάδων. Τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. ξεκινούν από τη θέση ότι οι οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει πρωτίστως να εξυπηρετούν τις πληροφοριακές ανάγκες των επενδυτών. Τούτο επειδή αυτοί κυρίως επωμίζονται τους επιχειρηματικούς κινδύνους, αλλά και επειδή οι πληροφορίες αυτές καλύπτουν μεγάλο μέρος των αναγκών και των άλλων χρηστών.

Για να εκπληρώσουν τον προορισμό τους οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι κατανοητές από αυτούς για τους οποίους προορίζονται, συναφείς με τις ανάγκες των χρηστών, αξιόπιστες και συγκρίσιμες. Στο σημείο αυτό θα μπορούσε να παρατηρηθεί ότι οι ιδιότητες αυτές των καταστάσεων αποτελούσαν και πριν από την εμφάνιση των Δ.Λ.Π. επιδίωξη της Λογιστικής, όπως τουλάχιστον αυτή είχε διαμορφώσει το θεωρητικό της υπόβαθρο στα μέσα του 20^{ου} αιώνα, διατυπώνοντας μία σειρά βασικών παραδοχών.

Ανάμεσα στις παραδοχές αυτές κυρίαρχη θέση κατέχουν αυτή της αντικειμενικότητας, κατά την οποία οι λογιστικές μετρήσεις δεν πρέπει να επηρεάζονται από υποκειμενικές εκτιμήσεις, και εκείνη της συντηρητικότητας, κατά την οποία όταν ένα λογιστικό θέμα μπορεί να αντιμετωπισθεί με περισσότερους του ενός τρόπους ή μεθόδους θεωρητικά ορθούς, πρέπει να επιλέγεται εκείνος που έχει τη δυσμενέστερη επίπτωση στην καθαρή θέση, ώστε να αποφεύγεται εμφάνιση και ενδεχομένως διανομή κερδών που δεν είναι βέβαιο ότι θα πραγματοποιηθούν. Διασφαλίζεται έτσι η βιωσιμότητα της οικονομικής μονάδας, και γι' αυτό οι παραδοχές αυτές, καθώς και κάποιες άλλες παρεπόμενες -π.χ. η παραδοχή του ιστορικού κόστους-, αποτέλεσαν ως πρόσφατα τον ακρογωνιαίο λίθο των λογιστικών εφαρμογών (Ξένος & Ξένου, 2013).

Τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., μεταθέτοντας το κέντρο του ενδιαφέροντος στην εξυπηρέτηση των επενδυτών -δηλαδή των χρηματιστηριακών αγορών- απομακρύνονται από

τις παραδοχές αυτές, σε μια προσπάθεια να απεικονισθεί μέσω της Λογιστικής η οικονομική πραγματικότητα της επιχειρήσεως.

Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε ήδη από τα πρώτα χρόνια, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι οικονομολόγοι μικροοικονομικής έθεσαν το θέμα της πραγματικής έννοιας του κέρδους, σε μια προσπάθεια να την καθορίσουν όχι μόνο όπως την προσδιορίζει η Λογιστική με βάση τους συμβατικούς κανόνες που έχει θέσει, αλλά και όπως την αντιμετωπίζει η οικονομική επιστήμη.

Σε γενικές γραμμές, ως κέρδος μιας επιχειρήσεως, ορίζεται το ποσό των περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται κάτω από τον έλεγχο της, το οποίο μπορεί να διανείμει μέσα σε μια χρονική περίοδο στους μετόχους της, παραμένοντας κατά το τέλος της περιόδου σε κατάσταση ισοδύναμη με εκείνη στην οποία βρισκόταν κατά την αρχή της περιόδου. Ο ορισμός αυτός αποτελεί παραλλαγή εκείνου που δίνει στην έννοια του εισοδήματος, σύμφωνα με τον οποίο ως εισόδημα ενός προσώπου για μία εβδομάδα μπορεί να ορισθεί η μεγαλύτερη αξία την οποία μπορεί να καταναλώσει μέσα σε μία εβδομάδα, προσδοκώντας να βρεθεί στο τέλος της εβδομάδας σε κατάσταση όμοια με εκείνη στην οποία βρισκόταν στην αρχή.

Αυτό που προκύπτει από τους παραπάνω ορισμούς είναι ότι η μέτρηση του κέρδους (ή του εισοδήματος) προκύπτει από τη σύγκριση δύο θέσεων ή καταστάσεων: μιας αρχικής και μιας τελικής. Και για να είναι η τελική κατάσταση A_1 ισοδύναμη με την αρχική A_0 έπειτα από τη μεγαλύτερη δυνατή διανομή ή κατανάλωση K , θα πρέπει να ισχύει η ισότητα (Ξένος & Ξένου, 2013):

Εξίσωση 2.1: Η ισότητα της τελικής κατάστασης A_1 για την απόδοση του κέρδους.

$$A_1 - K = A_0 \quad \text{ή}$$

Εξίσωση 2.2: Η ισότητα της κατανάλωση K για την απόδοση του κέρδους.

$$K = A_1 - A_0$$

όπου A_1 , εκφράζει ποια θα ήταν η τελική κατάσταση αν δεν πραγματοποιούνταν διανομή ή κατανάλωση.

Από τις παραπάνω σχέσεις απορρέει ότι η έννοια του κέρδους, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο λογιστικής μετρήσεως αν δεν διευκρινισθεί προηγουμένως το

περιεχόμενο της εκφράσεως, κατάσταση ισοδύναμη. Άρα στην έκφραση αυτή μπορεί να δοθεί ποικιλία προσδιορισμών, ώστε η έννοια του κέρδους δεν είναι μονοσήμαντη.

Το καθιερωμένο λογιστικό υπόδειγμα οδηγεί, όπως είναι γνωστό, σε προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος (κέρδους) της οικονομικής μονάδας ο οποίος προκύπτει από εγγραφές σε ιστορικές αξίες. Αν υποτεθεί ότι δεν έχουν μεσολαβήσει συμπληρωματικές καταθέσεις ή αναλήψεις ιδίων κεφαλαίων, η διαφορά (Ξένος & Ξένου, 2013):

(Εσοδα) - (Δαπάνες στο ιστορικό κόστος)

η οποία ορίζεται ως κέρδος, θα ισούται με την έκφραση:

(Τελική Καθαρή Θέση) - (Αρχική Καθαρή Θέση).

Επομένως, όταν πραγματοποιηθεί η διανομή της διαφοράς αυτής, εκείνο που μένει άθικτο είναι το ονομαστικό ίδιο κεφάλαιο.

Για να θεωρηθεί, λοιπόν, το κλασικό λογιστικό υπόδειγμα οικονομικώς έγκυρο, θα πρέπει η διατήρηση του ονομαστικού κεφαλαίου *άθικτου* να ανταποκρίνεται στην έννοια μιας οικονομικώς ισοδύναμης καταστάσεως μεταξύ δύο χρονικών στιγμών.

Είναι όμως φανερό ότι τέτοια ισοδυναμία δεν υπάρχει όταν, ανάμεσα στις δύο στιγμές, η νομισματική μονάδα που χρησιμοποιήθηκε για τη μέτρηση του κέρδους έχει υποστεί διακυμάνσεις. Συνεπώς, σε περιόδους σημαντικών υποτιμήσεων ή υπερτιμήσεων του νομίσματος, θα ήταν παράλογο να ισχυρισθεί κανείς ότι η ίδια ονομαστική αξία κεφαλαίου στην αρχή μιας περιόδου είναι ισοδύναμη με την ίδια ονομαστική αξία στο τέλος της περιόδου.

Οι παραπάνω παραδοχές οδηγούν σε τροποποίηση του αρχικού υποδείγματος, με αναγωγή των αξιών του αρχικού ισολογισμού σε νομισματικές μονάδες της ίδιας αξίας προς τον τελικό. Η αναγωγή αυτή συνήθως γίνεται με χρήση των κατάλληλων τιμαριθμικών δεικτών και οδηγεί στον προσδιορισμό ενός αναπροσαρμοσμένου αρχικού κεφαλαίου. Το οικονομικό αποτέλεσμα προκύπτει πλέον ως διαφορά (Ξένος & Ξένου, 2013):

(Τελική Καθαρή Θέση) - (Αναπροσαρμοσμένη Αρχική Καθαρή Θέση)

Το αναπροσαρμοσμένο αυτό υπόδειγμα οδηγεί σε υπολογισμό αποτελέσματος ο οποίος διασφαλίζει τη μετά τη διανομή ακεραιότητα του πραγματικού νομισματικού κεφαλαίου, τη διατήρηση της αγοραστικής ικανότητας.

Αλλά με την εξάλειψη των διακυμάνσεων της αγοραστικής αξίας του νομίσματος δεν ολοκληρώνεται η αντιμετώπιση του προβλήματος. Και τούτο επειδή η νομισματική έκφραση της αξίας των αγαθών τα οποία βρίσκονται στην κατοχή μιας οικονομικής μονάδας μπορεί να μεταβάλλεται όχι επειδή έχει μεταβληθεί η αξία του νομίσματος, αλλά επειδή έχει επέλθει κάποια διαρθρωτική μεταβολή στις σχέσεις αξίας μεταξύ των διαφόρων αγαθών. Η καθαρή θέση της οικονομικής μονάδας δεν θίγεται μόνο από τις διακυμάνσεις της αξίας του νομίσματος, αλλά και από τις διαρθρωτικές μεταβολές των τιμών. Για να διασφαλίσει η οικονομική μονάδα τη διατήρηση της υπέρξεως της (going concern)¹⁶, θα πρέπει να είναι σε θέση να αντικαθιστά τους παραγωγικούς συντελεστές οι οποίοι αναλύσκονται, και μόνο αφού πραγματοποιηθεί αυτή η αντικατάσταση θα μπορεί να διανείμει τα πλεονάσματα, που ίσως απομένουν, ως κέρδος. Κάτω από αυτή την οπτική γωνία το αποτέλεσμα των συναλλαγών ορίζεται ως διαφορά (Ξένος & Ξένου, 2013):

(Κύκλος εργασιών) - (Κόστος αντικαταστάσεως διατεθέντων)

Η θεώρηση αυτή αντιστρέφει το κύκλωμα χρήμα-πράγμα-χρήμα σε πράγμα-χρήμα-πράγμα, και προκύπτει έτσι ένα υπόδειγμα υπολογισμού του αποτελέσματος που, στηριζόμενο στην έννοια του κόστους αντικαταστάσεως, διασφαλίζει τη φυσική ακεραιότητα του κεφαλαίου. Η ισοδυναμία που προκύπτει στις δύο χρονικές στιγμές είναι ισοδυναμία στη φυσική έκφραση των παραγωγικών μέσων, επειδή η οικονομική μονάδα διαπιστώνει κέρδη μόνο αφού έχει διασφαλίσει τα απαραίτητα κεφάλαια που θα της επιτρέψουν να αντικαταστήσει τους συντελεστές που αναλώθηκαν, με άλλους όμοιους.

Όμως η θεωρία αυτή του οργανικού ισολογισμού, όπως ονομάζεται, στηρίζεται στην αντίληψη μιας οικονομικής μονάδας απολύτως στατικής. Και τούτο δεν συμβιβάζεται με το πραγματικό γεγονός ότι η οικονομική μονάδα, αναπτύσσοντας τη δραστηριότητά της σε ένα δυναμικά μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον, καταβάλλει συνεχείς προσπάθειες για να προσαρμόζεται στις καθημερινά μεταβαλλόμενες εξωτερικές συνθήκες. Οι τύποι των

¹⁶Η κατάσταση going concern μιας επιχείρησης αποτελεί το διακύβευμα της συνεχής λειτουργίας χωρίς την απειλή της εκκαθάρισης για το άμεσο μέλλον, συνήθως θεωρείται τουλάχιστον το 12μηνο. Η δήλωση (going concern) της συνέχισης της δραστηριότητας σημαίνει ότι η οικονομική οντότητα δεν έχει ούτε την πρόθεση ούτε την ανάγκη να ρευστοποιήσει ή να περικόψει σημαντικά την κλίμακα των δραστηριοτήτων της.

αγαθών που απαρτίζουν το φυσικό της κεφάλαιο μεταβάλλονται, καθώς και οι σχετικές αναλογίες των. Ένα αγαθό που αναλίσκεται ή πωλείται δεν είναι απαραίτητο να αντικατασταθεί από άλλο παρόμοιο, επειδή στις περισσότερες περιπτώσεις αυτή ακριβώς η διαφοροποίηση διασφαλίζει την επιβίωση της οικονομικής μονάδας. Η παραγνώριση αυτού του γεγονότος αποτελεί το αδύνατο σημείο του οργανικού ισολογισμού.

Για την θεσμοθέτηση βελτιωμένης εκδοχής της θεωρίας του οργανικού ισολογισμού, θα πρέπει να υιοθετηθεί ότι το βαθύτερο νόημά της είναι η διατήρηση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομικής μονάδας, πράγμα που θα έχει ως συνέπεια να διατηρηθεί σταθερή η ροή των αγαθών ή υπηρεσιών που αυτή μπορεί να παράγει.

Η τεχνολογική πρόοδος και οι οργανωτικές καινοτομίες επιτρέπουν να πραγματοποιηθεί ο σκοπός αυτός με μείωση του αρχικού φυσικού κεφαλαίου.

Πολλοί οικονομολόγοι όπως οι Ολλανδοί Arjo Klamer και Sylvester Eijffinger προεκτείνοντας στο σημείο αυτό τη θεωρία του οργανικού ισολογισμού, διατύπωσαν μία βελτιωμένη εκδοχή του κόστους αντικαταστάσεως, το οικονομικό κόστος αντικαταστάσεως, όπως το ονόμασαν, η οποία δεν στηρίζεται στην αξία αντικαταστάσεως ενός πράγματος όμοιου με αυτό που αναλώθηκε, αλλά πράγματος που έχει την ίδια παραγωγική ικανότητα. Έτσι, μία οικονομική μονάδα θεωρείται ότι στο τέλος μιας χρονικής περιόδου βρίσκεται στην ίδια κατάσταση με την αρχική, αν έχει διατηρήσει ακέραιη την παραγωγική ικανότητά της. Συνεπώς, κέρδος είναι το ποσό που μπορεί να διανεμηθεί χωρίς να μειωθεί η παραγωγική ικανότητα. Στη θεώρηση αυτή θα μπορούσε να αντιταχθεί ότι είναι ισχυρή με την προϋπόθεση να παραμένει σταθερή τουλάχιστον, αν δεν αυξάνει, η αποδοτικότητα ως σχέση κύκλος εργασιών προς κόστος πωληθέντων. Αν αυτό δεν συμβαίνει, η αποδοτικότητα της επιχειρήσεως μειώνεται, έστω και αν η κερδοφορία, ως απόλυτο μέγεθος, είναι δυνατόν να αυξάνει.

Οι θεωρίες υπολογισμού του αποτελέσματος οι οποίες βασίζονται στο κόστος αντικαταστάσεως, παρόλο που σημειώνουν ένα σημαντικό βήμα και ανοίγουν νέους ορίζοντες στην ιδιωτικοοικονομική σκέψη, παρουσιάζουν μία βασική αδυναμία: θεωρούν ως έκφραση της οικονομικής μονάδας το φυσικό κεφάλαιο που διαθέτει ή την παραγωγική της ικανότητα. Αλλά για μια μεγάλη κατηγορία οικονομικών μονάδων, τις επιχειρήσεις, αυτό που έχει σημασία δεν είναι τόσο η διατήρηση του φυσικού κεφαλαίου ή της παραγωγικής

ικανότητας. Προέχουσα θέση έχει η διατήρηση της ικανότητας να αποφέρει κέρδη στο μέλλον (Ξένος & Ξένου, 2013).

Όταν, λοιπόν, η ικανότητα αυτή μειώνεται, ολόκληρη η επιχείρηση ως οικονομικό δυναμικό μειώνεται, έστω και αν το φυσικό κεφάλαιο ή η παραγωγική ικανότητά της έχουν παραμείνει άθικτες. Κάτω από αυτό το πρίσμα, ως κέρδος μιας επιχειρήσεως θα πρέπει να θεωρηθεί το ποσό που είναι δυνατό να διανεμηθεί χωρίς να θιγεί το οικονομικό δυναμικό που αντιπροσωπεύει η επιχείρηση. Και αυτό το δυναμικό δεν εκφράζεται από το άθροισμα των αξιών των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως, αλλά από την αξία της ως οικονομικώς διαρθρωμένου συνόλου. Έτσι οδηγούμαστε στον προσδιορισμό της αξίας της επιχειρήσεως ο οποίος θα περιλαμβάνει και την αξία υπερπροσόδου της (goodwill). Τούτο όμως μεταβάλλει όλη την προοπτική της έννοιας του κέρδους μιας χρονικής περιόδου: ενώ με τις προηγούμενες θεωρήσεις επρόκειτο για διαπίστωση πραγματοποιηθέντος κέρδους, ήδη ο υπολογισμός της αξίας της επιχειρήσεως δεν μπορεί να στηριχθεί παρά μόνο σε πρόβλεψη των προσδοκώμενων κερδών, ώστε η επιχείρηση, ως οικονομική οντότητα, αξίζει τόσο όση είναι η παρούσα αξία των κερδών που αναμένεται να πραγματοποιηθούν.

2.3 ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.

Σύμφωνα με το άρθρο 139 του Ν. 2190, οι εταιρίες που συντάσσουν οικονομικές καταστάσεις ακολουθώντας τα υιοθετούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., έχουν δικαίωμα να αποκλίνουν από τις διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ., ή των αντίστοιχων κλαδικών, στο βαθμό που η διοίκηση της εταιρίας κρίνει αιτιολογημένα ότι η απόκλιση είναι αναγκαία για την εύρυθμη εφαρμογή των προτύπων, και υποχρεούνται να αποκλίνουν όταν οι προδιαγραφόμενοι από τους υφιστάμενους νόμους κανόνες αποτιμήσεως των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων έρχονται σε αντίθεση με τους κανόνες αποτιμήσεως που προδιαγράφονται από τα πρότυπα. Ρητά ορίζεται, στη συνέχεια, ότι για τις εταιρίες που υποχρεωτικά ή προαιρετικά εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. δεν έχουν εφαρμογή τα ακόλουθα άρθρα του Ν. 2190 (Θανοκώστας, 2015):

- Άρθρο 42α: Γενικές διατάξεις για τους ετήσιους λογαριασμούς (ετήσιες οικονομικές καταστάσεις).
- Άρθρο 42β: Γενικές διατάξεις για τη δομή του Ισολογισμού και του Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως.

- Άρθρο 42γ: Δομή του Ισολογισμού.
- Άρθρο 42δ: Δομή του λογαριασμού «Αποτελέσματα Χρήσεως» και του «Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων».
- Άρθρο 42ε: Ειδικές διατάξεις για ορισμένα στοιχεία του ισολογισμού και του λογαριασμού «Αποτελέσματα Χρήσεως».
- Άρθρο 43: Κανόνες αποτιμήσεως.
- Άρθρο 43α: Περιεχόμενο του Προσαρτήματος και της Εκθέσεως Διαχειρίσεως του Δ.Σ.
- Επίσης δεν έχουν εφαρμογή τα άρθρα 105 και 107, που ρυθμίζουν ανάλογα θέματα στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις οι οποίες συντάσσονται από τη μητρική εταιρία επιχειρηματικού ομίλου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. δεν θέτουν κανόνες ως προς την τήρηση των λογιστικών βιβλίων ή την ομοιομορφία των λογιστικών εφαρμογών. Αυτά αποτελούν επιδιώξεις των Γενικών και Κλαδικών Λογιστικών Σχεδίων. Σε αρκετά σημεία τους τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. υποδεικνύουν κανόνες αποτιμήσεως που απομακρύνονται από καθιερωμένες αρχές, όπως π.χ. αυτή του ιστορικού κόστους ή της συντηρητικότητας, προκειμένου η πληροφόρηση που παρέχεται από την οικονομική μονάδα στους ενδιαφερόμενους να αποδίδει πιστότερα την οικονομική πραγματικότητα. Τούτο άλλωστε οδήγησε και στη μετονομασία των από Δ.Λ.Π. σε Δ.Π.Χ.Π. Αυτό ακριβώς το χαρακτηριστικό των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. δεν τα καθιστά ανταγωνιστικά των λογιστικών σχεδίων. Αντίθετα, θεωρείται ότι Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. και εθνικός ή κλαδικός λογιστικός σχεδιασμός μπορούν να αλληλοσυμπληρώνονται, ώστε η αρμονική συνύπαρξή τους να οδηγήσει σε λογιστικές εφαρμογές που να ανταποκρίνονται στις αυξημένες απαιτήσεις της σύγχρονης οικονομικής πραγματικότητας (Σγουρινάκης, et al., 2015).

Τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. διαφοροποιούνται σε πολλά σημεία από τα όσα ίσχυαν προηγουμένως. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικές από τις πιο σημαντικές διαφοροποιήσεις (Σγουρινάκης, et al., 2015):

- ❖ Στις αποτιμήσεις των ενσώματων στοιχείων εγκαταλείπονται οι αρχές της αντικειμενικότητας και της συντηρητικότητας, οι οποίες επέβαλλαν τη χρησιμοποίηση των τιμών του ιστορικού κόστους ή της τρέχουσας αξίας, αν αυτή ήταν χαμηλότερη.
- ❖ Δεν αναγράφονται στο ενεργητικό του ισολογισμού έξοδα πολυετούς αποσβέσεως, τα οποία πλέον θεωρούνται ως έξοδα της χρήσεως κατά την οποία πραγματοποιούνται ή -σε

ορισμένες περιπτώσεις- ως ειδικά έξοδα που προσauζάνουν το κόστος κτήσεως (π.χ. τα συμβολαιογραφικά και οι φόροι μεταβίβασης των ακινήτων).

- ❖ Ο υπολογισμός των αποσβέσεων γίνεται με βάση την προσδοκώμενη ωφέλιμη ζωή του πάγιου στοιχείου, συνδεόμενες έτσι με τον προγραμματισμό επενδύσεων της επιχείρησης.
- ❖ Δεν αναγνωρίζεται η διάκριση των εσόδων και εξόδων σε οργανικά και ανόργανα, ώστε ουσιαστικά αγνοείται η σημασία της καταρτίσεως του Λογαριασμού Γενικής Εκμεταλλεύσεως.
- ❖ Κρίσιμο σημείο για την αναγνώριση των εσόδων πώλησεως δεν αποτελεί η μεταβίβαση του πράγματος από τον πωλητή στον αγοραστή, αλλά η μεταβίβαση των κινδύνων που συνδέονται με το πωλούμενο πράγμα- έτσι αν ο πωλητής έχει αναλάβει απέναντι στον αγοραστή ορισμένες υποχρεώσεις λόγω των οποίων δεν μεταβιβάζονται οι κίνδυνοι που συνοδεύουν το πωλούμενο πράγμα, το προϊόν της συναλλαγής δεν αναγνωρίζεται ως έσοδο πώλησης πριν από τη μεταβίβαση των κινδύνων.
- ❖ Ο φόρος εισοδήματος δεν ερμηνεύεται ως συμμετοχή του κοινωνικού συνόλου στο επιχειρηματικό κέρδος, αλλά θεωρείται έξοδο διαχείρισεως, συνεπώς ως στοιχείο προσδιοριστικό του κέρδους.

Αναφέρθηκαν ενδεικτικά οι παραπάνω περιπτώσεις για να δειχτεί ότι τα αποτελέσματα χρήσεως, προσδιοριζόμενα με εφαρμογή των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., διαμορφώνονται σε ύψος διαφορετικό από εκείνο που θα προέκυπτε με εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2190 οι οποίες δεν ισχύουν για τις Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που εφαρμόζουν τα πρότυπα, εξακολουθούν όμως να ισχύουν για τις υπόλοιπες. Για να αποφευχθεί, προφανώς, διαφορετική μεταχείριση, ο νομοθέτης όρισε ότι τα φορολογητέα κέρδη ή ζημίες των εταιριών δεν επηρεάζονται από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.

Με τη διάταξη αυτή ουσιαστικά επιβάλλεται στις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τα πρότυπα, η ανάγκη συντάξεως δύο καταστάσεων αποτελεσμάτων χρήσεως, δηλαδή (Σγουρινάκης, et al., 2015):

- ✓ εκείνη από την οποία θα προκύπτει το φορολογητέο αποτέλεσμα και καταρτίζονται αποκλειστικά για φορολογική χρήση, και
- ✓ εκείνη από την οποία θα προκύπτει το κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. αποτέλεσμα και θα χρησιμεύει για την ευρύτερη πληροφόρηση των ενδιαφερομένων, εκφράζοντας την

οικονομική πραγματικότητα των εταιριών με βάση αυτή θα γίνεται η διάθεση του αποτελέσματος.

2.4 Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, οι επιχειρήσεις που υποχρεωτικά ή προαιρετικά συντάσσουν τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., μπορούν να τηρήσουν τα βιβλία των (Ν. 3301/2005, άρθρ. 12) είτε (Φίλος & Αποστόλου, 2011):

1. σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας, είτε
2. σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.

Και στη μία και στην άλλη περίπτωση όμως ανακύπτει η ανάγκη να αντλούνται από τα βιβλία όλα εκείνα τα στοιχεία που να ικανοποιούν το διπλό στόχο, δηλαδή:

- ✓ τη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., και ταυτόχρονα
- ✓ τη σύνταξη λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως κατά τη φορολογική νομοθεσία.

Παρακάτω θα εξεταστούν οι εξής προκύπτουσες περιπτώσεις:

2.4.1 Τήρηση βιβλίων κατά τη φορολογική νομοθεσία

Όταν η επιχείρηση προκρίνει να τηρήσει τα βιβλία της σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία, όπως προκύπτει από το άρθρο 139 του Ν. 2190 θα τα τηρήσει σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. (ή, κατά περίπτωση το ανάλογο κλαδικό), αποκλίνοντας από αυτό στις περιπτώσεις όπου οι προδιαγραφόμενοι κανόνες αποτιμής των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων ή οι επιβαλλόμενοι από το Ε.Γ.Λ.Σ. λογιστικοί χειρισμοί έρχονται σε αντίθεση με τους κανόνες των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. Για τις αποκλίσεις αυτές δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίηση των υποχρεωτικών λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. και των κλαδικών, αλλά για τις ανάγκες των προτύπων χρησιμοποιούνται νέοι λογαριασμοί, κατά την κρίση των εταιριών. Προφανώς, οι λογαριασμοί αυτοί θα ανοίγονται στις περιοχές του Ε.Γ.Λ.Σ. που προβλέπονται για το άνοιγμα προαιρετικών λογαριασμών. Η ευχέρεια όμως η οποία παρέχεται ώστε οι λογαριασμοί αυτοί να ανοίγονται κατά την κρίση των εταιριών, μπορεί να αποτελέσει πλήγμα στην τόσο χρήσιμη λογιστική τυποποίηση, η οποία στη χώρα μας

επιτεύχθηκε κατά την τελευταία εικοσαετία χάρη στην εφαρμογή του Ε.Γ.Λ.Σ. Το Σ.ΛΟ.Τ. και η Ε.Λ.Τ.Ε. πρέπει να εγκύψουν στο ζήτημα αυτό ώστε να προκύψουν οι κατάλληλες λύσεις.

Επίσης, θα πρέπει να καθορισθούν οι μεθοδεύσεις εκείνες με τις οποίες, σε δεύτερο στάδιο, θα συνδυασθούν τα υπόλοιπα των λογαριασμών που τηρήθηκαν κατά τη φορολογική νομοθεσία με εκείνα των αποκλίσεων, ώστε να προκύψουν οι οικονομικές καταστάσεις οι οποίες υπόκεινται σε δημοσιότητα.

Από τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.) δεν προκύπτει άλλη πρόσθετη υποχρέωση ως προς τον τρόπο προσδιορισμού αποτελέσματος και κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων ή την τήρηση συμπληρωματικών βιβλίων ή στοιχείων. Οι λογιστικές ανάγκες πάντως μπορούν να οδηγήσουν στην τήρηση τέτοιων βιβλίων, όπως π.χ. Βιβλίου Παγίων κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. (Φίλος & Αποστόλου, 2011).

2.4.2 Τήρηση βιβλίων κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.

Στην περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση θα θελήσει να τηρήσει τα βιβλία της με βάση τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., υπόκειται, από τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με το άρθρο 12 του Ν. 3301/2005), σε ορισμένες πρόσθετες υποχρεώσεις που αποβλέπουν στον προσδιορισμό των φορολογικών μεγεθών και στην εκπλήρωση των φορολογικών της υποχρεώσεων.

Συγκεκριμένα, οφείλει (Φίλος & Αποστόλου, 2011):

- ❖ Να καταρτίζει Πίνακα Συμφωνίας Λογιστικής-Φορολογικής Βάσεως (Π.Σ.Λ.Φ.Β.).
- ❖ Να τηρεί Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων και κατά τη φορολογική νομοθεσία ή να έχει διαμορφώσει το κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. τηρούμενο Μητρώο κατά τρόπο που να προκύπτουν από αυτό διακεκριμένα η φορολογική αξία, οι φορολογικές αποσβέσεις και η φορολογική αναπόσβεστη αξία.
- ❖ Να συντάσσει και να καταχωρεί στο Βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών, μέσα στις προβλεπόμενες για τον Ισολογισμό προθεσμίες:
 - Πίνακα Φορολογικών αποτελεσμάτων Χρήσεως,
 - Πίνακα Σχηματισμού Φορολογικών Αποθεματικών,
 - Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Φορολογικών Αποθεματικών.

Ως προς τα τηρούμενα με βάση τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. βιβλία, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών υποδεικνύει ενδεικτικά τους ακόλουθους τρόπους προκειμένου να καλυφθούν και οι ανάγκες της φορολογικής νομοθεσίας¹⁷:

- a) Τήρηση δύο αυτοτελών συστημάτων,
- b) Τήρηση συμπληρωματικού συστήματος,
- c) Τήρηση λογαριασμών τάξεως.

Στη συνέχεια αναφέρεται η δομή καθενός από αυτά.

2.4.2.1 Τήρηση δύο αυτοτελών συστημάτων

Τηρούνται δύο πλήρη διπλογραφικά συστήματα, από τα οποία το κύριο σύστημα ακολουθεί τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., ώστε στο τέλος της χρήσεως να προκύψουν από αυτό οι οικονομικές καταστάσεις όπως προβλέπονται από τα πρότυπα, ενώ το δεύτερο ή βοηθητικό σύστημα τηρείται κατά τη φορολογική νομοθεσία και οδηγεί στη σύνταξη ισολογισμού και λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως για φορολογικούς σκοπούς.

Η δομή της όλης λογιστικής οργάνωσης παρουσιάζεται λεπτομερώς στον πίνακα της επόμενης σελίδας. Όπως προκύπτει από αυτόν, η συνύπαρξη των δύο αυτοτελών συστημάτων χαρακτηρίζεται από πληρότητα και σαφήνεια, παρουσιάζει όμως το μειονέκτημα να δημιουργεί πρόσθετη εργασία, επειδή οδηγεί σε διπλή καταχώρηση και των πράξεων οι οποίες δεν διαφοροποιούνται φορολογικώς (Φίλος & Αποστόλου, 2011).

2.4.2.2 Τήρηση συμπληρωματικού συστήματος

Το κύριο σύστημα, κατά τη διάρκεια της χρήσεως, δέχεται τις λογιστικές εγγραφές σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., όπως ακριβώς και κατά την τήρηση δύο αυτοτελών συστημάτων.

Το συμπληρωματικό σύστημα δεν είναι πλήρες.

Συγκεκριμένα (Φίλος & Αποστόλου, 2011):

¹⁷Εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών Πολ. 1025/16.2.2005, στην οποία ως προς τους δύο πρώτους τρόπους επαναλαμβάνονται οι απόψεις που διατυπώθηκαν από την Ε.Λ.Τ.Ε. στο έγγραφο της 117/9.2.2005. Το Υπουργείο τονίζει ότι η αναφορά είναι ενδεικτική και δεν αποκλείει την εφαρμογή άλλου τρόπου διπλογραφικής παρακολούθησής, εφόσον από τους τηρούμενους λογαριασμούς προκύπτουν τα δεδομένα των πινάκων που αναφέρθηκαν παραπάνω.

- a) Δεν καταχωρούνται σε αυτό πράξεις που η λογιστικοποίησή τους θα προκαλούσε εγγραφές απολύτως όμοιες με τις αντίστοιχες του κύριου συστήματος,
- b) Οι εγγραφές που για τις ανάγκες της φορολογικής νομοθεσίας πρέπει να διαφοροποιηθούν, λογιστικοποιούνται μόνο για τη διαφορά του ποσού. Η λογιστικοποίηση αυτή μπορεί, κατά περίπτωση, να έχει τη μορφή:
- ❖ συμπληρωματικής εγγραφής, όταν στο βοηθητικό σύστημα επιβάλλεται να αναγραφεί μεγαλύτερη αξία,
 - ❖ αντίστροφης εγγραφής, όταν στο βοηθητικό σύστημα επιβάλλεται να αναγραφεί μικρότερη αξία.

Πίνακας 2.1: Τήρηση δυο αυτοτελών λογιστικών συστημάτων.

ΤΗΡΗΣΗ ΔΥΟ ΑΥΤΟΤΕΛΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	
ΚΥΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (Κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.)	ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (Κατά τη φορολογική νομοθεσία)
Το σύστημα χρησιμοποιεί όλους τους λογαριασμούς που χρειάζονται για να φθάσουμε στις λογιστικές καταστάσεις οι οποίες προβλέπονται από τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.	Το σύστημα χρησιμοποιεί το ίδιο σχέδιο λογαριασμών με το κύριο, με εξαίρεση εκείνους που απαιτούνται μόνο για τους σκοπούς εφαρμογής των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.
Τηρούνται Ημερολόγιο και Καθολικό, και η λογιστικοποίηση των συναλλαγών γίνεται με βάση τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.	Τηρούνται Ημερολόγιο και Καθολικό και η λογιστικοποίηση των συναλλαγών γίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της φορολογικής νομοθεσίας. Η ενημέρωση του βοηθητικού συστήματος μπορεί να γίνεται είτε παράλληλα με το κύριο σύστημα, είτε συγκεντρωτικά κατά μήνα ή μόνο στο τέλος της χρήσεως.
Στο τέλος της χρήσεως συντάσσεται Ισοζύγιο Λογαριασμών όλων των βαθμίδων, από το οποίο προκύπτουν τα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων οι οποίες θα συνταχθούν με βάση τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.	Στο τέλος της χρήσεως συντάσσεται Ισοζύγιο Λογαριασμών όλων των βαθμίδων, στους οποίους έχουν απεικονισθεί οι συναλλαγές με βάση τις επιταγές της φορολογικής νομοθεσίας.
<p>Συντάσσεται εξωλογιστικά ο Πίνακας Συμφωνίας Λογιστικής-Φορολογικής Βάσεως (Π.Σ.Λ.Φ.Β.), όπου καταχωρούνται, για κάθε πρωτοβάθμιο λογαριασμό που παρουσιάζει διαφοροποιημένο υπόλοιπο σε κάθε σύστημα, τα εξής στοιχεία, σε αντίστοιχες στήλες:</p> <p>a) Στήλη 1: Τίτλος λογαριασμού,</p> <p>b) Στήλη 2: Υπόλοιπο κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.</p> <p>c) Στήλη 3: Υπόλοιπο κατά το βοηθητικό σύστημα</p> <p>d) Στήλη 4: Διαφορές μεταξύ λογιστικής-φορολογικής βάσεως</p>	

Καταρτίζονται οι οικονομικές καταστάσεις κατά τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.	Καταρτίζονται ο Ισολογισμός και ο Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσεως σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία.
--	---

Πηγή: (Φίλος & Αποστόλου, 2011).

2.5 ΟΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΑ Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π.

Σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις αποτελούν εννιαίο σύνολο, που έχει ως σκοπό να πληροφορήσει για τη δομή της οικονομικής θέσεως και των συναλλαγών μιας επιχειρήσεως, παρέχοντας σαφή εικόνα της θέσεώς της.

Το σύνολο αυτό συγκροτούν οι εξής καταστάσεις (Σγουρινάκης, et al., 2015):

- ❖ Ισολογισμός
- ❖ Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως
- ❖ Κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων
- ❖ Κατάσταση ταμειακών ροών
- ❖ Σημειώσεις επεξηγηματικές των οικονομικών καταστάσεων και των λογιστικών και αποτιμητικών πρακτικών που εφαρμόστηκαν.

Συγκρίνοντας με τα καθοριζόμενα για τις επιχειρήσεις οι οποίες δεν εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., παρατηρούνται τα ακόλουθα:

- a) Εδώ δεν προβλέπεται ο Πίνακας Διαθέσεως Αποτελεσμάτων. Αυτό είναι μία πρακτική η οποία ακολουθείται, στις αγγλοσαξονικές χώρες, και δικαιολογείται από το ότι ο Πίνακας Διαθέσεως αποτελεί απλή πρόταση του Δ.Σ. της Α.Ε. προς τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της, στην οποία και ανήκει η αρμοδιότητα για τη λήψη της σχετικής αποφάσεως. Είναι πολύ συνηθισμένο η Γ.Σ. να μην εγκρίνει την προτεινόμενη διάθεση και να την τροποποιεί. Για το λόγο αυτό στην κλεισμένη χρήση δεν γίνεται εγγραφή διαθέσεως των κερδών, αλλά το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσεως μεταφέρεται σε λογαριασμό τιτλοφορούμενο Μη διατεθέντα Κέρδη, ο οποίος εμφανίζεται ιδιαίτερος στον Ισολογισμό, μαζί με τους λογαριασμούς της καθαρής θέσεως. Στον ίδιο λογαριασμό περιλαμβάνεται και τυχόν αδιάθετο υπόλοιπο κερδών προερχόμενο από την προηγούμενη χρήση. Η εγγραφή της διαθέσεως αυτού του ποσού

θα γίνει μέσα στην επόμενη χρήση, κατά την ημερομηνία που η Γ.Σ. θα αποφασίσει οριστικά γι' αυτό. Έτσι αποφεύγονται οι διορθωτικές εγγραφές που θα γίνονταν αν η Γ.Σ. δεν ενέκρινε την αρχική πρόταση, κάτι που θα οδηγούσε και σε αναμόρφωση ολόκληρου του Ισολογισμού.

- b) Εισάγονται δύο νέες καταστάσεις, η Κατάσταση μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων και η Κατάσταση Ταμειακών Ροών.
- c) Ως προς τις Επεξηγηματικές Σημειώσεις, ουσιαστικά πρόκειται για το Προσάρτημα του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσεως.

2.5.1 Ισολογισμός

Οι βασικές ομαδοποιήσεις των κονδυλίων του Ισολογισμού ακολουθούν το γνωστό σχήμα (Σγουρινάκης, et al., 2015):

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία ▪ Κυκλοφοριακό Ενεργητικό 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Κεφάλαιο, Αποθεματικά και Μη Διατεθέντα Κέρδη ▪ Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις ▪ Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ----- -----	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ----- -----

Σχήμα 2.1: Βασικές ομαδοποιήσεις των κονδυλίων του Ισολογισμού.

Πηγή: (Σγουρινάκης, et al., 2015).

Ως κυκλοφοριακό κατατάσσεται ένα περιουσιακό στοιχείο όταν:

- a) αναμένεται να ρευστοποιηθεί ή κατέχεται για πώληση ή ανάλωση κατά τη συνήθη πορεία του κύκλου εκμεταλλεύσεως της επιχειρήσεως, ή
- b) κατέχεται κυρίως για εμπορικούς σκοπούς ή για βραχύ χρόνο και αναμένεται να ρευστοποιηθεί μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία του Ισολογισμού, ή
- c) συνιστά ταμειακά διαθέσιμα ή ταμειακά ισοδύναμα τα οποία δεν έχουν περιορισμούς στη χρήση τους.

Ως μη κυκλοφοριακό κατατάσσεται κάθε περιουσιακό στοιχείο που δεν έχει κάποιο από τα παραπάνω χαρακτηριστικά. Ως βραχυπρόθεσμη κατατάσσεται κάθε υποχρέωση, η οποία:

- a) αναμένεται να διακανονισθεί κατά τη συνήθη πορεία του κύκλου εκμεταλλεύσεως της επιχειρήσεως, ή
- b) οφείλει να διακανονισθεί μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία του Ισολογισμού.

Ως μη βραχυπρόθεσμη κατατάσσεται κάθε υποχρέωση που δεν εμπίπτει σε κάποια από τις προηγούμενες περιπτώσεις¹⁸.

2.5.2 Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως μπορεί να δομηθεί, με κάθετη ταξινόμηση, κατά δύο τρόπους:

- a) με εμφάνιση των δαπανών κατ' είδος,
- b) με ομαδοποίηση των εξόδων κατά λειτουργία.

Όταν απαιτείται από τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. ή όταν επιβάλλεται από την ανάγκη να παρουσιασθεί με μεγαλύτερη ακρίβεια και σαφήνεια η οικονομική θέση της επιχειρήσεως, θα πρέπει να παρουσιάζονται, τόσο στον Πίνακα του Ισολογισμού όσο και στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως, πρόσθετες θέσεις στοιχείων, επικεφαλίδες και αθροίσματα. Ειδικότερα, ως προς την Κατάσταση Αποτελεσμάτων, πρέπει να γνωστοποιούνται πρόσθετες πληροφορίες ως προς τη φύση των δαπανών, είτε με τη μορφή σημειώσεων σε αυτήν, είτε με σχετικές αναγραφές στο Προσάρτημα. Με τον ίδιο τρόπο πρέπει να γνωστοποιείται το μέρος κατά μετοχή, το οποίο προτάθηκε για τη χρήση στην οποία αναφέρονται οι καταστάσεις.

2.5.3 Κατάσταση μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

Η κατάσταση αυτή, παρουσιαζόμενη με τη μορφή πίνακα, απεικονίζει τις μεταβολές που επήλθαν στην καθαρή θέση της εταιρίας κατά τη διάρκεια της κλειόμενης χρήσεως. Οι διάφορες κατηγορίες των στοιχείων της καθαρής θέσεως (π.χ. Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά υπέρ το άρτιο, Αποθεματικά, Κέρδη προοριζόμενα για αύξηση κεφαλαίου, Κέρδη μη διατεθέντα κ.λπ.) εμφανίζονται σε διακεκριμένες στήλες, σε κάθε μία από τις οποίες αναγράφονται τα αντίστοιχα υπόλοιπα κατά την αρχή της χρήσεως, και ακολούθως προσθέτονται ή αφαιρούνται, κατά περίπτωση, οι επελθούσες κατά τη διάρκεια

¹⁸Σημειώνεται ότι παρέχεται διαζευκτικά η ευχέρεια να μην ακολουθείται η κατάταξη αυτή των στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων, αλλά τα σχετικά κονδύλια πρέπει πάντοτε να παρουσιάζονται κατά τη σειρά ρευστοποιήσεώς των.

της χρήσεως αυξομειώσεις. Τα αλγεβρικά αθροίσματα που λαμβάνονται στην τελευταία σειρά του πίνακα απεικονίζουν αναλυτικά την καθαρή θέση κατά το τέλος της χρήσεως.

Ως γεγονότα που επιφέρουν μεταβολές, ποσοτικές ή ποιοτικές, στην καθαρή θέση αναφέρονται ενδεικτικά αυξήσεις ή μειώσεις του Μετοχικού Κεφαλαίου, σχηματισμός ή διάλυση αποθεματικών, διαφορές αποτιμήσεων περιουσιακών στοιχείων, έγκριση καταβολής μερισμάτων και γενικώς διάθεση κερδών της κλειόμενης χρήσεως, συναλλαγματικές διαφορές των εκφραζομένων σε ξένο νόμισμα περιουσιακών στοιχείων και ενοχικών σχέσεων, διαφορές που έχουν προκύψει από διαπίστωση λογιστικών σφαλμάτων τα οποία διαπράχθηκαν σε προγενέστερες χρήσεις και ασκούν επίδραση στην καθαρή θέση, κ.λ.π. (Σγουρινάκης, et al., 2015).

2.5.4 Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών έχει επιβληθεί με το Δ.Λ.Π. 7 ως αναπόσπαστο μέρος των προηγούμενων οικονομικών καταστάσεων. Αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, συνδυαστικό κρίκο μεταξύ Ισολογισμού και Καταστάσεως Αποτελεσμάτων, από όπου αντλεί στοιχεία τα οποία, συνδυαζόμενα με άλλες πληροφορίες, επιτρέπουν να εκτιμηθεί η δυνατότητα της επιχειρήσεως να αντλεί και να χρησιμοποιεί ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα. Διαπιστώνει δηλαδή από πού προέκυψαν και πώς χρησιμοποιήθηκαν τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, και μάλιστα κατά κατηγορίες δραστηριοτήτων: επιχειρηματικών, επενδυτικών και χρηματοοικονομικών.

Η σχετική ορολογία και οι ορισμοί που δίδονται από το Δ.Λ.Π. 7 είναι οι εξής (Ξένος & Ξένου, 2013):

- Ταμειακά διαθέσιμα είναι αυτά που αποτελούνται από μετρητά στο Ταμείο της επιχειρήσεως και από καταθέσεις της οι οποίες μπορούν να αναληφθούν αμέσως.
- Ταμειακά ισοδύναμα είναι οι βραχυπρόθεσμες, υψηλής ρευστότητας, επενδύσεις, που μπορούν να μετατραπούν αμέσως σε συγκεκριμένα ποσά ταμειακών διαθεσίμων και οι οποίες υπόκεινται σε ασήμαντο κίνδυνο μεταβολής της αξίας των.
- Ταμειακές ροές αποτελούν τόσο οι εισροές όσο και οι εκροές ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων.
- Επιχειρηματικές δραστηριότητες είναι οι κύριες δραστηριότητες δημιουργίας εσόδων της επιχειρήσεως, και άλλες δραστηριότητες που δεν είναι επενδυτικές ή χρηματοοικονομικές.

- Επενδυτικές δραστηριότητες είναι η απόκτηση και διάθεση μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων και άλλων επενδύσεων οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται στα ταμειακά ισοδύναμα.
- Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες είναι οι δραστηριότητες που καταλήγουν σε μεταβολές στο μέγεθος και τη συγκρότηση των ιδίων κεφαλαίων και του δανεισμού της επιχειρήσεως.

Η κατάσταση ταμειακών ροών παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για το χρηματικό κύκλωμα, το οποίο αποτελεί την κινητήρια δύναμη της επιχειρήσεως, εντοπίζοντας τις πηγές προελεύσεως των εισπράξεων (εισροών) και τους προορισμούς των πληρωμών (εκροών). Επιτρέπει έτσι να συναχθούν χρήσιμα συμπεράσματα ως προς την ικανότητα της επιχειρήσεως να διατηρεί την απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία της ρευστότητα και να προγραμματίζει την πιστοληπτική και πιστοδοτική πολιτική της.

Στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών οι ταμειακές ροές ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες, δηλαδή σε ροές σχετιζόμενες με δραστηριότητες (Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015):

- a) Επιχειρηματικές δραστηριότητες, αποτελούν οι συναλλαγές και τα γεγονότα που συνιστούν τις κύριες δραστηριότητες της επιχειρήσεως. Εισπράξεις από πώληση αγαθών και υπηρεσιών, πληρωμές προς προμηθευτές και προς εργαζόμενους είναι βασικές, αλλά όχι οι μόνες, ροές αυτής της κατηγορίας.
- b) Επενδυτικές δραστηριότητες, είναι εκείνες που συνδέονται με την υλοποίηση της επενδυτικής πολιτικής της επιχειρήσεως. Πληρωμές για αγορά ή εισπράξεις από πώληση υλικών ή άυλων πάγιων στοιχείων, πληρωμές για την απόκτηση συμμετοχών στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων και εισπράξεις από ενδεχόμενη πώλησή των, αποτελούν συνήθεις ταμειακές ροές αυτής της κατηγορίας.
- c) Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, είναι εκείνες που οδηγούν σε μεταβολές στα ίδια κεφάλαια και στο δανεισμό της επιχείρησης. Εισπράξεις από έκδοση μετοχών και ομολογιών καθώς και από λήψη δανείων, εκταμιεύσεις για εξαγορά μετοχών ή εξόφληση δανείων είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα διαμορφώσεως των σχετικών ροών.

Το Δ.Λ.Π. υποδεικνύει δύο μεθόδους καταρτίσεως της καταστάσεως ταμειακών ροών: την άμεση και την έμμεση, οι οποίες διαφοροποιούνται μόνο ως προς την εμφάνιση των ροών που προκύπτουν από επιχειρηματική δραστηριότητα.

2.6 ΤΟ ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ

Τα Δ.Λ.Π. αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην αποκάλυψη στοιχείων η γνώση των οποίων αυξάνει την αξιοπιστία και τη χρησιμότητα των λογιστικών καταστάσεων. Γενικώς οι πρόσθετες αυτές πληροφορίες δίδονται με το Προσάρτημα ή Κατάσταση Λογιστικών Μεθόδων και Επεξηγηματικών Σημειώσεων, όπως ενίοτε αποκαλείται.

Ισχύουν καταρχήν όσα έχουν θεσμοθετηθεί από το Ε.Γ.Λ.Σ. και τον Ν. 2190. Ειδικότερα, κατά την αντίληψη των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., το Προσάρτημα πρέπει (Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015):

- να παρουσιάζει πληροφορίες για τις συγκεκριμένες λογιστικές μεθόδους που εφαρμόστηκαν στην καταγραφή σημαντικών συναλλαγών και γεγονότων. Επίσης πρέπει να αναφέρει κάθε μεταβολή σε αρχές και μεθόδους που εφαρμόζονταν παγίως κατά το παρελθόν και να παρέχει αριθμητική εκτίμηση των διαφορών που προκύπτουν από κάθε τέτοια μεταβολή.
- να γνωστοποιεί τις πληροφορίες που απαιτούνται από τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. εφόσον αυτές δεν εμφανίζονται στις καταστάσεις.
- να παρέχει κάθε πρόσθετη πληροφορία η οποία, χωρίς να απαιτείται από τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π., είναι αναγκαία.

Όπου υπήρξαν μεταβολές μεθόδων που είχαν χρησιμοποιηθεί κατά το παρελθόν και επιβάλλεται η παράθεση των αντίστοιχων στοιχείων της προηγούμενης χρήσεως στις λογιστικές καταστάσεις, τα σχετικά κονδύλια της τελευταίας θα πρέπει να επαναδιατυπώνονται, για να είναι αξιόπιστη η συγκρισιμότητά τους με τα αντίστοιχα της περασμένης χρήσεως, εκτός και αν αυτό είναι πρακτικώς ανέφικτο. Η επαναδιατύπωση ή η αδυναμία επιτεύξεώς της θα πρέπει να δηλώνεται.

Η απαρίθμηση των συγκεκριμένων περιπτώσεων για τις οποίες τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. επιβάλλουν την παράθεση επεξηγηματικών σημειώσεων, θα οδηγούσε σε περιπτώσιολογία η οποία υπερβαίνει τα όρια διδακτικού εγχειριδίου.

2.7 ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Εκτός από τις παραπάνω οικονομικές καταστάσεις, για τις εταιρίες που ακολουθούν τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. (Α.Ε. και Ε.Π.Ε.) προβλέπεται η κατάρτιση και

δημοσίευση πρόσθετων συνοπτικών καταστάσεων, οι οποίες καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Αναπτύξεως. Η ισχύουσα απόφαση 6511/172/2006, η οποία αντικατέστησε την προηγούμενη, προβλέπει τις εξής καταστάσεις με το γενικό τίτλο Συνοπτικά Οικονομικά Στοιχεία και Πληροφορίες της Χρήσεως από (ημερομηνία) μέχρι (ημερομηνία) (Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015):

- a) Στοιχεία επιχειρήσεως
- b) Στοιχεία ισολογισμού
- c) Στοιχεία καταστάσεως αποτελεσμάτων χρήσεως
- d) Στοιχεία μεταβολών καθαρής θέσεως χρήσεως
- e) Στοιχεία καταστάσεως ταμειακών ροών.

Επιπλέον επιβάλλεται η παράθεση συμπληρωματικών πληροφοριών, χρήσιμων για το σχηματισμό σαφούς γνώμης περί της επιχειρήσεως, οι οποίες καθορίζονται λεπτομερώς στην κοινή απόφαση. Τέτοιες πληροφορίες, ενδεικτικά, είναι:

- επίπτωση στα Αποτελέσματα Χρήσεως των παρατηρήσεων της εκθέσεως ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή-λογιστή,
- αριθμός των χρήσεων που δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά,
- μεταβολή στις λογιστικές μεθόδους και επίδραση του γεγονότος αυτού στα αποτελέσματα χρήσεως,
- σημαντικά γεγονότα, όπως εξαγορά ή/και συγχώνευση άλλης εταιρίας,
- απόσχιση κλάδου κ.λπ.,
- αλλαγή χρονικής περιόδου της τρέχουσας χρήσεως,
- υφιστάμενα εμπράγματα βάρη,
- επίδικες ή υπό διαιτησία διαφορές κ.ά.

Τα στοιχεία αυτά, που πρέπει να προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις, κατατίθενται στο Μητρώο Α.Ε. και δημοσιεύονται αυτούσια στο Τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε., καθώς και σε μία τουλάχιστον οικονομική και μία πολιτική εφημερίδα. Επίσης αναρτώνται στη διεύθυνση διαδικτύου της Εταιρίας και υποβάλλονται στην Επιτροπή κεφαλαιαγοράς ταυτόχρονα με την ανάρτηση, στο διαδίκτυο της εταιρίας, των οικονομικών της καταστάσεων.

Η προαναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση έχει προσδιορίσει τα βασικά υποδείγματα των καταστάσεων αυτών, που προβλέπονται διαφοροποιημένα:

- a) για τις εμπορικές, βιομηχανικές και λοιπές Α.Ε.,
- b) για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα,
- c) για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

Αποκλίσεις από το περιεχόμενο των υποδειγμάτων μπορούν να γίνουν μόνο εφόσον υποβοηθούν τους χρήστες των καταστάσεων στην καλύτερη κατανόηση των στοιχείων. Γενικά, απαγορεύεται η μη παράθεση των προδιαγραφόμενων στοιχείων, εκτός αν αυτά είναι επουσιώδη. Στις περιπτώσεις όπου η παράθεση πρόσθετων στοιχείων είναι χρήσιμη για την αποφυγή παρανοήσεων ή παραπλανητικών εντυπώσεων, η παράθεση των πρόσθετων αυτών στοιχείων επιβάλλεται.

2.8 ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΕΩΣ

Τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. απαρτίζουν στην ουσία τους ένα σύνολο αρχών και κανόνων που διέπουν την εμφάνιση και στοχεύουν στην οικονομική αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων. Το σύνολο αυτό συνεχώς διευρύνεται και εμπλουτίζεται με την εκπόνηση νέων προτύπων και την αναθεώρηση, συμπλήρωση και ερμηνεία των παλαιότερων. Οι κανόνες αποτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων καθώς και η διαμόρφωση των οικονομικών μεγεθών έχουν κεφαλαιώδη σημασία.

Παρακάτω παρατίθενται, για λόγους συγκρίσεως, οι προτεινόμενες από τα Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. αποτιμητικές μέθοδοι των στοιχείων και οι αντίστοιχες μέθοδοι που καθορίζονται από τον Ν. 2190. Πρόκειται μόνο για μία πολύ περιορισμένη συγκριτική αντιπαράθεση, δεδομένου ότι η πληρότητα του θέματος είναι πολύ εκτεταμένη (Θανοκώστας, 2015).

2.8.1 Έξοδα εγκαταστάσεως

Παρόλο που δεν αναφέρονται ρητά, από το όλο πνεύμα του Δ.Λ.Π. 1 που θέτει το γενικό πλαίσιο κατάρτισεως και παρουσιάσεως των οικονομικών καταστάσεων, προκύπτει ότι δεν γίνονται δεκτές η αναγραφή στον Ισολογισμό των εξόδων¹⁹ πρώτης εγκαταστάσεως και η τμηματική απόσβεσή τους. Τούτο επειδή εμπίπτουν στην κατηγορία κονδυλίων που συνιστούν μειώσεις στα οικονομικά οφέλη και έτσι δεν διαφοροποιούνται εννοιολογικά από

¹⁹Τα έξοδα αυτά, συνδεδόμενα με τη δημιουργία της επιχειρήσεως, σχετίζονται με όλο το βίο της, και αυτό δικαιολογεί τη σε βάθος χρόνου απόσβεσή των.

τα άλλα έξοδα. Συνεπώς πρέπει να επιβαρύνουν τη χρήση μέσα στην οποία πραγματοποιούνται.

Συγκραση των δύο αυτών απόψεων υπάρχει στο άρθρ. 43 § 3α, εδ. δ Ν. 2190, όπου ορίζεται ότι «μέχρι την πλήρη απόσβεση όλων των εξόδων εγκατάστασης (πολυετούς απόσβεσης) απαγορεύεται οποιαδήποτε διανομή κερδών, εκτός αν το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων αυτών είναι μικρότερο από το άθροισμα των προαιρετικών αποθεματικών και του υπολοίπου «των κερδών εις νέο». Η διάταξη αυτή επιτρέπει τη διανομή κερδών μόνο στο μέτρο που η διαφορά (Θανοκώστας, 2015):

(Προαιρετικά αποθεματικά + Κέρδη εις νέο) - (Αναπόσβεστα έξοδα εγκαταστάσεων)

Και είναι θετική. Πάντως, η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή στις εταιρίες που συντάσσουν τις οικονομικές καταστάσεις των σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. (άρθρ. 139 § 1 του Ν. 2190/1920).

2.8.2 Αξία υπερπροσόδου (Φήμη και πελατεία)

Είναι το ποσό που καταβάλλεται πέρα από την καθαρή και δίκαιη αξία των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς της επιχειρήσεως (Δ.Λ.Π. 22). Η αξία αυτή αντιπροσωπεύει τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που ο αγοραστής προσδοκά ότι θα εισρεύσουν στην επιχείρηση. Η απόσβεση του ποσού αυτού θα πρέπει να γίνεται μέσα στη χρονική διάρκεια που αναμένεται να πραγματοποιηθούν τα οικονομικά οφέλη, και σε κάθε περίπτωση δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 20 έτη.

Το ποσό της αξίας υπερπροσόδου θα πρέπει να εμφανίζεται στην αξία κτήσεως, μειωμένο κατά την αντίστοιχη σωρευμένη πρόβλεψη για την απόσβεσή του. Ως μέθοδος αποσβέσεως προτείνεται αυτή του σταθερού συντελεστή, εκτός και αν εύλογοι λόγοι επιβάλλουν την εφαρμογή άλλης μεθόδου. Η απόσβεση της αξίας υπερπροσόδου αντιπροσωπεύει τη μείωση των αναμενόμενων οικονομικών ωφελημάτων λόγω εξαντλήσεων των δυνατοτήτων της.

Η περίοδος και η μέθοδος αποσβέσεως πρέπει να επανεξετάζονται τουλάχιστον στο τέλος κάθε οικονομικού έτους. Αν η αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή της υπεραξίας έχει μεταβληθεί ουσιωδώς, πρέπει να μεταβάλλεται ανάλογα η περίοδος αποσβέσεως.

Σημειώνεται ότι το Δ.Λ.Π. εισάγει και την έννοια της αρνητικής αξίας υπερπροσόδου όταν, κατά την ενοποίηση επιχειρήσεων, καταβάλλεται ποσό χαμηλότερο από

την καθαρή και δίκαιη αξία των ενεργητικών και παθητικών στοιχείων, που καταβάλλει ο αγοραστής. Το ποσό αυτό εμφανίζεται στον ισολογισμό ως αφαιρετικό από την αξία των υπόλοιπων άυλων περιουσιακών στοιχείων (Θανοκώστας, 2015).

Η αρνητική αξία υπερπροσόδου, εφόσον προέκυψε από αναγνωρίσιμες και αναμενόμενες μέλλουσες ζημίες και έξοδα που μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα κατά την ημερομηνία της αγοράς της επιχειρήσεως, αποσβένεται μεταφερόμενη στα έξοδα ως εξής (Θανοκώστας, 2015):

- a) Αν εκφράζει προβλέψεις μελλοντικών ζημιών και δαπανών που αναγνωρίζονται στο πρόγραμμα του αγοραστή για την αγορά και υπάρχει η δυνατότητα να αποτιμηθούν αξιόπιστα, αλλά δεν αντιπροσωπεύουν αναγνωρίσιμες υποχρεώσεις κατά την ημερομηνία της αγοράς, η αναλογούσα αρνητική αξία υπερπροσόδου καταχωρείται ως έσοδο της χρήσεως κατά την οποία τα αποτελέσματα επιβαρύνθηκαν με την επέλευση αυτών των ζημιών και εξόδων,
- b) Αν η αρνητική αξία υπερπροσόδου δεν αφορά σε αναγνωρίσιμες αναμενόμενες μελλοντικές ζημίες και έξοδα αποτιμήσιμα κατά την ημερομηνία της αγοράς της, τότε:
 - το ποσό της αρνητικής υπεραξίας που δεν υπερβαίνει τις πραγματικές αξίες των αγορασθέντων αναγνωρίσιμων μη νομισματικών στοιχείων πρέπει να καταχωρείται ως έσοδο, αναγνωριζόμενο τμηματικά με συστηματική βάση, κατά τη διάρκεια της απομένουσας μέσης σταθμισμένης ζωής των αναγνωρίσιμων αγορασθέντων αποσβεστέων περιουσιακών στοιχείων.
 - το επιπλέον των πραγματικών αξιών των αγορασθέντων μη νομισματικών στοιχείων πρέπει να καταχωρείται αμέσως ως έσοδο.

2.8.3 Ενσώματες ακινητοποιήσεις

Κατά το Δ.Λ.Π. 16, ως ενσώματες ακινητοποιήσεις θεωρούνται τα υλικά περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται από την οικονομική μονάδα για να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή ή στην παροχή αγαθών ή υπηρεσιών, για εκμίσθωση σε άλλους ή για διοικητικούς σκοπούς, και αναμένεται να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια περισσότερων από μία χρήσεων.

Ένα στοιχείο των ενσώματων ακινητοποιήσεων πρέπει να καταχωρείται στον ισολογισμό, όταν το κόστος του μπορεί να αποτιμηθεί βέσιμα και τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που συνδέονται με αυτό θα εισρεύσουν στην επιχείρηση.

Το κόστος αγοράς αποτελείται από την τιμολογιακή αξία πλέον εισαγωγικούς δασμούς, μη επιστρεπτέους φόρους αγοράς, άμεσα επιρριπτόμενα έξοδα για να φθάσει σε κατάσταση λειτουργίας, μείον πάσης φύσεως εκπτώσεις. Για να προκύψει το κόστος, η κατά τα προηγούμενα αξία αγοράς προσαυξάνεται με τα επιρριπτόμενα έξοδα, τα οποία αποτελούνται από το κόστος διαμορφώσεως του χώρου εγκαταστάσεώς του, τα αρχικά έξοδα παραδόσεως και μεταφοράς, τα έξοδα εγκαταστάσεως, τις επαγγελματικές αμοιβές (π.χ. μηχανικών, αρχιτεκτόνων κ.λπ.) και το εκτιμώμενο κόστος αποσυναρμολογήσεως και μεταφοράς εφόσον έχει γίνει καταχώρηση σχετικής προβλέψεως όπως καθορίζεται από το Δ.Λ.Π. 37.

Λογιστική αξία είναι το ποσό με το οποίο ένα ενσώματο στοιχείο εμφανίζεται στον ισολογισμό έπειτα από την αφαίρεση των σωρευμένων αποσβέσεών του και των σωρευμένων πάνω σε αυτό ζημιών απομειώσεως (Θανοκώστας, 2015).

Το Δ.Λ.Π. καθορίζει δύο μεθόδους για τη μεταγενέστερη εμφάνιση ενός ενσώματου στοιχείου στον ισολογισμό (Θανοκώστας, 2015):

- a) Βασική μέθοδος. Μετά την αρχική καταχώρηση πρέπει να εμφανίζεται στο κόστος κτήσεως μειωμένο κατά τις σωρευμένες αποσβέσεις,
- b) Επιτρεπόμενη εναλλακτική μέθοδος. Μετά την αρχική καταχώρηση ένα ενσώματο στοιχείο πρέπει να εμφανίζεται με αναπροσαρμοσμένη αξία, που διαμορφώνεται από την πραγματική αξία του κατά την ημέρα της αναπροσαρμογής, μειωμένη με τις μεταγενέστερες σωρευμένες αποσβέσεις και τις μεταγενέστερες σωρευμένες ζημίες απομειώσεως. Οι αναπροσαρμογές της αξίας πρέπει να γίνονται τακτικά, ώστε οι λογιστικές αξίες να μη διαφέρουν αισθητά από αυτές που θα μπορούσαν να προσδιορισθούν με βάση τις πραγματικές αξίες κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Η αναπροσαρμογή της αξίας ενός ενσώματου στοιχείου συμπαρασύρει σε αναπροσαρμογή και όλα τα ομοειδή στοιχεία, π.χ. αν αναπροσαρμοσθεί η αξία ενός κτιρίου, θα πρέπει να γίνει το ίδιο για όλα τα κτίρια.

Η αύξηση της αξίας λόγω αναπροσαρμογής πρέπει να φέρεται σε πίστωση λογαριασμού τιλοφορούμενου «Διαφορές αναπροσαρμογής» που θα εμφανίζεται στην κατηγορία των ιδίων κεφαλαίων. Αν όμως σε προηγούμενη αναπροσαρμογή είχε υποτιμηθεί το στοιχείο και είχαν επιβαρυνθεί τα έξοδα, η νέα αύξηση της αξίας, μέχρι του ποσού που καλύπτει την προηγηθείσα υποτίμηση, πρέπει να καταχωρηθεί ως έσοδο.

Η απόσβεση ενός πάγιου στοιχείου πρέπει να αντικατοπτρίζει το ρυθμό αναλώσεως των οικονομικών ωφελειών του στοιχείου και να κατανέμεται σε όλη την ωφέλιμη ζωή του.

Ως ωφέλιμη ζωή του στοιχείου νοείται το χρονικό διάστημα κατά το οποίο το στοιχείο αυτό θα είναι χρήσιμο στην επιχείρηση, και είναι δυνατό να είναι βραχύτερη από την οικονομική ζωή του. Όπως αναφέρεται στο Δ.Λ.Π., η εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής του, που μπορεί να είναι βραχύτερη από την οικονομική του ζωή, είναι θέμα κρίσεως που στηρίζεται στην εμπειρία από ανάλογα στοιχεία. Υπεισέρχεται δηλαδή δυνατότητα υποκειμενικής εκτιμήσεως.

Αποσβεστέο ποσό ενός πάγιου στοιχείου, το οποίο πρέπει να κατανεμηθεί στα προβλεπόμενα έτη ζωής του, είναι η διαφορά:

(Αξία παγίου) - (Υπολειμματική αξία)

Το ποσό αυτό μπορεί να αποσβένεται κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής με διάφορες μεθόδους (σταθερά, φθίνοντος υπολοίπου, κατά παραγόμενη μονάδα). Η ωφέλιμη ζωή μπορεί να αναπροσαρμόζεται αν νεότερες εκτιμήσεις το επιβάλλουν.

2.8.4 Συμμετοχές (επενδύσεις) σε συγγενείς επιχειρήσεις

Για τις συμμετοχές (επενδύσεις) σε συγγενείς επιχειρήσεις (Δ.Λ.Π. 27, 28, 39) προτείνονται οι ακόλουθες τρεις μέθοδοι αποτιμήσεως (Θανοκώστας, 2015):

- Μέθοδος καθαρής θέσεως. Η επένδυση αρχικά καταχωρείται στο κόστος κτήσεως, στη συνέχεια όμως η αξία της αυξομειώνεται ώστε να απεικονίζει το μερίδιο του επενδυτή, λαμβανομένων υπόψη των αποτελεσμάτων της θυγατρικής που προέκυψαν μετά την απόκτηση της επενδύσεως. Οι διαφορές που προκύπτουν φέρονται σε αύξηση ή μείωση των αποτελεσμάτων. Σε περίπτωση αύξησεως της αξίας της επενδύσεως λόγω κερδών, αφαιρούνται από το προσαύξημα τα μερίσματα τα οποία αναλογούν στην επένδυση, ώστε να αποφευχθεί διπλή καταχώρησή τους στα αποτελέσματα (δηλαδή πρώτη καταχώρηση κατά την προσαρμογή και δεύτερη κατά την είσπραξη του μερίσματος). Επίσης, η λογιστική αξία της επενδύσεως αναπροσαρμόζεται σε περίπτωση μεταβολών στα ίδια κεφάλαια της ελεγχόμενης, οι οποίες δεν έχουν περιληφθεί στα αποτελέσματα χρήσεως, όπως π.χ. διαφορές από αναπροσαρμογές της αξίας των ενσώματων ακινητοποιήσεων.

- Μέθοδος του κόστους κτήσεως. Η επένδυση καταχωρείται στο κόστος κτήσεως και ως κέρδος του επενδυτή θεωρούνται μόνο τα μερίσματα που αυτός εισπράττει και προέρχονται από τα καθαρά κέρδη της θυγατρικής που προέκυψαν μετά την απόκτηση της επενδύσεως. Εάν λαμβάνονται μερίσματα πέρα από τα κέρδη -π.χ. από διανομή αποθεματικών- αυτά πρέπει να αφαιρεθούν από το κόστος κτήσεως της επενδύσεως, θεωρούμενα ως αφαιρετικό στοιχείο του αρχικού της κόστους.
- Αποτίμηση της επενδύσεως ως διαθέσιμου προς πώληση χρηματοοικονομικού στοιχείου. Για την περίπτωση αυτή διαλαμβάνει το Δ.Λ.Π. 39. Λόγω των πολλών εννοιών που πρέπει να αποσαφηνισθούν για την κατανόηση της, δεν θα επεκταθούμε στην ανάπτυξή της, η οποία θα μας απομάκρυνε από τις βασικές κατευθύνσεις του παρόντος έργου.

2.8.5 Αποθέματα

Τα αποθέματα (Δ.Λ.Π. 2) ορίζονται ως περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών (π.χ. εμπορεύματα, έτοιμα προϊόντα κ.λπ.) ή που βρίσκονται στη διαδικασία της παραγωγής (π.χ. ημικατεργασμένες ύλες) ή που βρίσκονται σε μορφή υλικών ή εφοδίων προορισμένων να αναλωθούν κατά την παραγωγική διαδικασία ή την παροχή υπηρεσιών (π.χ. καύσιμα, ανταλλακτικά κ.λπ.). Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, οικόπεδα και κτίρια προοριζόμενα προς μεταπώληση αντιμετωπίζονται ως αποθέματα.

Η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ κόστους και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (όχι τρέχουσας αξίας αγοράς).

Το κόστος των αποθεμάτων απαρτίζεται από τις δαπάνες αγοράς, τις δαπάνες μετατροπής και όσες άλλες δαπάνες πραγματοποιήθηκαν ώστε αυτά να φθάσουν στην παρούσα θέση και κατάστασή των.

Για τον προσδιορισμό του κόστους, το Δ.Λ.Π. 2 δέχεται δύο μεθόδους: Βασική μέθοδος: F.I.F.O. ή μέσο σταθμικό κόστος Εναλλακτική μέθοδος: L.I.F.O.

Το κόστος αποθεμάτων και ειδών που δεν αντικαθίστανται με κανονική ροή ή παράγονται και διαχειρίζονται για ειδικούς σκοπούς, προσδιορίζεται με τη μέθοδο του εξατομικευμένου κόστους (Θανοκώστας, 2015).

2.8.6 Ανεπίδεκτες απαιτήσεις εισπράξεως

Δεν υπάρχει ιδιαίτερο Δ.Λ.Π. που να πραγματεύεται το συγκεκριμένο αυτό θέμα. Νομίζουμε όμως ότι είναι μέσα στο γενικότερο πνεύμα των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. η πρακτική να μεταφέρονται στα αποτελέσματα ως ζημίες οι οριστικά χαρακτηριζόμενες ως ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις, ενώ ως προς τις επισφαλείς θα πρέπει να διενεργείται πρόβλεψη για την πιθανολογούμενη απώλεια. Η πρόβλεψη αυτή μπορεί να εμφανίζεται στον Ισολογισμό, ως ιδιαίτερο κονδύλι, μεταξύ των άλλων προβλέψεων ή εναλλακτικά να αφαιρείται από το σύνολο των απαιτήσεων. Σχετικές διευκρινίσεις πρέπει να δίδονται στο προσάρτημα (Θανοκώστας, 2015).

2.8.7 Αξίες εκφραζόμενες σε ξένο νόμισμα

Με τον όρο Ξένο Νόμισμα (Δ.Λ.Π. 21) νοείται κάθε νόμισμα διαφορετικό εκείνου στο οποίο τηρούνται τα βιβλία της επιχείρησης.

Όταν υπάρχουν (Θανοκώστας, 2015):

1. συναλλαγές που συνομολογήθηκαν και πρόκειται να διακανονισθούν σε Ξ.Ν., ή
2. θυγατρικές επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις στο εξωτερικό που οι οικονομικές τους καταστάσεις, καταρτιζόμενες σε Ξ.Ν., θα πρέπει να ενοποιηθούν με εκείνες της ιθύνουσας εταιρίας, ανακύπτει το θέμα της ισοτιμίας με την οποία το Ξ.Ν. θα μετατραπεί στο νόμισμα τηρήσεως των βιβλίων της επιχείρησης, καθώς και της τύχης των συναλλαγματικών διαφορών που συνήθως προκύπτουν κατά τη μετατροπή. Στο σημείο αυτό θα μας απασχολήσει μόνο η πρώτη περίπτωση, επειδή η δεύτερη ανάγεται στο θέμα της ενοποιήσεως των οικονομικών καταστάσεων με το οποίο ασχολούμεθα στο κεφάλαιο ΙΧ.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 21, μία συναλλαγή που συνομολογήθηκε σε Ξ.Ν. πρέπει, κατά την αρχική της καταχώρηση, να μετατρέπεται στο νόμισμα τηρήσεως των βιβλίων με την ισοτιμία Ξ.Ν. και τηρούμενου νομίσματος που διαμορφώθηκε κατά την ημέρα της συναλλαγής.

Στους ισολογισμούς που θα ακολουθήσουν, τα νομισματικά στοιχεία (με τον όρο νοούνται τα στοιχεία εκείνα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσα πληρωμής, π.χ. τραπεζικές καταθέσεις σε Ξ.Ν. κ.λπ.) πρέπει να μετατρέπονται στο νόμισμα τηρήσεως των βιβλίων με την τιμή του Ξ.Ν. κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού. Τα μη

νομισματικά, εφόσον παρακολουθούνται με ιστορικό κόστος εκφρασμένο σε Ξ.Ν., πρέπει να εμφανίζονται με την ισοτιμία της ημερομηνίας συναλλαγής· αν όμως παρακολουθούνται με την πραγματική τους αξία η οποία είναι προσδιορισμένη σε Ξ.Ν., πρέπει να εμφανίζονται με τις ισοτιμίες που υπήρχαν όταν προσδιορίστηκαν οι αξίες.

Οι συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες προκύπτουν από νομισματικό στοιχείο που συνιστά μερίδιο της επιχειρήσεως στην καθαρή περιουσία οικοδομικής μονάδας του εξωτερικού (καθαρή επένδυση σε οικονομική μονάδα εξωτερικού), πρέπει να εντάσσονται στην κατηγορία των ιδίων κεφαλαίων μέχρι τη διάθεση της επενδύσεως, οπότε μεταφέρονται στα αποτελέσματα.

Εναλλακτικός επιτρεπόμενος χειρισμός για τις συναλλαγματικές διαφορές προβλέπει ότι όταν αυτές προέρχονται από σοβαρή υποτίμηση ή διολίσθηση ενός νομίσματος και δεν υπάρχουν μέσα αντισταθμίσεως των συναλλαγματικών κινδύνων, επιτρέπεται να συμπεριλαμβάνονται αυτές στη λογιστική αξία του σχετικού περιουσιακού στοιχείου, εφόσον η αναπροσαρμοσμένη αυτή λογιστική αξία δεν υπερβαίνει τη χαμηλότερη αξία μεταξύ κόστους αντικαταστάσεως και της ανακτήσιμης αξίας κατά την πώληση ή τη χρήση του στοιχείου (Ξένος & Ξένου, 2013).

3 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ο νέος όρος αυτός όρος της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής έχει δοθεί για να κατονομάσει τις ραγδαίες εξελίξεις και τεχνικές στον τομέα της λογιστικής, που οδήγησαν στην εμφάνιση στοιχείων υπονόμησης των διεθνών λογιστικών προτύπων. Αυτό είναι η Δημιουργική Λογιστική και συνεχίζει να αναπτύσσεται και να εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου, και με την εμφάνιση των διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς, να διεθνοποιείται. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης αποτελούν ένα οδηγό για τη βελτίωση της παρουσίασης, της μέτρησης και της δημοσιοποίησης των οικονομικών και λογιστικών πληροφοριών των επιχειρήσεων και με την συνεχή παραμετροποίηση τους έρχονται να αντιμετωπίσουν τις ευρηματικές τεχνικές της Δημιουργικής Λογιστικής (Πάσχος & Γεωργακόπουλος, 2008).

Κατά την μελέτη λογιστικών προτύπων και των αρχών λογιστικής εύκολα παρατηρεί ο μελετητής ότι η δημιουργικότητα της λογιστικής επιστήμης προέρχεται κατά κύριο λόγο από την ανατροφοδότηση των τεχνασμάτων της Δημιουργικής Λογιστικής. Η δημιουργικότητα της λογιστικής, έγκειται στην προσπάθεια να χρησιμοποιεί νέες μεθόδους, τεχνικές, διαδικασίες, έννοιες, πρότυπα και θεωρίες -πολλές φορές δύσκολα να ερμηνευτούν, για να αναλύσει και να λύσει διάφορα λογιστικά προβλήματα. Έτσι, η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee-IASC) με τροποποιήσεις και αλλαγές στα λογιστικά πρότυπα και διερμηνείες, στη συνέχεια με την εισαγωγή των Διεθνών Πρότυπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, προσπάθησε να μειώσει τις λογιστικές απάτες και να καλύψει τυχόν κενά νόμων και ερμηνειών, των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, που χρησιμοποιούσαν οι επιχειρήσεις. Αυτό θεωρείται από τους οικονομολόγους μια καθαρά λογιστική καινοτομία από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (International Federation of Accountants-IFAC) και των επιτροπών της, και αντικατοπτρίζεται από την έκδοση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και ερμηνειών της (Ξένος & Ξένου, 2013).

3.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η έννοια της Δημιουργικής Λογιστικής έχει βρετανικές ρίζες, καθώς αποτελεί το αντικείμενο επί μακρών διαλέξεων στο αγγλοσαξονικό λογιστικό σύστημα στη δεκαετία του 1970, από όπου απορρέει η βάση της θεωρίας των θετικής λογιστικής. Ο όρος αυτός συμπληρώνεται από διάφορες έννοιες, οι πιο κοινές είναι «ευφάνταστη λογιστική» και η «λογιστική προθέσεων». Η Δημιουργική Λογιστική αναφέρεται στη διαχείριση των κερδών, στην εξομάλυνση λογιστικών καταστάσεων, στην χρηματοοικονομική τεχνική, στην εξομάλυνση του εισοδήματος και στην ωραιοποίηση γενικά της λογιστικής εταιρειών.

Η έννοια της δημιουργικής λογιστικής συνήθως χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη διαδικασία μέσω της οποίας ειδικοί λογιστές χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους για να χειραγωγήσουν τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους ετήσιους λογαριασμούς εταιριών. Στην Λογιστική επιστήμη έχει περιγραφεί ως ευέλικτη τέχνη: «Η τέχνη της προσποίησης μιας ισορροπίας», «Η τέχνη του υπολογισμού των κερδών», «Η τέχνη της παρουσίασης του ισολογισμού», «Η τέχνη της εξοικονόμησης χρημάτων». Σε άλλες βιβλιογραφικές αναφορές της λογιστικής φέρεται ως στρατηγικής σημασίας, διότι εξευγενίζει προβληματικές οικονομικές καταστάσεις (Σγουρινάκης, et al., 2015).

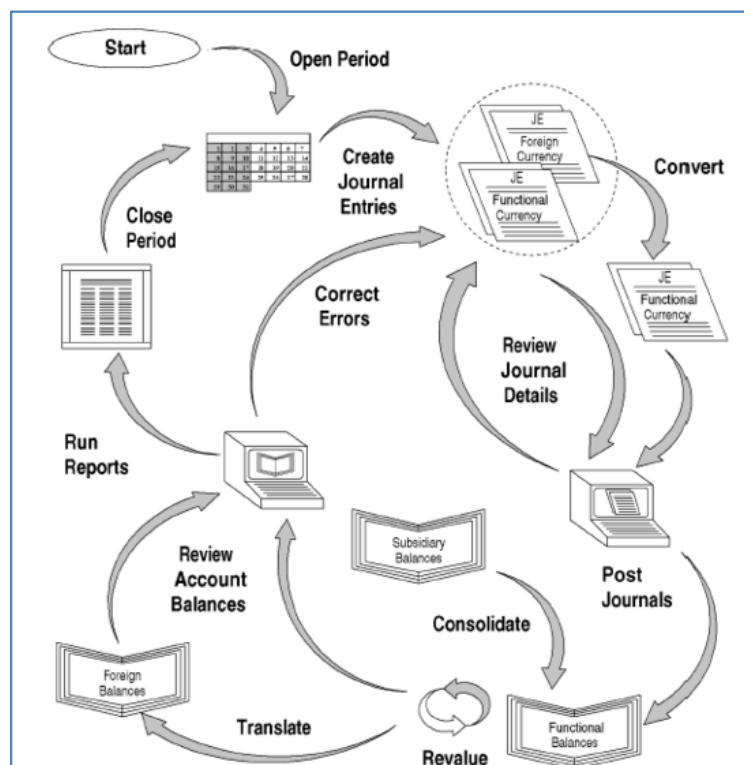
Έτσι, παρατηρείται αύξηση στην κατάρτιση στρατηγικών, πολιτικών και τρόπων βελτιστοποίησης της λογιστικής. Μεγάλη άνθιση πραγματοποιείται τα τελευταία χρόνια, στην ελεγκτική λογιστική. Η ελεγκτική λογιστική, αποτελεί επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας για τους μελλοντικούς λογιστές, σύμφωνα με το περιοδικό Smart Money²⁰ η ελεγκτική λογιστική είναι ένα από τα 10 κορυφαία επαγγέλματα. Και αυτό για την αντιμετώπιση της Δημιουργικής Λογιστικής.

Η Δημιουργική Λογιστική, αποκαλείται και επιθετική λογιστική, από τον τρόπο χειρισμού των οικονομικών αριθμοδεικτών, βέβαια δεν αντιτίθεται στους νόμους και τα πρότυπα λογιστικής, αλλά πιο πολύ στο πνεύμα τους και στην κοινός παραδοχή για «αληθινή και δίκαιη» επιχειρηματικής πληροφόρησης των εταιρικών ενδιαφερομένων μερών.

²⁰<http://money.usnews.com/money/blogs/the-smarter-mutual-fund-investor/2015/03/11/the-smart-money-is-dumb>

Ένας χαρακτηριστικός και καταλυτικός στόχος της Δημιουργικής Λογιστικής είναι να διογκωθούν οι αριθμοδείκτες κέρδους. Μερικές φορές μπορεί να μειώσουν τα αναφερόμενα κέρδη -στις καλές χρονιές- έτσι ώστε να έχουν ομαλά αποτελέσματα.

Τα χαρακτηριστικά/δημιουργικά τεχνάσματα της Δημιουργικής Λογιστικής περιλαμβάνουν από τη χρηματοδότηση ισολογισμών, την υπεραισιόδοξη αναγνώριση εισοδήματος έως και τη χρήση μη επαναλαμβανόμενων στοιχείων (Παρασκευόπουλος, 2008).

Εικόνα 3.1: Ο λογιστικός κύκλος γενικού καθολικού²¹.

Οι τεχνικές της Δημιουργικής Λογιστικής αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου, δεδομένου ότι τα πρότυπα λογιστικής αλλάζουν. Οι πολλές αλλαγές στα πρότυπα λογιστικής προορίζονται για να εμποδίσουν τους ιδιαίτερους τρόπους στους απολογισμούς των

²¹Οι μεταβολές που επέρχονται από τα λογιστικά γεγονότα, αφού καταγραφούν στο ημερολόγιο, καταχωρούνται στους λογαριασμούς. Οι λογαριασμοί τηρούνται σε ένα ειδικό βιβλίο που ονομάζεται Γενικό Καθολικό, η τήρηση του οποίου είναι υποχρεωτική από το νόμο. Στο ημερολόγιο τα λογιστικά γεγονότα γράφονται με χρονολογική σειρά, ενώ στο γενικό Καθολικό αναταξινομούνται σε ομοειδείς κατηγορίες (λογαριασμούς). Από το ημερολόγιο λοιπόν μπορούμε να πληροφορηθούμε τα λογιστικά γεγονότα που έγιναν σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία ή σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ενώ από το Γενικό Καθολικό μπορούμε να έχουμε πληροφορίες για τα περιουσιακά στοιχεία π.χ. μετρητά, ανατρέχοντας στο λογαριασμό «Ταμείο» ή απαιτήσεις από πωλήσεις, ανατρέχοντας στο λογαριασμό «Πελάτες» κ.τ.λ.

εταιρειών, το οποίο σημαίνει ότι οι χειριστές της Δημιουργικής Λογιστικής πρέπει να βρουν νέους τρόπους και τεχνάσματα ώστε να «ωραιοποιούν» τις οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών προς όφελος τους, παρά την εφαρμογή των ΔΛΠ (Φίλος & Αποστόλου, 2011).

3.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Σύμφωνα με τη θεωρία του οργανισμού «η επιχείρηση είναι ένα δημιούργημα δικαίου το οποίο χρησιμεύει ως κοινό σημείο μιας σύνθετης διαδικασίας, στο οποίο οι αντικρουόμενοι στόχοι των ατόμων που την αποτελούν, έρχονται σε ισορροπία μέσα σε ένα πλαίσιο συμβατικών σχέσεων».

Στο πλαίσιο του οργανισμού, είναι λογικό και αναπόφευκτο ότι συμπεριφορά της διαχείρισης θα έχει ως σκοπό την αυτό-εξυπηρέτηση τους. Ο οργανισμός μπορεί, ως εκ τούτου, να παρέχει ένα σταθερό πλαίσιο για την κατανόηση της συμπεριφοράς της Δημιουργικής Λογιστικής. Ωστόσο, μπορεί να παρέχει ελλιπή θεωρητική βάση για την εξήγηση ή την πρόβλεψη της διαχειριστικής αυτής συμπεριφοράς. Η ηθική διάσταση της ανθρώπινης συμπεριφοράς μπορεί να παρέχει ένα σημαντικό στοιχείο που λείπει από το νομικισμό και των σχέσεων αντιπροσώπευσης.

Μια εταιρική σύγκρουση δημιουργείται από τις ασύμμετρες πληροφορίες που υπάρχουν σε περίπλοκες εταιρικές δομές μεταξύ της προνομιακής διαχείρισης και των απομακρυσμένων ενδιαφερομένων. Οι οικονομικοί διευθυντές μπορούν να επιλέξουν την εκμετάλλευση της προνομιακής τους θέσης για ιδιωτικό όφελος, από τη διαχείριση γνωστοποιήσεις των οικονομικών εκθέσεων. Η ενημερωτική προοπτική υποθέτει ότι οι λογιστικές γνωστοποιήσεις έχουν μεγάλη περιεκτικότητα σε πληροφορίες που έχει αξία για τους ενδιαφερόμενους φορείς στην ανάδειξη χρήσιμων συμπερασμάτων.

Είναι δύσκολο ή αδύνατο να διακριθεί το γεγονός και η επίδραση της λογιστικής χειραγώγησης στους μεμονωμένους ενδιαφερόμενους, εξαιτίας της αδιαφορίας ή της απροθυμίας να συμμετάσχουν σε λεπτομερή ανάλυση.

Η Δημιουργική Λογιστική αναφέρεται ως εξομάλυνση του εισοδήματος, διαχείριση κερδών, εξομάλυνση κερδών, χρηματοοικονομικής τεχνικής και αισθητικής λογιστικής.

Οι ορισμοί της δημιουργικής λογιστικής ποικίλλουν, και περιλαμβάνουν τα εξής: «σκόπιμη άμβλυνση των διακυμάνσεων των κερδών», «ενέργεια από την πλευρά της

οικονομικής διοίκησης που επηρεάζει το δηλωθέν εισόδημα και παρέχει πραγματικό οικονομικό πλεονέκτημα, σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα», «επαναλαμβανόμενη επιλογή των λογιστικών μετρήσεων ή των κανόνων υποβολής οικονομικών εκθέσεων σε ένα συγκεκριμένο μοτίβο, το αποτέλεσμα των οποίων είναι να αναφέρεται το εισόδημα με μικρότερη διακύμανση από τη γενική τάση», «μη αποκαλυπτική οικονομική διαχείριση», «συγκροτημένη παρέμβαση στην διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης» (Φίλος & Αποστόλου, 2011).

3.4 ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Οι πρακτικές της Δημιουργικής Λογιστικής έγκειται στα βήματα που χρησιμοποιούνται για την μεταβολή των οικονομικών μεγεθών, συμπεριλαμβανομένης της επιθετικής επιλογής και εφαρμογής των λογιστικών αρχών, τόσο εντός όσο και πέρα από τα όρια της αποδοχής των Γενικών Λογιστικών Αρχών, και της δόλιας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Επίσης περιλαμβάνονται μέτρα που έχουν ληφθεί προς την κατεύθυνση της διαχείρισης κερδών και της εξομάλυνσης του εισοδήματος. Αυτό στην ουσία είναι και το κίνητρο για να καταφύγει κάποιος στη χρήση της Δημιουργικής Λογιστικής.

Η ύπαρξη της Δημιουργικής Λογιστικής μπορεί κάλλιστα να αποδοθεί στην εκμετάλλευση των αδυναμιών των λογιστικών κανόνων και νόμων ή ακόμα και στην ατιμώρητη παραβίαση αυτών, με απώτερο σκοπό την παρουσίαση παραποιημένων λογιστικών καταστάσεων, και όχι όπως αυτές θα έπρεπε κανονικά να είναι, αλλά όπως συμφέρει κάθε φορά την επιχείρηση να εμφανίζονται.

Και όλα τα παραπάνω για την -κατά το δοκούν- διαχείριση κερδών. Τα κέρδη είναι ο πιο σημαντικός δείκτης ευημερίας μιας εταιρίας. Οι επενδυτές και οι αναλυτές βλέπουν τα κέρδη για τον προσδιορισμό της ελκυστικότητας της συγκεκριμένης εταιρίας. Οι εταιρίες με λίγα ή καθόλου κέρδη δεν έχουν προοπτικές και κατά κανόνα έχουν χαμηλότερες τιμές μετοχών από ό, τι εκείνες με καλές προοπτικές. Η ικανότητα μιας εταιρίας να παράγει κέρδος διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στον καθορισμό της τιμής της μετοχής της. Άρα η διαχείριση των κερδών είναι μια στρατηγική που χρησιμοποιείται από τη διοίκηση της εταιρίας για να χειραγωγήσει σκόπιμα τα κέρδη της, έτσι ώστε οι αριθμοί να ταιριάζουν με ένα προκαθορισμένο στόχο. Η πρακτική αυτή πραγματοποιείται με σκοπό την εξομάλυνση

εισοδήματος. Όταν η εξομάλυνση εισοδήματος είναι υπερβολική, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δύναται να επιβάλλει πρόστιμα.

Δυστυχώς η λογιστική νομοθεσία για μεγάλες επιχειρήσεις είναι εξαιρετικά πολύπλοκη, γεγονός που καθιστά πολύ δύσκολο οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές να αναφερθούν σε λογιστικά σκάνδαλα πριν αυτά συμβούν. Παρά το γεγονός ότι οι διάφορες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται από τους διαχειριστές για να εξομαλύνουν τα κέρδη των επιχειρήσεών τους μπορεί να είναι πολύ περίπλοκες και συγχυσμένες, το σημαντικό πράγμα είναι ότι η κινητήρια δύναμη πίσω από τη διαχείριση των εσόδων είναι η καλύψη ενός προκαθορισμένου στόχου (Τσόλης & Φίλιος, 2004).

3.5 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Τα κίνητρα των επιχειρήσεων για να ασκούν Δημιουργική Λογιστική είναι για τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων, μέσω της προσέγγισης της αντιστάθμισης αριθμοδεικτών του παρόντος και του μέλλοντος, για την επίτευξη των στόχων που είναι: ελαχιστοποίηση του κόστους κεφαλαίων, μεγιστοποίηση του κέρδους, μεγιστοποίηση του πλούτου των διαχειριστών και την ελαχιστοποίηση του εκτελεστικού κόστους.

Η Δημιουργική Λογιστική χαρακτηρίζεται με διάφορες ιδιότητες, οι οποίες με την σειρά τους δείχνουν τα χαρακτηριστικά του «δημιουργικού» λογιστή/διαχειριστή: η ικανότητα να αναλύει, η φαντασία και η διαίσθηση. Επιπλέον, το θάρρος, η αυτοπεποίθηση και η αυτοκριτική. Η Δημιουργική Λογιστική δραστηριοποιείται σε πολλούς τομείς, όπως: το λογιστικό σύστημα πληροφόρησης, η λογιστική αποτίμηση, οι μέθοδοι διανομής και κατανομής διαφόρων εξόδων και τέλος διάφορες λογιστικές τεχνικές. Και όλα τα παραπάνω για την εμφάνιση και παρουσίαση οικονομικών, λογιστικών καταστάσεων και εκθέσεων (δημιουργική αποκάλυψη), τεχνικών χρηματοοικονομικής ανάλυσης, καθώς και ανάπτυξης τεχνικών λογιστικών λογισμικών (Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015).

Πίνακας 3.1: Χαρακτηριστικά της Δημιουργικής Λογιστικής.

Στόχοι	Πλαίσια
Ελαχιστοποίηση του κόστους κεφαλαίου	(Initial Public Offering-IPO) Αρχική Δημόσια Προσφορά ²²

²²Αρχική Δημόσια Προσφορά είναι η πρώτη πώληση μετοχών από ιδιωτική εταιρεία στο κοινό. Οι δημόσιες εγγραφές συχνά εκδίδονται από μικρότερες, νεότερες εταιρείες που επιδιώκουν το κεφάλαιο για να επεκταθούν, αλλά μπορεί επίσης να γίνει και με μεγάλες ιδιωτικές εταιρείες που θέλουν να εισαχθούν στο χρηματιστήριο.

	Ανανέωση των συμβάσεων χρέους και της οικονομικής δυσχέρειας
	Παραταση συμβολαίων χρέους και περιορισμοί στις πληρωμές μερισμάτων
Μεγιστοποίηση των κερδών	Κέρδη αναφοράς
Μεγιστοποίηση του πλούτου των διαχειριστών	Μεγιστοποίηση της βραχυπρόθεσμης συνολικής αποζημίωσης
	Αλλαγή ελέγχου
	Μη συνήθεις αλλαγές Διευθύνου Σύμβουλου
Ελαχιστοποίηση του πολιτικού κόστους	Έρευνες ή επιτήρηση από ρυθμιστικούς φορείς
	Περιβαλλοντική ρύθμιση
	Η ελαχιστοποίηση του φόρου εισοδήματος

Πηγή: (Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015).

Μια πρόσθετη πτυχή της δημιουργικής λογιστικής έχει επιχειρηθεί να εξερευνηθεί για το αν οι χρησιμοποιούμενες πρακτικές της είναι καλές για τις επιχειρήσεις, ή εάν φέρνουν τις επιχειρήσεις σε καταστάσεις κρίσης. Η όλη διαδικασία ολοκληρώνεται με βάση τα άρθρα και τις εμπειρίες που υπάρχουν ανά τον κόσμο για την διαδικασία αυτή.

3.6 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Σύμφωνα με τα παραπάνω υπάρχουν πολλές τεχνικές της Δημιουργικής Λογιστικής, οι οποίες κατατάσσονται με βάση διάφορες εκτιμήσεις. Αυτές οι κατηγορίες/ταξινομήσεις είναι οι εξής (Θανοκώστας, 2015):

3.6.1 Ταξινομήσεις των τεχνικών της Δημιουργικής Λογιστικής

1. Ταξινόμηση κατά Francois Bonnet

Η ταξινόμηση των τεχνικών της Δημιουργικής Λογιστικής κατά τον Francois Bonnet²³ το 1995, έχει ως εξής (Θανοκώστας, 2015):

²³ Γάλλος οικονομολόγος, αναλυτής και θεωρητικός.

- Δήλωση εισοδήματος και λογιστικές αρχές: σύμφωνα με την εσωτερική και εξωτερική χρήση, με τη χρήση των χρηματοδοτικών μισθώσεων, την αξιολόγηση της παραγωγής, τις διατάξεις των αποθεμάτων.
- Πολιτικές δηλώσεις εισοδήματος και λογιστικής: έχει να κάνει με τις λογιστικές μεταβολές που προκύπτουν από το κέρδος αλλά και την απώλειά του.
- Δήλωση εισοδήματος και αποφάσεις διαχείρισης: για την βελτίωση του εισοδήματος.
- Δραστηριότητες στον ισολογισμό: κύριες, μόνιμες για τυχόν χρέη και άμεσες ανάγκες σε κεφάλαια κίνησης, εκτός από δραστηριότητες εκτός ισολογισμού.

2. Ταξινόμηση κατά d' Hervé Stolowy

Οι τεχνικές της Δημιουργικής Λογιστικής, κατά τον d' Hervé Stolowy²⁴, έχουν αντίκτυπο (Θανοκώστας, 2015):

- στους καθοριστικούς παράγοντες του εισοδήματος.
- στην παρουσίαση των λογαριασμών εσόδων.
- στην παρουσίαση του ισολογισμού.

3. Άλλες ταξινομήσεις

Και άλλοι λογιστές, οικονομολόγοι και θεωρητικοί έχουν ταξινομήσει τις τεχνικές της Δημιουργικής Λογιστικής οι οποίες εφάπτονται πάνω σε έξι βασικούς τομείς (Θανοκώστας, 2015):

- a) Ρυθμιστική ευελιξία,
- b) Έλλειψη ρύθμισης,
- c) Διαχειριστικές αποφάσεις και υποθέσεις για το μέλλον,
- d) Χρονοδιάγραμμα ορισμένων συναλλαγών,
- e) Χρήση τεχνητών συναλλαγών,
- f) Αναβάθμιση και παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών.

Σύμφωνα με την βιβλιογραφική ανασκόπηση για το θέμα, σε γενικές γραμμές θεωρείται ότι η Δημιουργική Λογιστική περιλαμβάνει μετασχηματισμό δημοσιονομικών λογαριασμών και λογιστικές επιλογές για εκτιμήσεις, που επιτρέπονται από τους λογιστικούς κανόνες.

²⁴Καθηγητής Λογιστικής και Διαχείρισης Ελέγχου. Μέλος της Ερευνητικής Ομάδας: CNRS-GREGHEC: <http://www.hec.edu/Faculty-Research/Faculty-Directory/STOLOWY-Herve>

3.6.2 Ρυθμιστική ευελιξία

Ο εκάστοτε λογιστικός κανονισμός -όπως τα ΔΛΠ-, επιτρέπουν συχνά την επιλογή της λογιστικής πολιτικής που θα ακολουθήσει μια εταιρία, για παράδειγμα, όσον αφορά την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα επιτρέπουν την επιλογή μεταξύ της λογιστικής μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων είτε των αναπροσαρμοσμένων ποσών είτε του αποσβήνοντα ιστορικού κόστους.

Οι εκάστοτε επιχειρηματικές οντότητες (ανάλογα της οικονομικής θέσης, του είδους που αντιπροσωπεύουν κλπ) μπορούν έγκυρα, να μεταβάλλουν τις λογιστικές πολιτικές τους. Οι αλλαγές αυτές μπορεί να είναι σχετικά εύκολες να εντοπιστούν στο χρόνο της αλλαγής, αλλά είναι πολύ λιγότερο ευδιάκριτα στη συνέχεια (Θανοκώστας, 2015).

3.6.3 Έλλειψη ρύθμισης

Ορισμένοι αριθμοδείκτες δεν είναι πλήρως ρυθμιζόμενοι σε όλες τις χώρες. Για παράδειγμα, είναι πολύ λίγες οι υποχρεωτικές απαιτήσεις όσον αφορά τη λογιστική των επιλογών αποθεμάτων. Στην πλειονότητα των χωρών, για παράδειγμα, έχουν περιορισμένη ρύθμιση της αναγνώρισης και επιμέτρησης των υποχρεώσεων συντάξεων και ορισμένων πτυχών της λογιστικής για τα χρηματοπιστωτικά μέσα (Θανοκώστας, 2015).

3.6.4 Διαχειριστικές αποφάσεις και υποθέσεις για το μέλλον

Η οικονομική διοίκηση έχει σημαντικά περιθώρια για την εκτίμηση όσον αφορά τις διακριτικές μελλοντικές οικονομικές εκθέσεις. Για παράδειγμα, να εξετάσουν τα διακριτικά και μη διακριτικά στοιχεία επισφαλειών (Θανοκώστας, 2015).

3.6.5 Χρονοδιάγραμμα ορισμένων συναλλαγών

Οι κύριες συναλλαγές μπορούν να προγραμματιστούν έτσι ώστε να δώσουν την επιθυμητή εικόνα στους λογαριασμούς. Ως παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι μια επιχείρηση έχει μια επένδυση το ιστορικό κόστος το οποίο μπορεί εύκολα να πωλήσει σε μια υψηλότερη τιμή πώλησης, που είναι η τρέχουσα αξία. Οι διαχειριστές της επιχείρησης είναι ελεύθεροι να επιλέξουν σε ποιο έτος θα πωλήσουν την επένδυση ώστε έτσι να αυξήσουν το κέρδος στους λογαριασμούς των οικονομικών καταστάσεων (Θανοκώστας, 2015).

3.6.6 Χρήση τεχνητών συναλλαγών

Οι τεχνητές συναλλαγές μπορεί να συναφθούν, τόσο για να χειραγωγήσουν τα ποσά του ισολογισμού αλλά και για τη μεταφορά των κερδών μεταξύ των λογιστικών περιόδων. Αυτό επιτυγχάνεται με την είσοδο σε δύο ή περισσότερων σχετικών συναλλαγών με υποχρέωση τρίτους, συνήθως μία τράπεζα (Θανοκώστας, 2015).

3.6.7 Αναβάθμιση και παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών

Οι ανακατατάξεις και η παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών είναι σχετικά υπό-διερεύνηση στη σημερινή βιβλιογραφία. Ωστόσο, υποδηλώνεται ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να χειραγωγήσουν τους ισολογισμούς και να επαναταξινομήσουν υποχρεώσεις, προκειμένου να εξομαλυνθούν οι αριθμοδείκτες ρευστότητας και μόχλευσης (Θανοκώστας, 2015).

3.7 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ο τρόπος²⁵ που μια εταιρία ρυθμίζει τη λειτουργία της. Είναι μια μέθοδος που διέπει την εταιρία σαν ένα κυρίαρχο οργανισμό, με δικά της έθιμα, πολιτικές και νόμους, από τους απλούς εργαζομένους έως τα υψηλότερα επίπεδα. Η εταιρική διακυβέρνηση έχει ως στόχο να αυξηθεί η λογοδοσία της εταιρίας και να αποφευχθούν προβλήματα και καταστροφές από την παράλληλη λειτουργία της Δημιουργικής Λογιστικής. Η αποτυχία του ενεργειακού κολοσσού Enron, και η πτώχευσή της με τις απολύσεις των εργαζόμενων και της οικονομικής καταστροφής των μετόχων της, αποτελεί πρωταρχικό επιχείρημα για τη σημασία της στερεάς εταιρικής διακυβέρνησης. Σε μια επιχείρηση μπορεί να έχουν σχέσεις τα εσωτερικά μέλη, όπως οι μέτοχοι, οι διαχειριστές και οι εργαζόμενοι με τους προμηθευτές και τους πελάτες, για την αντιμετώπιση διαφόρων αιτημάτων και αναγκών των ενδιαφερομένων μερών (Λαζαρίδης & Δρυμπέτας, 2011).

3.7.1 Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η συμμετοχή των μετόχων στις διαβουλεύσεις μιας εταιρείας αποτελεί το κλειδί για τη διατήρηση των τιμών των μετοχών μιας εταιρείας. Τις περισσότερες φορές δεν είναι,

²⁵ Οι κανόνες Εταιρικής Διακυβέρνησης καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνονται οι εταιρικοί στόχοι, καθιερώνουν συστήματα παρακολούθησης και αποτίμησης των εταιρικών κινδύνων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εξασφαλίζεται η διαφάνεια των πεπραγμένων της διοίκησης έναντι των μετόχων.

δυνατόν να γίνει εφικτό λόγω των οικονομικά μικρών μετόχων (με μικρό αντίκτυπο στην τιμή της μετοχής). Η καλή εταιρική διακυβέρνηση επιδιώκει να διασφαλίσει ότι όλοι οι μέτοχοι θα έχουν φωνή στις γενικές συνελεύσεις και θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν.

Τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων θα πρέπει επίσης να αναγνωριστούν από την εταιρική διακυβέρνηση. Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη τους ενδιαφερόμενους μη-μέτοχους, μπορεί να βοηθήσει την εταιρία στην δημιουργία μιας θετικής σχέσης με την κοινότητα και τον Τύπο.

Οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει να περιγράφονται με σαφήνεια στους πλειοψηφικούς μετόχους. Όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου πρέπει να μοιράζονται παρόμοιο όραμα για το μέλλον της εταιρίας.

Οι τεχνικές της Δημιουργικής Λογιστικής, υπέρ της αύξησης των κερδών, μπορεί να προκαλέσουν εκτός των άλλων και νομικά προβλήματα.

Η επιχειρηματική διαφάνεια είναι το κλειδί για την προώθηση των μετόχων εμπιστοσύνης. Οι Λογιστικές καταστάσεις και οι εκθέσεις κερδών πρέπει να δηλώνονται με σαφήνεια, χωρίς υπερβολή ή τεχνασμάτων Δημιουργικής Λογιστικής. Τα παραποιημένα οικονομικά στοιχεία μπορούν να προκαλέσουν στην εταιρία να γίνει ένα «σύστημα Ponzi»²⁶, και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ανάλογα (Λαζαρίδης & Δρυμπέτας, 2011).

3.7.2 Αποτέλεσμα της Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι υψίστης σημασίας σε μια εταιρία και είναι σχεδόν τόσο σημαντική όσο και το πρωταρχικό επιχειρηματικό της σχέδιο. Όταν εκτελείται αποτελεσματικά, μπορεί να αποτρέψει εταιρικά σκάνδαλα, απάτη, αστική και ποινική ευθύνη της εταιρίας. Επίσης, ενισχύει την εικόνα της επιχείρησης στα μάτια του κοινού ως αυτόνομη πολιτική της εταιρίας που είναι υπεύθυνη και άξια του μετόχου και του κεφαλαίου. Μια εταιρία, χωρίς σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης θεωρείται συχνά ως «ένα σώμα χωρίς ψυχή ή συνείδηση». Η εταιρική διακυβέρνηση ενισχύει την ειλικρίνεια της εταιρίας (Λαζαρίδης & Δρυμπέτας, 2011).

²⁶ Ο όρος «Σχήμα Πόντσι» (Ponzi Scheme) αναφέρεται σε οποιαδήποτε χρηματική απάτη στηρίζεται σε «πυραμίδα» επενδυτών. Η πυραμίδα επενδυτών αποτελεί ένα παράνομο επενδυτικό σχήμα που περιλαμβάνει την πληρωμή απόδοσης σε επενδυτές από τα χρήματα που πληρώνονται από μεταγενέστερους επενδυτές, αντί από τα καθαρά κέρδη που συγκεντρώνονται από πραγματικές πωλήσεις.

3.8 ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Διάφορες ερευνητικές μελέτες έχουν εξετάσει το ζήτημα των κινήτρων της διαχειριστικής συμπεριφοράς της Δημιουργικής Λογιστικής. Αρχικά ο Herworth το 1973 προσδιόρισε διάφορα κίνητρα, συμπεριλαμβανομένων της ύπαρξης τροποποίησης των φορολογικών εισφορών, των σταθερών κερδών και των προσδοκιών όσον αφορά τις αυξήσεις ή μειώσεις στα προβλεπόμενα έσοδα. Η φοροδιαφυγή αναφέρεται ως σημαντικό κίνητρο και από Niskanen.

Σε χώρες με ιδιαίτερα συντηρητικά λογιστικά συστήματα, το αποτέλεσμα της «εξομάλυνσης εισοδήματος» μπορεί να είναι ιδιαίτερα έντονο λόγω του υψηλού επιπέδου συσσωρευμένων προβλέψεων. Ο Beidleman παρατηρεί τις θετικές επιπτώσεις της εξομάλυνσης του εισοδήματος στις προσδοκίες αποτίμησης και κάποιο στοιχείο μείωσης του κινδύνου για τους αναλυτές. Άλλα κίνητρα της Δημιουργικής Λογιστικής απαριθμούνται από τον Healy και περιλαμβάνουν τις προβλέψεις από σημαντικές συναλλαγές κεφαλαιαγοράς, και όταν υπάρχει χάσμα μεταξύ της πραγματικής απόδοσης της επιχείρησης και των προσδοκιών των αναλυτών.

Παραλλαγή της εξομάλυνσης εισοδήματος αποτελεί η χειραγωγή των κερδών για «κλείδωμα» των προβλέψεων. Πολλές φορές οι λογιστικές πολιτικές σε ορισμένες εταιρίες σχεδιάζονται, συνάδει με τους λογιστικούς κανόνες, ώστε να ταιριάζουν τα αναφέροντα κέρδη της πρόβλεψης κερδών. Αυτές οι επιχειρήσεις πωλούν προϊόντα και ένα μεγάλο μέρος του κέρδους αναβάλλεται και καταχωρείται σε επόμενη χρόνια για να καλύψει τις πιθανά ελλείμματα. Αυτό αντιπροσωπεύει την πολιτική ότι τα μελλοντικά κέρδη είναι εύκολο να προβλεφθούν.

Η Δημιουργική Λογιστική μπορεί να βοηθήσει να διατηρηθεί ή να ενισχυθεί η τιμή της μετοχής, τόσο με τη μείωση των εμφανών επιπέδων δανεισμού, καθιστώντας έτσι την εταιρία να εμφανίζεται με μικρότερο κίνδυνο, και δημιουργώντας την εμφάνιση μιας καλής τάσης κέρδους. Αυτό βοηθά την εταιρία να αυξήσει τα κεφάλαιά της από νέες εκδόσεις μετοχών, προσφέροντας τις δικές της μετοχές σε δημόσιες προσφορές εξαγοράς, και αντισταθμίζει την εξαγορά από άλλες εταιρίες.

Αν οι διευθυντές ασχολούνται με την καταχρηστική εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών σε μετοχές της εταιρίας τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν την

Δημιουργική Λογιστική για να καθυστερήσουν την απελευθέρωση των πληροφοριών στην αγορά, με αποτέλεσμα να έχουν την ευκαιρία και να επωφεληθούν από την εσωτερική γνώση (Μιχελινάκης, 2013).

3.9 Η ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Πολλοί μελετητές έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι μια σημαντικά μεγάλη αναλογία όλων των κατηγοριών των επιχειρήσεων χρησιμοποίησαν τεχνικές Δημιουργικής Λογιστικής σε κάποιο βαθμό.

Οι εταιρίες προτιμούν να αναφέρουν μια σταθερή τάση της αύξησης των κερδών και όχι να παρουσιάζουν μεταβλητότητα των κερδών με μια σειρά δραματικών αυξήσεων και πτώσεων. Αυτό επιτυγχάνεται καθιστώντας αδικαιολόγητα υψηλές προβλέψεις για υποχρεώσεις. Οι υποστηρικτές της προσέγγισης αυτής ισχυρίζονται ότι ένα μέτρο κατά της τεχνικής αυτής είναι να κρίνουμε μια επένδυση με βάση τις αποδόσεις που επιτεύχθηκαν κατά την αμέσως επόμενη χρόνια.

Η βιβλιογραφία σχετικά με τη δεοντολογία της μεροληψίας στην επιλογή της λογιστικής πολιτικής αναθεωρείται στο μακροεπίπεδο της ρυθμιστικής λογιστικής. Μπορεί παρομοίως να εφαρμοστεί η μεροληψία στην επιλογή της λογιστικής πολιτικής στο μικροεπίπεδο της ρυθμιστικής λογιστικής. Αν ληφθεί υπόψη η διάκριση μεταξύ των δεοντολογικών²⁷ απόψεων σύμφωνα με τους οποίους οι ηθικοί κανόνες εφαρμόζονται σε πραγματικές δράσεις και η τελεολογική²⁸ άποψη ότι η προσφυγή πρέπει να κριθεί με βάση την ηθική αξία του αποτελέσματος, μάλλον είναι δύσκολο να συμβαδίσει η ηθική και το ζητούμενο αποτέλεσμα της Δημιουργικής Λογιστικής (Θανόπουλος, 2009).

Μπορούμε λοιπόν να αναρωτηθούμε αν η παρουσία ή η απουσία της πειθαρχίας της αγοράς δικαιολογεί τέτοια ηθική ασυνέπεια.

²⁷ Δεοντολογία ονομάζεται εκείνο το σύστημα ηθικής για το οποίο ηθικές πράξεις είναι οι πράξεις σύμφωνα με το καθήκον και ανεξάρτητα από το ποιες μπορεί να είναι οι συνέπειες (για αυτόν που εκτελεί το ηθικό καθήκον ή και συνολικά).

²⁸ Η Τελεολογία είναι μία φιλοσοφική ιδέα ότι τα πράγματα έχουν σκοπούς ή αιτίες. Είναι η άποψη ότι οι εξελίξεις οφείλονται στο σκοπό ή το σχεδιασμό ο οποίος εξυπηρετείται από αυτές.

4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να αξιολογήσουμε την απόδοση μιας επιχείρησης. Μια προσέγγιση είναι να αναλυθούν οι οικονομικές καταστάσεις της (financial statements). Αυτό μπορεί να υλοποιηθεί με τρεις τρόπους (Καραγιάννης, et al., 2012):

1. Μελετώντας τα περιεχόμενα της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης και του ισολογισμού.
2. Αναλύοντας την κατάσταση των ταμειακών ροών (εισροών και εκροών), τις πηγές και τις χρήσεις των κεφαλαίων.
3. Εξετάζοντας τη σχέση ανάμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και τον ισολογισμό με τη βοήθεια της ανάλυσης δεικτών.

Ο τελικός σκοπός της ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων με αυτές τις τρεις διαδικασίες είναι να μπορέσουν τα διευθυντικά στελέχη να κάνουν σωστό σχεδιασμό. Με τη μελέτη της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης και του ισολογισμού, οι διευθυντές μπορούν να εντοπίσουν τα αδύνατα σημεία των χρηματοοικονομικών λειτουργιών και να λάβουν διορθωτικά μέτρα. Μέσα από την ανάλυση αυτών των καταστάσεων, τα διευθυντικά στελέχη είναι σε θέση να βρουν αποδοτικότερους τρόπους για την κατανομή των κεφαλαίων και των πόρων της επιχείρησής τους, να ελέγξουν τη μελλοντική κατεύθυνση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, και να βοηθήσουν στη μεγιστοποίηση του πλούτου των μετόχων.

4.2 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης (income statement) παρουσιάζει τις ροές των εισπράξεων που δημιουργεί η επιχείρηση και τις ροές των εξόδων με τα οποία επιβαρύνεται για την παραγωγή και τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της. Σε συνοπτική εκδοχή κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης πρώτα εμφανίζονται οι πωλήσεις οι οποίες δημιουργούνται από το ενεργητικό και το παθητικό που αναγράφονται στον ισολογισμό. Στη συνέχεια, η επιχείρηση επιβαρύνεται με κάποιες δαπάνες. Σε αυτές τις

δαπάνες περιλαμβάνονται το κόστος των πωληθέντων αγαθών (συμπεριλαμβανομένων του κόστους εργασίας και των πρώτων υλών) και άλλες λειτουργικές δαπάνες - κυριότερες από τις οποίες είναι οι αποσβέσεις, τα έξοδα πωλήσεων, και οι διοικητικές δαπάνες. Αν αφαιρεθούν αυτές οι δαπάνες από τις πωλήσεις, βρίσκονται τα λειτουργικά κέρδη. Στη συνέχεια, η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης παρουσιάζει τις χρηματοοικονομικές δαπάνες, όπως είναι οι τόκοι και οι φόροι. Αν αφαιρεθούν αυτές οι χρηματοοικονομικές δαπάνες από τα λειτουργικά κέρδη, βρίσκονται τα καθαρά κέρδη και τα αδιανέμητα κέρδη. Σε γενικές γραμμές λοιπόν, οι καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης παρέχουν μια εικόνα των πωλήσεων, του κόστους, και της κερδοφορίας που έχει μια επιχείρηση κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

Τα καθαρά έσοδα μετατρέπονται συνήθως σε κέρδη ανά μετοχή (earnings per share-EPS) -τα καθαρά έσοδα διαιρούνται με τις μετοχές της επιχείρησης που είναι σε κυκλοφορία- γιατί αυτός ο δείκτης πληροφορεί τους μετόχους και τους επενδυτές για το κέρδος που αποφέρει κάθε μετοχή και βοηθά στη δημιουργία μιας κοινής βάσης για την αποτίμηση (P/E) της τιμής της μετοχής μιας εταιρίας έναντι άλλων εταιριών.

Ορισμένες επιχειρήσεις αντλούν κεφάλαια με την έκδοση χρεογράφων ειδικής μορφής (εκτός από τα κανονικά ομόλογα και τις μετοχές) τα οποία μπορούν να μετατραπούν σε μετοχές. Όταν γίνεται άσκηση των πιστοποιητικών απόκτησης μετοχών, και όταν γίνεται μετατροπή των μετατρέψιμων ομολόγων και των μετατρέψιμων προνομιούχων μετοχών, ο αριθμός των μετοχών σε κυκλοφορία αυξάνεται. Ως αποτελέσματα συνηθίζεται να αναφέρονται τόσο τα λεγόμενα πρωτογενή κέρδη ανά μετοχή, όσο και τα δευτερογενή κέρδη ανά μετοχή πλήρως προσαρμοσμένα (fully diluted). Αυτό γίνεται για μπορέσουν οι επενδυτές να εκτιμήσουν την επίδραση την οποία αυτές οι πρόσθετες μετοχές θα έχουν επί του EPS της επιχείρησης (Καραγιάννης, et al., 2012).

4.3 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Οι αριθμοί που εμφανίζονται στον ισολογισμό αντιπροσωπεύουν την ιστορική αξία των στοιχείων του ενεργητικού που έχει στη διάθεσή της η επιχείρηση για να δημιουργήσει πωλήσεις και κέρδη. Επειδή η αξία του ενεργητικού βασίζεται στην αρχική τιμή αγοράς (αξία κτήσης), υπάρχει η τάση να υποτιμάται η πραγματική αξία αυτών των περιουσιακών στοιχείων σε περίπτωση αντικατάστασής τους. Σε εξαιρετικά πληθωριστικές

περιόδους, το κόστος αντικατάστασης υπαρχόντων περιουσιακών στοιχείων είναι σχετικά υψηλό. Έτσι, όταν παρουσιάζεται υποτιμημένη η αξία αυτών των στοιχείων, οι αποδόσεις τους εμφανίζονται υπερτιμημένες. Έχουν γίνει προσπάθειες για να αναφέρονται τα στοιχεία του ενεργητικού με βάση την τιμή αντικατάστασης, αλλά οι λογιστές δεν έχουν καταφέρει ακόμη να λύσουν αυτό το πρόβλημα με τρόπο ικανοποιητικό για όλους.

Σε γενικές γραμμές, ο ισολογισμός (balance sheet) είναι μια έκθεση των στοιχείων του ενεργητικού, του παθητικού, και των κεφαλαίων (καθαρής θέσης) της εταιρίας. Ο ισολογισμός αφορά μια συγκεκριμένη ημερομηνία, και η αριστερή πλευρά του παρουσιάζει μια ανάλυση του κυκλοφορούντος ενεργητικού, το οποίο είναι σε μορφή χρημάτων και άλλων στοιχείων που απαρτίζουν το κεφάλαιο κίνησης της επιχείρησης. Τα πάγια στοιχεία αποτελούνται κυρίως από μακροπρόθεσμες επενδύσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός.

Η δεξιά πλευρά του ισολογισμού παρουσιάζει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, οι οποίες αποτελούνται από πληρωτέους λογαριασμούς, πληρωτέα γραμμάτια, και άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Μετά τις βραχυπρόθεσμες ακολουθούν οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται μακροπρόθεσμα δάνεια με ημερομηνία λήξης πέραν του 1 έτους. Σε αυτό το τμήμα του ισολογισμού μπορεί να περιλαμβάνεται και η κεφαλαιοποιημένη αξία των χρηματοδοτικών μισθώσεων.

Αν αφαιρεθεί το παθητικό από το ενεργητικό, αυτό που μένει είναι η καθαρή θέση της επιχείρησης.

Τα στοιχεία της καθαρής θέσης περιλαμβάνουν την ονομαστική αξία των κοινών μετοχών που είναι σε κυκλοφορία, το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, και τα αδιανέμητα κέρδη που συσσωρεύτηκαν από κέρδη παλαιότερων χρήσεων της επιχείρησης μετά τις καταβολές των μερισμάτων. Σε περίπτωση εκκαθάρισης της επιχείρησης και αφού ικανοποιηθούν όλες οι απαιτήσεις των πιστωτών, η καθαρή θέση είναι αυτό που μένει για να διανεμηθεί στους μετόχους.

Ως έκθεση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, ο ισολογισμός επιτρέπει στους επενδυτές να εξετάζουν το μίγμα αυτών των στοιχείων και να αποφασίζουν αν έχει γίνει σωστή κατανομή. Αν αφαιρεθεί το κυκλοφορούν ενεργητικό από τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, εκταμειαιούνται πληροφορίες σχετικά με τη ρευστότητα της επιχείρησης. Αν συνδυαστούν τα κέρδη με τα περιουσιακά στοιχεία που επενδύθηκαν στην

επιχείρηση, διαφαίνεται πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποίησε η επιχείρηση το ενεργητικό για να δημιουργήσει κέρδη²⁹ (Καραγιάννης, et al., 2012).

4.4 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

Η νομοθεσία επιβάλλει στις επιχειρήσεις να συντάσσουν και να δημοσιεύουν για τους υποψήφιους επενδυτές μια κατάσταση ταμειακών ροών (εισροών και εκροών) (statement of cash flows). Εκτός από τον ταμειακό προϋπολογισμό, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, και τον ισολογισμό, αυτή η κατάσταση παρέχει μια λεπτομερέστερη ανάλυση της διαδικασίας με την οποία οι επιχειρήσεις δημιουργούν μετρητά από τη λειτουργία τους, από επενδύσεις, και από χρηματοδοτικές δραστηριότητες. Η τρέχουσα κατάσταση ταμειακών ροών παρουσιάζει επίσης και τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιεί η επιχείρηση αυτά τα μετρητά.

Η ανάλυση των ταμειακών εισροών και εκροών έχει αποκτήσει μεγάλη σημασία στη χρηματοοικονομική ανάλυση, επειδή τα κέρδη που ανακοινώνει μια επιχείρηση μπορεί να είναι επηρεασμένα (biased) από το χειρισμό του κόστους και των άλλων λογιστικών εγγραφών που εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Κατά μία έννοια, η κατάσταση ταμειακών ροών αντιπροσωπεύει μια αναδιαρθρωμένη και λεπτομερέστερη παρουσίαση των εγγραφών που εμφανίζονται σε άλλες οικονομικές καταστάσεις και βοηθά στον εντοπισμό των αδυναμιών της ταμειακής ρευστότητας της επιχείρησης και στην εκτίμηση της ικανότητάς της να καλύπτει τις δανειακές της υποχρεώσεις.

Συνήθως, η κατάσταση ταμειακών ροών αναλύει τις χρηματικές εισροές και εκροές μιας επιχείρησης σε τρεις μεγάλες κατηγορίες (Καραγιάννης, et al., 2012):

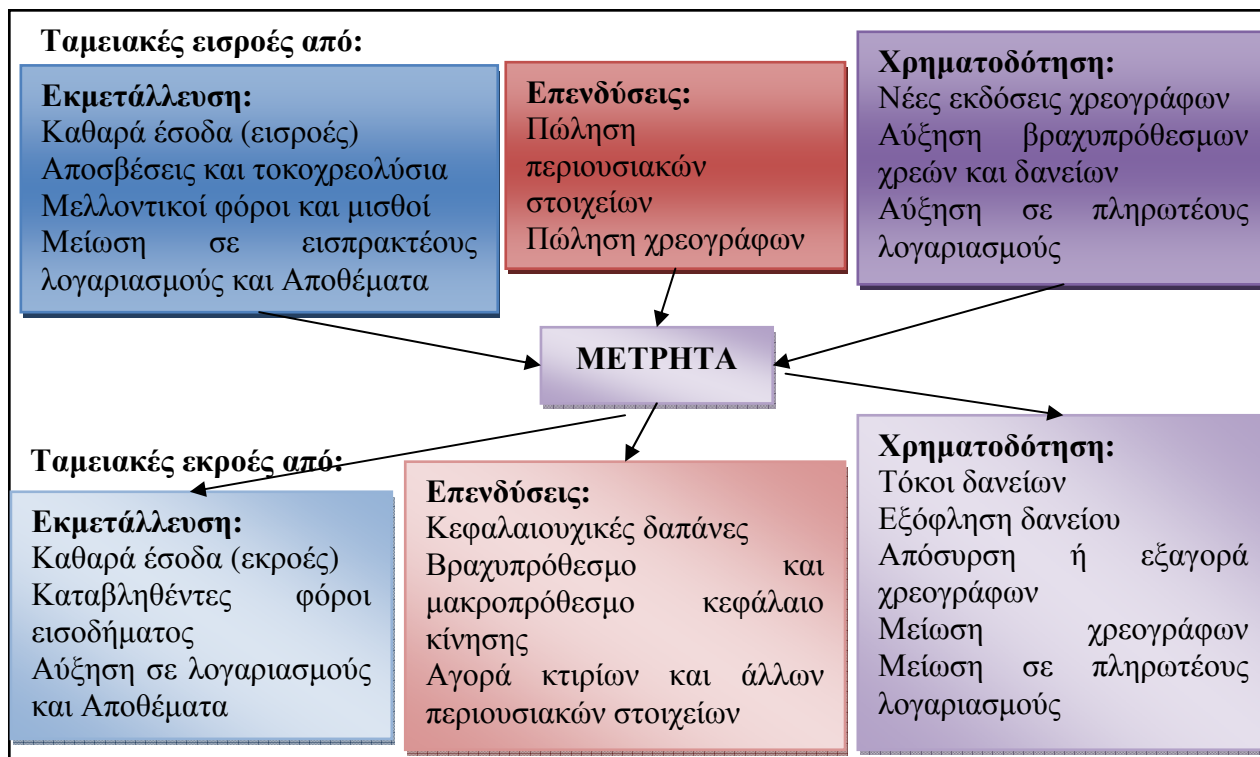
- 1. Μετρητά από δραστηριότητες εκμετάλλευσης**
- 2. Μετρητά από επενδυτικές δραστηριότητες**
- 3. Μετρητά από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες**

²⁹Ο ισολογισμός και η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης παρέχουν βασικές λογιστικές πληροφορίες, χρήσιμες για την κατάρτιση μιας κατάστασης ταμειακών ροών και ενός πίνακα με τις πηγές άντλησης και τις χρήσεις των κεφαλαίων. Οι διάφορες οικονομικές εκθέσεις δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο κατανέμει μια επιχείρηση τους πόρους της, πώς παράγει κέρδη, και πώς χρησιμοποιεί με αποτελεσματικό τρόπο τα χρήματα που δημιουργεί. Η ανάλυση αυτών των εκθέσεων βοηθά την επιχείρηση να εντοπίσει τις χρηματοοικονομικές αδυναμίες και δυνατότητές της.

Η πρώτη κατηγορία («μετρητά από δραστηριότητες εκμετάλλευσης») συσχετίζει τα καθαρά έσοδα με τον τρόπο δημιουργίας των μετρητών από την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης. Παρουσιάζει τις πραγματικές χρηματικές εισπράξεις και πληρωμές που έκανε η επιχείρηση κατά τη διάρκεια των κανονικών επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων και δηλώνει πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιούνται αυτά τα μετρητά. Τα «μετρητά από επενδύσεις» επιτρέπουν στον αναλυτή να παρατηρήσει την πολιτική που ακολουθεί η επιχείρηση σε ό, τι αφορά τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό, καθώς και το καθαρό κεφάλαιο κίνησης της επιχείρησης. Η ανάλυση των ροών αυτής της κατηγορίας μπορεί να δείξει ποια περιουσιακά στοιχεία αγοράζονται και αν τα σχέδια επέκτασης της επιχείρησης κατευθύνονται προς την αγορά περισσότερο ριψοκίνδυνων στοιχείων και προς την αλλαγή του μίγματος των παραγόμενων προϊόντων. Τα «μετρητά από χρηματοδοτικές δραστηριότητες» επισημαίνουν την ικανότητα της επιχείρησης να αντλεί μετρητά από τη χρηματοπιστωτική αγορά, και δείχνουν την ευκολία με την οποία είναι σε θέση να εξοφλήσει τα δάνεια και τους τόκους.

Οι εισροές και οι εκροές δεν είναι απαραίτητο να είναι ίσες, επειδή το ταμείο μιας επιχείρησης μπορεί να παρουσιάζεται αυξημένο ή μειωμένο σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ανάλογα με τις συνθήκες. Το διάγραμμα ροής που φαίνεται στο παρακάτω Σχήμα 3.1 παρουσιάζει τα στοιχεία που μπορούν να συμπεριληφθούν στην κατάσταση των ταμιακών εισροών και εκροών μιας επιχείρησης.

Οι εγγραφές του Σχήματος 3.1 μπορούν να ληφθούν από τον ταμιακό προϋπολογισμό από την ανάλυση πηγών και χρήσεων κεφαλαίων, από τον ισολογισμό, και από την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, αλλά παρουσιάζονται με απλό και συνεκτικό τρόπο. Στον Πίνακα 3.1, φαίνεται ένα υπόδειγμα κατάστασης ταμιακών ροών που δείχνει τις ταμιακές εισροές και εκροές που δημιουργούνται από κάθε δραστηριότητα.

Σχήμα 4.1: Διάγραμμα ροής με τις εγγραφές ταμιακών ροών που εμφανίζονται στην κατάσταση ταμιακών ροών.

Πηγή: (Καραγιάννης, et al., 2012).

Πίνακας 4.1: Κατάσταση ταμιακών ροών.

(Τα X αντιπροσωπεύουν ταμιακές εισροές και τα (X) αντιπροσωπεύουν ταμιακές εκροές).

Δραστηριότητες εκμετάλλευσης	2013	2014
Καθαρά έσοδα	X	X
Αποσβέσεις και τοκοχρεολύσια	X	X
Μελλοντικοί φόροι και μισθοί	(X)	X
Αλλαγή σε:		
Εισπρακτέους λογαριασμούς	X	(X)
Αποθέματα	(X)	X
Επενδυτικές δραστηριότητες	2013	2014
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	(X)	(X)
Αλλαγή στο κεφάλαιο κίνησης	(X)	(X)
Αγορά άλλων περιουσιακών στοιχείων	(X)	(X)
Πώληση περιουσιακών στοιχείων	X	X
Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες	2013	2014
Νέες εκδόσεις χρεογράφων	X	X
Αλλαγή σε βραχυπρόθεσμα δάνεια	X	X
Αποπληρωμή δανείων	(X)	(X)

Απόσυρση ή επαναγορά χρεογράφων σε κυκλοφορία	(X)	(X)
Καταβολή μερίσματος	(X)	X
Αλλαγή σε πληρωτέους λογαριασμούς	(X)	X
Σύνολο καθαρής αλλαγής στο ταμείο και τα εμπορεύσιμα χρεόγραφα	X	(X)

Πηγή: (Καραγιάννης, et al., 2012).

Η κατάσταση ταμειακών ροών παρουσιάζει τα πραγματικά ποσά των μετρητών που δημιουργήθηκαν σε κάποια χρονική στιγμή, αποφεύγοντας έτσι το πρόβλημα των δεδουλευμένων υποχρεώσεων, και παρέχει λεπτομερέστερες αναλύσεις των εγγραφών που εμφανίζονται και στον ισολογισμό. Ορισμένες χρηματοδοτικές δραστηριότητες, όπως οι κεφαλαιουχικές μισθώσεις δεν εμφανίζονται σε αυτή την κατάσταση, όπως δεν εμφανίζονται και οι αλλαγές των ταμειακών ροών από λειτουργίες που έχουν διακοπεί. Η κατάσταση ταμειακών ροών, αν και έχει αρκετές φορές ατέλειες, είναι ένα σημαντικό εργαλείο γιατί φωτίζει κάποιες από τις διαφορές στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και στον ισολογισμό, οι οποίες προέρχονται από τη λογιστική πρακτική. Η κατάσταση αυτή μπορεί να χρησιμεύσει και για άλλους σκοπούς. Για παράδειγμα, βοηθά στον προσδιορισμό της ποιότητας των κερδών, του χρηματικού ποσού που έχει αφιερωθεί για την επίτευξη αυτών των κερδών, και της ευκολίας με την οποία μπορεί να πληρώσει η επιχείρηση τόκους και μερίσματα. Επιπλέον, μια μείωση στους εισπρακτέους λογαριασμούς μπορεί να σημαίνει ότι βελτιώθηκε η πολιτική των εισπράξεων, και μια αύξηση στους πληρωτέους λογαριασμούς μπορεί να δηλώνει ότι οι προμηθευτές είναι περισσότερο πρόθυμοι να χρηματοδοτήσουν τις αγορές της επιχείρησης³⁰ (Καραγιάννης, et al., 2012).

4.5 ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Μια σημαντική χρήση των οικονομικών καταστάσεων είναι ο προσδιορισμός της αποτελεσματικότητας με την οποία ελέγχεται το κόστος και δημιουργούνται κέρδη από μια επιχείρηση. Αυτό μπορεί να γίνει αν συγκριθεί η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης της επιχείρησης με την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης του επιχειρηματικού κλάδου στον οποίο ανήκει ή με αυτή της καλύτερης επιχείρησης του συγκεκριμένου κλάδου.

³⁰ Αυτά τα χαρακτηριστικά, ανάμεσα σε άλλα, της κατάστασης ταμειακών ροών φωτίζουν τομείς οι οποίοι πρέπει να ερευνηθούν περισσότερο, για να γνωρίζει η επιχείρηση τους λόγους για τους οποίους προέκυψαν αυτές οι αλλαγές στην κατάσταση.

Επίσης, από την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης μπορεί να δει κανείς με τι τρόπο επηρεάζονται τα κέρδη της επιχείρησης από τις αλλαγές στις πάγιες επιβαρύνσεις της, όπως είναι οι τόκοι, οι αποσβέσεις, και το πάγιο κόστος. Οι ισολογισμοί βοηθούν τα διευθυντικά στελέχη μιας επιχείρησης να εξακριβώσουν αν χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά ορισμένα στοιχεία του ενεργητικού και ορισμένες υποχρεώσεις. Για παράδειγμα, αν τα αποθέματα μιας επιχείρησης είναι υψηλότερα από ό, τι συνηθίζεται στις επιχειρήσεις που ανήκουν στον ίδιο επιχειρηματικό κλάδο, αυτό μπορεί να δηλώνει ότι διατηρεί πολύ μεγάλα αποθέματα και επιβαρύνεται με υπερβολικό κόστος για τη διατήρησή τους. Επίσης, η ανάλυση του ισολογισμού μιας επιχείρησης μπορεί να αποκαλύψει ότι τα καθαρά πάγια στοιχεία του ενεργητικού της είναι πολύ υψηλά σε σχέση με τις πωλήσεις που έχει. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι έχει υπερβάλλουσα παραγωγική δυναμικότητα ή ότι τα στοιχεία της χρησιμοποιούνται ανεπαρκώς. Μια άλλη επιχείρηση μπορεί να έχει υπερβολικές υποχρεώσεις, γεγονός που την κάνει ευάλωτη και της προσδίδει εικόνα αφερεγγυότητας.

Τέλος, η κατάσταση ταμειακών ροών εφιστά την προσοχή στον τρόπο με τον οποίο δημιουργούνται και χρησιμοποιούνται τα κεφάλαια κατά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, των επενδύσεων, και των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της. Αυτές οι καταστάσεις παρέχουν πρόσθετα εργαλεία για την ανάπτυξη αποτελεσματικών και αποδοτικών τρόπων ελέγχου των ταμειακών εισροών και εκροών.

Με λίγα λόγια, οι οικονομικές καταστάσεις προσφέρονται σε μεγάλο βαθμό για ανάλυση, και μπορούν να αποκαλύψουν τις λειτουργικές και χρηματοοικονομικές δυνατότητες και αδυναμίες μιας επιχείρησης. Τα διευθυντικά στελέχη της επιχείρησης πρέπει να ερμηνεύουν σωστά τους αριθμούς των οικονομικών καταστάσεων και να αναλαμβάνουν διορθωτικές ενέργειες όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο (Παπαδέας, 2010).

Δύο προσεγγίσεις για την ανάλυση, τη σύγκριση, και την ερμηνεία των οικονομικών καταστάσεων είναι:

- Η τυποποίηση των οικονομικών καταστάσεων, και
- Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών.

Άρα μπορεί να αναλυθούν οι οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης αν προχωρήσει η ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών της και/ή αν τυποποιηθούν οι οικονομικές καταστάσεις της. Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών βοηθά τα διευθυντικά στελέχη να αξιολογήσουν την απόδοση και να κάνουν συγκρίσεις των διαφόρων

στοιχείων που απαρτίζουν τις οικονομικές καταστάσεις σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, αλλά και στη διάρκεια του χρόνου. Επειδή δεν είναι δυνατή η σύγκριση των οικονομικών καταστάσεων επιχειρήσεων διαφορετικού μεγέθους, είναι απαραίτητο να τυποποιούνται οι καταστάσεις αυτές κατά μέγεθος, μετατρέποντας τα χρηματικά ποσά σε ποσοστά επί του ενεργητικού του ισολογισμού και υπολογίζοντας το ποσοστό επί των πωλήσεων κάθε στοιχείου της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης (Παπαδέας, 2010).

4.6 ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Τα διευθυντικά στελέχη οφείλουν πάντα να αναζητούν τρόπους για τη βελτίωση της χρήσης των περιουσιακών στοιχείων και τον έλεγχο του κόστους της επιχείρησής τους. Μπορούν να αποκομίσουν πολύτιμες πληροφορίες από τη σύγκριση των σχετικών δομών και μεταβολών στις οικονομικές καταστάσεις, ειδικά σε αυτές παρεμφερών εταιριών.

Δεν υπάρχουν δύο εταιρίες που να έχουν τις ίδιες ακριβώς γραμμές παραγωγής, και το πιθανότερο είναι ότι θα διαφέρουν και ως προς το μέγεθος. Δεν είναι δυνατόν να συγκριθούν τα νομισματικά ποσά που αναγράφονται στις οικονομικές καταστάσεις αρκετών επιχειρήσεων. Επιπλέον, το πρόβλημα περιπλέκεται όταν οι οικονομικές καταστάσεις μιας ξένης εταιρίας είναι εκφρασμένες στο νόμισμα της χώρας της, ενώ οι οικονομικές καταστάσεις μιας εγχώριας επιχείρησης αναφέρονται σε ευρώ.

Ένας τρόπος παράκαμψης αυτών των προβλημάτων είναι να εκφραστούν τα επιμέρους στοιχεία του ισολογισμού ως ποσοστά επί του συνολικού ενεργητικού και να υπολογιστούν εκ νέου τα στοιχεία της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης ως ποσοστά επί των συνολικών πωλήσεων (Παπαδέας, 2010).

Χωρίς να αποτελεί την απόλυτη λύση, είναι σίγουρα πολύ χρήσιμη.

4.7 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Η υπεύθυνη διοίκηση μιας επιχείρησης απαιτεί τη συνεχή παρακολούθηση των δραστηριοτήτων της. Για παράδειγμα, τα χρηματοοικονομικά στελέχη πρέπει να γνωρίζουν αν η επιχείρηση έχει ή όχι αρκετή ρευστότητα -πρέπει, δηλαδή, να εξασφαλίσουν ότι υπάρχουν επαρκή κεφάλαια για την έγκαιρη εξόφληση των υποχρεώσεων. Επίσης, οι εταιρίες ορίζουν κάποιες κατευθυντήριες γραμμές σε ό, τι αφορά το ύψος του χρέους που είναι αποδεκτό και τις πάγιες χρηματοοικονομικές δεσμεύσεις.

Κατά συνέπεια, τα διευθυντικά στελέχη μελετούν τις τάσεις και το βαθμό της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της επιχείρησής τους. Ένας τρόπος για να υπολογιστεί η ρευστότητα, η δανειοληπτική ικανότητα, και η αποδοτικότητα μιας επιχείρησης είναι να γίνει ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών. Αυτή η ανάλυση μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για το χρηματοοικονομικό σχεδιασμό και μπορεί να αποτελέσει εργαλείο για την παρακολούθηση της απόδοσης (Καραγιάννης, et al., 2012).

4.7.1 Χρήσεις και είδη δεικτών

Η ανάλυση των δεικτών βοηθά στον προσδιορισμό της γενικής χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης και διευκολύνει τους αναλυτές και τους επενδυτές να εκτιμήσουν αν η επιχείρηση διατρέχει τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας και αν η δραστηριότητα της επιχείρησης είναι σε καλό επίπεδο σε σχέση με τον επιχειρηματικό κλάδο στον οποίο ανήκει ή με τους ανταγωνιστές της. Οι επενδυτές μελετούν τους δείκτες για να εκτιμήσουν την απόδοση και την ανάπτυξη της επιχείρησης. Έτσι, οι δυσμενείς χρηματοοικονομικοί δείκτες οδηγούν γενικά σε υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης, ενώ οι καλοί δείκτες σημαίνουν συνήθως ότι οι επενδυτές είναι πρόθυμοι να διαθέσουν κεφάλαια στην εταιρία με λογικότερο κόστος. Οι τράπεζες χρησιμοποιούν τους δείκτες για να προσδιορίσουν αν θα χορηγήσουν πίστωση και πόση πίστωση θα χορηγήσουν σε μια επιχείρηση.

Οι πιστωτές ανησυχούν όταν η επιχείρηση δεν δημιουργεί αρκετά κέρδη για να καταβάλλει τις περιοδικές πληρωμές των τόκων από τα δάνεια που εκκρεμούν. Ανησυχούν επίσης και για τις εταιρίες που είναι υπερφορτωμένες με χρέη, αφού μια πτωτική τάση στην επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να οδηγήσει στην αφερεγγυότητα. Οι αναλυτές χρεογράφων παρακολουθούν συνεχώς τους διάφορους χρηματοοικονομικούς δείκτες των επιχειρήσεων που τους ενδιαφέρουν, χρησιμοποιώντας προγράμματα υπολογιστών και εφαρμογές λογιστικών φύλλων σαν το Excel και το Lotus 1-2-3. Με τέτοιου είδους αναλύσεις μπορούν να εντοπίζουν τις δυνατότητες και τις αδυναμίες των διαφόρων εταιριών.

Τα διευθυντικά στελέχη χρησιμοποιούν τους χρηματοοικονομικούς δείκτες για να ελέγχουν τις λειτουργίες της επιχείρησης, για να εξασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις τους χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους πόρους, και για να αποφεύγουν τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας. Σκοπός είναι να εκτιμηθεί αν η χρηματοοικονομική και λειτουργική κατάσταση της επιχείρησης βελτιώνεται με το χρόνο και αν οι γενικοί δείκτες της είναι

καλύτεροι ή χειρότεροι από τους δείκτες των ανταγωνιστριών εταιριών. Όταν αυτοί οι δείκτες πέσουν κάτω από ορισμένα επίπεδα, το διευθυντικό στέλεχος έχει την ευθύνη να ξαναπάρει στα χέρια του τον έλεγχο πριν δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα.

Η ανάλυση των δεικτών επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους να κατανοήσουν καλύτερα τη σχέση ανάμεσα στον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

Για παράδειγμα, για να υπολογιστεί η απόδοση των επενδύσεων μιας επιχείρησης, πρέπει να είναι γνωστό το σύνολο του ενεργητικού (το οποίο απορρέει από τον ισολογισμό της επιχείρησης) και τα καθαρά έσοδα (το οποίο απορρέουν από την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης). Επιπλέον, ορισμένοι δείκτες μπορούν να δείξουν πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιούνται τα περιουσιακά στοιχεία και αν το μίγμα των υποχρεώσεων είναι καλό.

Είναι προφανές ότι η χρήση των χρηματοοικονομικών δεικτών είναι ένα σημαντικό εργαλείο στο σύγχρονο χρηματοοικονομικό σχεδιασμό (Καραγιάννης, et al., 2012).

Παρά το ότι υπάρχουν πάρα πολλοί μεμονωμένοι δείκτες, γενικά ταξινομούνται σε πέντε μεγάλες κατηγορίες:

- Δείκτες ρευστότητας
- Δείκτες δραστηριότητας
- Δείκτες χρέους
- Δείκτες κερδοφορίας ή αποδοτικότητας
- Δείκτες της αγοράς

4.7.1.1 Δείκτες ρευστότητας

Ο βαθμός ρευστότητας ενός περιουσιακού στοιχείου εξαρτάται από το πόσο γρήγορα μπορεί να μετατραπεί σε χρήμα χωρίς να υποστεί σημαντική ζημία. Η διαχείριση της ρευστότητας συνίσταται στη συσχέτιση των δανειακών απαιτήσεων με τη διάρκεια ζωής των περιουσιακών στοιχείων και άλλες ταμειακές ροές, έτσι ώστε να αποφευχθεί η τεχνητή αδυναμία πληρωμής. Ο υπολογισμός της ρευστότητας είναι σημαντικός. Το κύριο ερώτημα, επομένως, είναι αν μπορεί η επιχείρηση να αντλήσει αρκετά χρήματα για να εξοφλήσει τους προμηθευτές και τους πιστωτές της.

Στην ουσία, οι δείκτες ρευστότητας (liquidity ratios) ελέγχουν το βαθμό φερεγγυότητας μιας επιχείρησης. Δύο γνωστοί δείκτες που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ρευστότητας μιας επιχείρησης είναι ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας και ο δείκτης άμεσης ρευστότητας (Καραγιάννης, et al., 2012).

1. Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας

Ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας (current ratio) δείχνει τη σχέση ανάμεσα στο κυκλοφορούν ενεργητικό και τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις:

Εξίσωση 4.1: Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας.

$$\text{Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφορούν ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας δείχνει σε γενικές γραμμές το περιθώριο ασφαλείας που έχει στη διάθεσή της μια επιχείρηση για να ικανοποιήσει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Ο δείκτης μπορεί να ποικίλλει, ανάλογα με τον επιχειρηματικό κλάδο και τον τύπο της εταιρίας. Ένας δείκτης ίσος με 2, ή και μεγαλύτερος, μπορεί να είναι ικανοποιητικός για μια βιομηχανική εταιρία, ενώ ένας δείκτης 1,5 μπορεί να είναι αποδεκτός για μια εταιρία κοινής ωφέλειας εξαιτίας των ιδιαίτερα προβλέψιμων ταμειακών εισροών της και των λίγων βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών της.

Ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας δεν μετρά πάντα τον πραγματικό βαθμό ρευστότητας μιας επιχείρησης. Προφανώς, μια επιχείρηση με μεγάλα ταμειακά αποθεματικά και εμπορεύσιμα χρεόγραφα έχει μεγαλύτερη ρευστότητα από μια επιχείρηση με μεγάλα αποθέματα και μεγάλες προθεσμίες είσπραξης των εισπρακτέων λογαριασμών. Ένας πιο λεπτομερής δείκτης για την αντιμετώπιση του προβλήματος της σύνθεσης των περιουσιακών στοιχείων θα έπρεπε να εξαιρεί το στοιχείο του κυκλοφορούντος ενεργητικού με τη μικρότερα δυνατότητα ρευστοποίησης³¹.

2. Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας

³¹Η έξυπνη χρήση των δεικτών σημαίνει ότι πρέπει να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες. Οι δείκτες κυκλοφοριακής ρευστότητας δεν αποκαλύπτουν τα πάντα -το χρηματοοικονομικό στέλεχος πρέπει να μελετήσει το μίγμα. Ωστόσο, ακόμα και όταν δύο επιχειρήσεις έχουν το ίδιο ποσό κυκλοφορούντος ενεργητικού, η επιχείρηση με τα περισσότερα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού που είναι ευκολότερα ρευστοποιήσιμα, όπως είναι τα μετρητά και τα εμπορεύσιμα χρεόγραφα, θα βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση ρευστότητας και θα μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις των βραχυπρόθεσμων δανείων της με μεγαλύτερη άνεση.

Ο δείκτης άμεσης ρευστότητας (acid-test ratio ή quick ratio) εξαιρεί τη δυσκολότερα ρευστοποιήσιμη κατηγορία αποθεμάτων και επικεντρώνεται στα στοιχεία του ενεργητικού που ρευστοποιούνται με μεγαλύτερη ευχέρεια, και προσδιορίζει αν μια επιχείρηση θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις προς τους πιστωτές της στην περίπτωση που αντιμετωπίσει μια καταστροφική πτώση στις πωλήσεις (Καραγιάννης, et al., 2012).

Εξίσωση 4.2: Δείκτης άμεσης ρευστότητας.

$$\text{Δείκτης άμεσης ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφορούν ενεργητικό} - \text{Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Αυτός ο αριθμός ενδέχεται να υποδηλώνει ότι η επιχείρηση μπορεί να ανταποκριθεί με ευκολία στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, γιατί δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει προβλήματα στην άντληση κεφαλαίων από άλλα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Από την άλλη μεριά, αυτή η επιχείρηση μπορεί να έχει μερικούς επισφαλείς εισπρακτέους λογαριασμούς ή να ανήκει σε έναν εξαιρετικά ευαίσθητο επιχειρηματικό κλάδο στον οποίο οι πιστωτές εξοφλούνται γρήγορα. Έτσι, αυτή η επιχείρηση ίσως πρέπει να έχει δείκτη άμεσης ρευστότητας 1 και ο δείκτης 1,5 να δηλώνει ότι θα πρέπει να προσπαθήσει να μειώσει τα αποθέματα ή να αυξήσει την αξία των υπόλοιπων ρευστοποιήσιμων στοιχείων της. Θα πρέπει, επίσης, να τονιστεί ότι μια ένδειξη διόγκωσης των αποθεμάτων παρατηρείται όταν αυξάνεται ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας ενώ ο δείκτης άμεσης ρευστότητας παραμένει αμετάβλητος.

4.7.1.2 Δείκτες Δραστηριότητας

Οι δείκτες δραστηριότητας (activity ratios) προσδιορίζουν την ταχύτητα με την οποία μπορεί μια επιχείρηση να αντλήσει κεφάλαια αν προκύψει τέτοια ανάγκη. Προφανώς, όσο ταχύτερα μπορεί μια επιχείρηση να μετατρέψει τα αποθέματα και τους εισπρακτέους της λογαριασμούς της σε μετρητά, τόσο καλύτερη είναι η θέση της. Οι δείκτες και οι υπολογισμοί που ακολουθούν θεωρούν ότι ο χρόνος έχει 360 ημέρες (Καραγιάννης, et al., 2012).

1. Μέση περίοδο είσπραξης

Αν βρεθεί η μέση περίοδο είσπραξης (average collection period) μιας επιχείρησης, θα είναι γνωστό πόσο καιρό πρέπει να περιμένει η επιχείρηση για να

μετατραπούν οι εισπρακτέοι λογαριασμοί της σε μετρητά. Στο σύνολο των πωλήσεων δεν περιλαμβάνονται οι πωλήσεις τοις μετρητοίς (Καραγιάννης, et al., 2012).

Εξίσωση 4.3: Μέση περίοδος εισπραξης.

$$\text{Μέση περίοδος εισπραξης} = \frac{\text{Εισπρακτέοι λογαριασμοί}}{(\text{Ετήσιες πωλήσεις επί πιστώσει} \div 360 \text{ \u0397\u039c\u0395\u03a1\u0395\u03a3})}$$

Όπως συμβαίνει και με τους άλλους δείκτες, έτσι και η μέση περίοδος εισπραξης πρέπει να μελετηθεί σε σχέση και με άλλες πληροφορίες. Η μέση περίοδος εισπραξης δεν είναι παρά ένας μέσος όρος που μπορεί να είναι παραπλανητικός.

2. Μέση περίοδος πληρωμής

Το αντίστοιχο των εισπρακτέων λογαριασμών είναι οι πληρωτέοι λογαριασμοί. Για να βρεθεί η μέση περίοδος πληρωμής (average payment period) των πληρωτέων λογαριασμών, πρέπει να διαιρεθεί το ποσό των πληρωτέων λογαριασμών με τις ετήσιες αγορές:

Εξίσωση 4.4: Μέση περίοδος πληρωμής.

$$\text{Μέση περίοδος πληρωμής} = \frac{\text{Πληρωτέοι λογαριασμοί}}{(\text{Ετήσιες αγορές επί πιστώσει} \div 360 \text{ \u0397\u039c\u0395\u03a1\u0395\u03a3})}$$

Οι ετήσιες αγορές επί πιστώσει, όμως, δεν εμφανίζονται σε κάποια οικονομική κατάσταση. Για να βρεθεί αυτό το ποσό, πρέπει να υπολογιστεί το ποσοστό του κόστους πωληθέντων αγαθών που αγοράστηκαν επί πιστώσει.

Οι προμηθευτές -οι οποίοι, γενικά, θέλουν τα λεφτά τους όσο το δυνατόν πιο γρήγορα- υπολογίζουν αυτόν το δείκτη για να πάρουν μια ιδέα για το πόσος χρόνος θα χρειαστεί για να πάρουν τα λεφτά τους από την επιχείρηση. Και αφού η καθυστέρηση της εξόφλησης είναι συνήθως ωφέλιμη για την επιχείρηση, ο διευθυντής της επιχείρησης που ελέγχει τις πληρωμές πρέπει να επιτύχει μια ισορροπία ανάμεσα σε αυτά τα δύο άκρα.

Αν ο μέσος όρος του επιχειρηματικού κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση υπερβαίνει το δείκτη της επιχείρησης, ο διευθυντής της επιχείρησης θα πρέπει να εξακριβώσει γιατί περιορίστηκε η πίστωση που χορηγείται στην επιχείρηση και τι μπορεί να γίνει για να της χορηγηθεί καλύτερη ή μεγαλύτερη πίστωση από τους προμηθευτές (Καραγιάννης, et al., 2012).

3. Μετατροπή των αποθεμάτων σε μετρητά

Η ταχύτητα κυκλοφορίας (ή ρευστότητα) των αποθεμάτων είναι σημαντική για μια επιχείρηση, γιατί τα αποθέματα ρευστοποιούνται δυσκολότερα από οποιοδήποτε άλλο στοιχείο του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Επειδή η επιχείρηση πρέπει να δεσμεύσει κεφάλαια για τη διατήρηση των αποθεμάτων, η όσο το δυνατόν ταχύτερη πώληση των αποθεμάτων για να απελευθερωθούν χρήματα για άλλες χρήσεις έχει πολλά πλεονεκτήματα. Σε γενικές γραμμές, όταν υπάρχει υψηλή ρευστότητα αποθεμάτων, θεωρείται ότι υπάρχει αποτελεσματική χρήση αυτών των στοιχείων του ενεργητικού (Καραγιάννης, et al., 2012).

Ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων (inventory turnover ratio) υπολογίζεται ως εξής:

Εξίσωση 4.5: Ταχύτητα κυκλοφορίας αποθεμάτων.

$$\text{Ταχύτητα κυκλοφορίας αποθεμάτων} = \frac{\text{Κόστος πωληθέντων}}{\text{Μέση αξία αποθεμάτων}}$$

Ένας άλλος τρόπος για την ανάλυση της ικανότητας μιας επιχείρησης να μετατρέπει τα αποθέματά της σε μετρητά είναι η χρήση του δείκτη μετατροπής αποθεμάτων (inventory conversion ratio), ο οποίος δείχνει πόσες ημέρες χρειάζονται για να μετατραπούν τα αποθέματα σε μετρητά. Ο μαθηματικός τύπος αυτού του δείκτη είναι:

Εξίσωση 4.6: Περίοδος (ημέρες) μετατροπής αποθεμάτων σε μετρητά.

$$\begin{aligned} \text{Περίοδος (ημέρες) μετατροπής αποθεμάτων σε μετρητά} &= \\ &= \frac{360 \text{ ημέρες}}{\text{Ταχύτητα κυκλοφορίας αποθεμάτων}} \end{aligned}$$

Πριν γίνει οποιαδήποτε ερμηνεία αυτών των δεικτών των αποθεμάτων, πρέπει να συγκρίνονται με το μέσο όρο του επιχειρηματικού κλάδου, γιατί οι δείκτες μπορεί να διαφέρουν πολύ από τον έναν κλάδο στον άλλο. Οι εταιρείες που πωλούν ευπαθή προϊόντα, όπως τα λαχανικά, έχουν συνήθως υψηλό δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας και χαμηλό δείκτη μετατροπής, ενώ η ταχύτητα κυκλοφορίας των αποθεμάτων ενός κατασκευαστή μηχανημάτων θα είναι πολύ χαμηλότερη και οι ημέρες μετατροπής πολύ περισσότερες. Αν ο δείκτης μιας επιχείρησης είναι σημαντικά χαμηλότερος από το μέσο όρο του επιχειρηματικού κλάδου στον οποίο ανήκει, τα διευθυντικά της στελέχη θα πρέπει πιθανώς να ερευνήσουν τους λόγους για τους οποίους συμβαίνει αυτό.

Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή κατά την ερμηνεία των δεικτών ταχύτητας κυκλοφορίας των αποθεμάτων και περιόδου μετατροπής. Ένας υψηλός δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η επιχείρηση κινεί αποτελεσματικά τα αποθέματά της. Υψηλός δείκτης μπορεί να προκύψει όταν η επιχείρηση αντιμετωπίζει συχνά έλλειψη αποθεμάτων, γιατί δεν παράγει ή δεν αγοράζει αρκετά προϊόντα. Σε αυτή την περίπτωση ο υψηλός δείκτης σημαίνει κακό σχεδιασμό ή ελλιπή έλεγχο των αποθεμάτων. Έτσι, αν δεν μελετηθεί σε βάθος η πολιτική που εφαρμόζει μια επιχείρηση για τα αποθέματά της, ο δείκτης μόνος του δεν παρέχει επαρκείς πληροφορίες για τη δυνατότητα της επιχείρησης να δημιουργεί χρήματα από τα αποθέματα³² (Καραγιάννης, et al., 2012).

4. Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης

Μια επιχείρηση μπορεί να δανειστεί κεφάλαια βραχυπρόθεσμα (κυρίως για να χρηματοδοτήσει το κεφάλαιο κίνησης) ή μακροπρόθεσμα (κυρίως για να αγοράσει εγκαταστάσεις και εξοπλισμό). Όταν μια επιχείρηση παίρνει ένα μακροπρόθεσμο δάνειο, δεσμεύεται να καταβάλλει περιοδικά τόκους και να αποπληρώσει το κεφάλαιο κατά τη λήξη του. Για να το κάνει αυτό πρέπει να έχει αρκετά έσοδα, έτσι ώστε να μπορεί να καλύπτει τις δόσεις αποπληρωμής του χρέους. Ένας τρόπος για να βρεθεί η δανειακή επιβάρυνση μιας επιχείρησης είναι να αναλυθούν οι διάφοροι δείκτες δανειακών υποχρεώσεων (Καραγιάννης, et al., 2012).

Ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης (debt ratio) δείχνει το ποσοστό του συνόλου του ενεργητικού που χρηματοδοτείται με ξένα κεφάλαια (δάνειο). Όσο χαμηλότερος είναι ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης, τόσο μικρότερη είναι η χρηματοοικονομική μόχλευση. Αντίθετα, όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης, τόσο μεγαλύτερη είναι η χρηματοοικονομική μόχλευση:

Εξίσωση 4.7: Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης.

$$\text{Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης} = \frac{\text{Σύνολο υποχρεώσεων}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$$

5. Δείκτης ξένων προς ιδία κεφάλαια

Ένας πολύ γνωστός χρηματοοικονομικός δείκτης είναι αυτός που εξετάζει τη σχέση ανάμεσα στο μακροπρόθεσμο χρέος (μακροπρόθεσμο ξένα κεφάλαια) και την αξία

³² Για την παραποίηση οικονομικών καταστάσεων.

του μετοχικού κεφαλαίου (ίδια κεφάλαια). Αυτός ο δείκτης ονομάζεται δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια (debt/equity ή D/E ratio):

Εξίσωση 4.8: Δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια.

$$\text{Δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια} = \frac{\text{Μακροπρόθεσμες οφειλές} + \text{Αξία μισθώσεων}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

Οι δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, οι οποίες έχουν σταθερή εισροή εισπράξεων, είναι σε θέση να έχουν υψηλούς δείκτες D/E, ενώ οι εταιρίες πώλησης εποχιακών ειδών (κυκλικές εταιρείες) έχουν συνήθως χαμηλούς δείκτες.

Με άλλα λόγια, οι πελάτες των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας κάνουν περιοδικές πληρωμές σε αυτές τις εταιρίες. Επειδή αυτές οι επιχειρήσεις γνωρίζουν περίπου το ποσό που θα τους καταβληθεί και έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν τη χρέωση των πελατών όταν τα ποσοστά απόδοσής τους πέσουν κάτω από ένα συγκεκριμένο επίπεδο, μπορούν να προϋπολογίζουν τα κέρδη τους σε πολύ μεγάλο βαθμό. Γνωρίζοντας αυτό το γεγονός, έχουν τη δυνατότητα να εκδίδουν ομόλογα με περισσότερη αυτοπεποίθηση, γιατί τα έσοδα που θα έχουν στο μέλλον θα τους εξασφαλίσουν τις πληρωμές των τόκων και την εξόφληση του κεφαλαίου χωρίς να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερο κίνδυνο χρεοκοπίας.

Οι κυκλικές εταιρείες, από την άλλη μεριά, απολαμβάνουν υψηλά κέρδη εκμετάλλευσης όταν οι οικονομικές συνθήκες είναι ευνοϊκές, αλλά σε περιόδους οικονομικής ύφεσης τα κέρδη εκμετάλλευσης θα είναι χαμηλά. Αν εκδώσουν μεγάλο αριθμό ομολόγων, μπορεί να μην είναι σε θέση να καλύψουν τις πληρωμές των τόκων όταν μειωθούν τα κέρδη τους. Έτσι, αυτές οι εταιρείες πρέπει να υιοθετούν συντηρητικότερη πολιτική σε ό, τι αφορά το χρέος τους, και να εκδίδουν περισσότερες μετοχές που δεν τις υποχρεώνουν να καταβάλλουν μερίσματα σε άσχημες οικονομικές περιόδους (Καραγιάννης, et al., 2012).

4.7.1.3 Δείκτες Χρέους

1. Δείκτης Μακροπρόθεσμου Χρέους προς σύνολο Ενεργητικού

Ο δείκτης μακροπρόθεσμου χρέους προς το σύνολο ενεργητικού (long-term debt/total asset ή LD/TA ratio) συσχετίζει τις μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις με το σύνολο του ενεργητικού μιας επιχείρησης, και μπορεί να δώσει χρήσιμες πληροφορίες για το

βαθμό μέχρι τον οποίο η επιχείρηση χρηματοδοτεί το ενεργητικό της με μακροπρόθεσμα δάνεια (Καραγιάννης, et al., 2012).

Εξίσωση 4.9: Δείκτης Μακροπρόθεσμου χρέους προς το σύνολο ενεργητικού.

$$\text{Δείκτης LD/TA} = \frac{\text{Μακροπρόθεσμο χρέος}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$$

Αυτός ο δείκτης μπορεί να χρησιμεύσει ως υποκατάστατο για την εκτίμηση της χρηματοοικονομικής μόχλευσης μιας επιχείρησης.

2. Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών

Επίσης, σημαντικό είναι να μπορούμε να δούμε κατά πόσο είναι σε θέση η επιχείρηση να πληρώσει τους τόκους της. Γι' αυτόν το σκοπό, μπορείτε να χρησιμοποιείτε το δείκτη κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών (ή τόκων) (times interest-earned ratio). Αυτός ο δείκτης μετρά κατά πόσο καλύπτονται οι πληρωμές τόκων από τα λειτουργικά έσοδα της επιχείρησης (τα κέρδη πριν την αφαίρεση τόκων και φόρων, earnings before interest and tax ή EBIT)³³. Προφανώς, όσο υψηλότερο είναι αυτό το ποσοστό, τόσο ικανότερη είναι η επιχείρηση να εξοφλήσει τους πιστωτές της (Καραγιάννης, et al., 2012).

Εξίσωση 4.10: Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών.

$$\text{Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Ετήσιες για τόκους}}$$

Η χαμηλή κάλυψη τόκων υποδηλώνει επικίνδυνη θέση, γιατί μια μείωση στην οικονομική δραστηριότητα μπορεί να μειώσει τα EBIT κάτω από το ποσόν των τόκων που πρέπει να καταβάλει η επιχείρηση, οδηγώντας την έτσι σε αδυναμία πληρωμής και, τελικά, στη χρεοκοπία. Αυτός ο κίνδυνος, όμως, μετριάζεται από το γεγονός ότι τα EBIT δεν είναι η μόνη πηγή κάλυψης των δαπανών. Οι επιχειρήσεις δημιουργούν ταμειακές ροές και από τις αποσβέσεις, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εξόφληση των τόκων. Στόχος της επιχείρησης πρέπει να είναι μια μεγάλη προστατευτική κάλυψη, έτσι ώστε να είναι σε θέση να εξοφλήσει τους πιστωτές της.

³³Η χρηματοοικονομική μόχλευση (financial leverage) είναι η διαδικασία ανάληψης χρέους με σκοπό την έναρξη, συνέχιση ή επέκταση μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας. Μια επιχείρηση ή οργανισμός θεωρούμε ότι κάνει ιδιαίτερη χρήση χρηματοοικονομικής μόχλευσης αν επιδιώκει χρηματοδότηση μέσω ξένων κεφαλαίων έναντι ιδίων κεφαλαίων (έκδοση ομολόγων ή άλλου χρέους έναντι έκδοσης μετοχών-equity).

Ο δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών είναι ατελής, γιατί ο παρονομαστής δεν περιλαμβάνει ορισμένες άλλες πάγιες πληρωμές, όπως είναι η αποπληρωμή του κεφαλαίου, οι δαπάνες για μισθώσεις, και τα μερίσματα των προνομιούχων μετοχών.

3. Δείκτης συνολικής κάλυψης

Για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα που αφήνει ακάλυπτα ο δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών, πρέπει να υπολογίσουμε ένα δείκτη συνολικής κάλυψης (overall coverage ratio):

Εξίσωση 4.11: Δείκτης συνολικής κάλυψης.

$$\begin{aligned} & \text{Δείκτης συνολικής κάλυψης} = \\ & = \frac{\text{Ταμειακές εισροές}}{\text{Μισθώματα} + \text{Τόκοι} + \left(\frac{\text{Εξόφληση δανείου}}{1+t} \right) + \left(\frac{\text{Μέρισμα προνομιούχων μετοχών}}{1+t} \right)} \end{aligned}$$

Όλες οι δαπάνες που εμφανίζονται στον παρονομαστή είναι πάγιες και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Είναι προφανές ότι η επιχείρηση και οι επενδυτές της θα προτιμούσαν την υψηλότερη δυνατή κάλυψη, αλλά αυτό εξαρτάται ως ένα βαθμό και από την αποδοτικότητα της επιχείρησης.

Αν οι δείκτες χρέους ξεφύγουν από τα όρια, το κόστος κεφαλαίου της επιχείρησης μπορεί να αυξηθεί. Επίσης, η αξία των μετοχών της μπορεί να μειωθεί ως αντίδραση στον υψηλότερο βαθμό κινδύνου που θα έχει η επιχείρηση. Επομένως, τα διευθυντικά στελέχη πρέπει να προσέχουν ώστε να μην υπάρχουν υπερβολικά χρέη στη διάρθρωση του κεφαλαίου της επιχείρησης. Σημαντική πηγή πληροφοριών σχετικά με την κάλυψη των χρηματοοικονομικών δαπανών και τη συνολική κάλυψη των διαφόρων επιχειρηματικών κλάδων αποτελούν οι εκθέσεις που δημοσιεύονται από καιρό σε καιρό στα διάφορα οικονομικά έντυπα (Καραγιάννης, et al., 2012).

4.7.1.4 Δείκτες Κερδοφορίας (Αποδοτικότητας)

Οι επενδυτές, οι μέτοχοι, και τα χρηματοοικονομικά στελέχη προσέχουν ιδιαίτερα την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων. Η ανάλυση του κέρδους ξεκινά από τη μελέτη του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιείται το μίγμα των περιουσιακών στοιχείων. Οι καλοί διευθυντές χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τα στοιχεία του ενεργητικού της εταιρίας

τους. Έτσι, με την αύξηση της παραγωγικότητάς της, είναι σε θέση να μειώσουν ή να ελέγξουν τις δαπάνες. Το ποσοστό απόδοσης κάθε επιχείρησης έχει πολύ μεγάλη σημασία αν θέλουν οι διευθυντές της να προσελκύσουν κεφάλαια και να χρηματοδοτήσουν με επιτυχία την ανάπτυξή της.

Αν τα ποσοστά απόδοσης μιας συγκεκριμένης επιχείρησης πέσουν κάτω από ένα ορισμένο επίπεδο, το P/E και η αξία της μετοχής της επιχείρησης θα μειωθούν -γεγονός που εξηγεί τη σπουδαιότητα που έχει ο υπολογισμός της κερδοφορίας κάθε επιχείρησης (Καραγιάννης, et al., 2012).

1. Περιθώρια μικτού κέρδους

Τα περιθώρια μικτού κέρδους (gross profit margins) δείχνουν πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιεί η διοίκηση μιας επιχείρησης τις πρώτες ύλες και την εργασία κατά τη διαδικασία της παραγωγής.

Εξίσωση 4.12: Περιθώριο μικτού κέρδους.

$$\text{Περιθώριο μικτού κέρδους} = \frac{\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος πωληθέντων}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Όταν το κόστος εργασίας και πρώτων υλών αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς, είναι πιθανόν να μειώσουν τα περιθώρια μικτού κέρδους, εκτός και αν η επιχείρηση μετακυλήσει αυτό το κόστος στους πελάτες αυξάνοντας τις τιμές των προϊόντων της. Για να φανεί αν αυτό το κόστος έχει ξεφύγει από τα όρια, θα πρέπει να συγκριθεί αυτός ο δείκτης με τα περιθώρια κέρδους άλλων παρόμοιων εταιριών. Αν τα περιθώρια των ανταγωνιστών είναι υψηλότερα, η επιχείρηση πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι είναι αναγκαίο να κάνει κάτι για να ελέγξει αποτελεσματικότερα το κόστος της εργασίας και των πρώτων υλών (Καραγιάννης, et al., 2012).

2. Περιθώρια λειτουργικού κέρδους

Τα περιθώρια λειτουργικού κέρδους (ή κέρδους εκμετάλλευσης) (operating profit margins) δείχνουν κατά πόσο κατάφερε η διοίκηση της επιχείρησης να δημιουργήσει έσοδα από τη δραστηριότητα της επιχείρησης (Καραγιάννης, et al., 2012).

Εξίσωση 4.13: Περιθώριο λειτουργικού κέρδους.

$$\text{Περιθώριο λειτουργικού κέρδους} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Ο αριθμητής αυτού του δείκτη αντιπροσωπεύει τα κέρδη όπως υπολογίζονται μετά την αφαίρεση του κόστους των πωληθέντων εμπορευμάτων και των λειτουργικών εξόδων από τις πωλήσεις -αλλά πριν την αφαίρεση των τόκων και των φόρων (EBIT).

3. Περιθώρια καθαρού κέρδους

Τα περιθώρια καθαρού κέρδους (net profit margins) δημιουργούνται από όλες τις φάσεις της δραστηριότητας μιας επιχείρησης. Με άλλα λόγια, αυτός ο δείκτης συγκρίνει τα καθαρά έσοδα με τις πωλήσεις (Καραγιάννης, et al., 2012).

Εξίσωση 4.14: Περιθώριο καθαρού κέρδους.

$$\text{Περιθώριο καθαρού κέρδους} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη μετά την αφαίρεση των φόρων Πωλήσεις}}{\text{Πωλήσεις}}$$

4. Δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων

Ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (return on equity ή ROE) μετρά το ποσοστό απόδοσης που απολαμβάνουν οι μέτοχοι. Οι αναλυτές χρεογράφων, όπως επίσης και οι μέτοχοι, δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον γι' αυτόν το δείκτη. Σε γενικές γραμμές, όσο υψηλότερη είναι η απόδοση μιας επιχείρησης τόσο πιο ελκυστική είναι η μετοχή της. Αυτός ο δείκτης αποτελεί έναν τρόπο για την εκτίμηση της κερδοφορίας και των ποσοστών απόδοσης μιας επιχείρησης, τα οποία μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα άλλων μετοχών (Καραγιάννης, et al., 2012). Ο υπολογισμός του δείκτη γίνεται ως εξής:

Εξίσωση 4.15: Απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE).

$$\text{Απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE)} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη μετά από φόρους}}{\text{Ιδία κεφαλαία ή υλική καθαρή θέση}}$$

5. Δείκτης απόδοσης επενδύσεων

Ο δείκτης απόδοσης επενδύσεων (return on investment ή ROI) επινοήθηκε από την εταιρία Du Pont Company για δική της χρήση, αλλά σήμερα χρησιμοποιείται από πολλές μεγάλες επιχειρήσεις για τη μέτρηση των συνδυασμένων αποτελεσμάτων των περιθωρίων κέρδους και της ταχύτητας κυκλοφορίας του συνόλου του ενεργητικού (Καραγιάννης, et al., 2012).

Εξίσωση 4.16: Απόδοση επενδύσεων (ROI).

$$\begin{aligned} \text{Απόδοση επενδύσεων (ROI)} &= \frac{\text{Καθαρά έσοδα}}{\text{Πωλήσεις}} \times \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}} \\ &= \frac{\text{Καθαρά έσοδα}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}} \end{aligned}$$

Αυτός ο τύπος συγκρίνει τον τρόπο με τον οποίο δημιουργεί κέρδη η επιχείρηση και τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιεί τα στοιχεία του ενεργητικού της για να δημιουργήσει πωλήσεις. Αν τα στοιχεία του ενεργητικού χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά, τα έσοδα (και ο ROI) θα είναι υψηλά διαφορετικά, τα έσοδα (και ο ROI) θα είναι χαμηλά.

4.7.1.5 Δείκτες της Αγοράς

Οι επιχειρήσεις ανησυχούν για την αντίδραση των επενδυτών απέναντι στη μετοχή τους, γ' αυτό και συγκρίνουν ορισμένους δείκτες της αγοράς για να βρουν την αξία που έχουν οι δικές τους μετοχές. Αυτή η αξία τους επιτρέπει επίσης να προσδιορίσουν το κόστος έκδοσης νέων μετοχών. Ορισμένοι από αυτούς τους δείκτες είναι ο δείκτης τιμής προς κέρδη (P/E), η μερισματική απόδοση, ο λόγος διανομής μερίσματος, και ο δείκτης τιμής προς λογιστική αξία (Καραγιάννης, et al., 2012).

1. Δείκτης τιμής προς κέρδη (P/E)

Εκτός από το μοντέλο της σταθερής αύξησης μερίσματος, ένα άλλο μέτρο που χρησιμοποιείται ευρέως για την αποτίμηση μιας μετοχής είναι ο δείκτης τιμής προς κέρδη (price/earnings ή P/E). Σε γενικές γραμμές, ο δείκτης P/E κατατάσσει την αξία των επιχειρήσεων ανάλογα με τα κέρδη τους ανά μετοχή. Αυτός ο δείκτης αντικατοπτρίζει όλες τις εκτιμήσεις των επενδυτών όσον αφορά την αύξηση των κερδών, τον κίνδυνο της επιχείρησης, την αποτελεσματικότητά της, και τη χρηματοοικονομική της κατάσταση σε μια μόνο τιμή. Ο δείκτης P/E είναι το πολλαπλάσιο τιμής που είναι πρόθυμοι να πληρώσουν οι επενδυτές για κάθε νομισματική μονάδα των κερδών ανά μετοχή. Μια εταιρεία με υψηλή απόδοση, η οποία αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς, έχει καλή διοίκηση, και σχετικά χαμηλό βαθμό κινδύνου, έχει συνήθως υψηλό P/E, ενώ μια εταιρεία με κακή απόδοση έχει χαμηλό δείκτη P/E (Καραγιάννης, et al., 2012).

Για να υπολογιστεί ο δείκτης P/E πρέπει να γνωρίζουμε τα εξής:

- a) Τα μελλοντικά αναμενόμενα κέρδη ανά μετοχή (earnings per share ή EPS) της επιχείρησης,

Εξίσωση 4.17: Τα μελλοντικά αναμενόμενα κέρδη ανά μετοχή (EPS).

$$\text{EPS} = \frac{\text{Αναμενόμενα κέρδη}}{\text{Αριθμός μετοχών σε κυκλοφορία}}$$

- b) Την τρέχουσα τιμή της μετοχής
c) Το λόγο διανομής μερίσματος της επιχείρησης

Εξίσωση 4.18: Ο λόγος διανομής μερίσματος της επιχείρησης.

$$\text{Λόγος διανομής} = \frac{\text{Μέρισμα}}{\text{Κέρδη}}$$

- d) Ένα μέτρο του κινδύνου (K) που προέρχεται από το μοντέλο αποτίμησης κεφαλαιουχικών περιουσιακών στοιχείων (capital asset pricing model ή CAPM).

Είναι προφανές ότι γίνεται η υπόθεση πως η επιχείρηση χρησιμοποιεί τους πόρους της για τη δημιουργία εσόδων. Όταν αυτό γίνεται αποτελεσματικά και αποδοτικά, αναγνωρίζεται στην αποτίμηση του P/E. Ο μαθηματικός τύπος είναι:

Εξίσωση 4.19: Δείκτης τιμής προς κέρδη (P/E).

$$\text{P/E} = \frac{\text{Λόγος διανομής}}{\text{K}_s - \text{G}}$$

όπου ο Λόγος διανομής φαίνεται στην εξίσωση 3.18.

K_s = το προεξοφλητικό επιτόκιο που έχει ορισθεί για τη μετοχή G = η αναμενόμενη αύξηση των κερδών

G = η αναμενόμενη αύξηση των κερδών

Εκτός από το δείκτη P/E, ορισμένοι αναλυτές χρεογράφων βασίζονται και σε διάφορους άλλους δείκτες προκειμένου να αξιολογήσουν τα επενδυτικά πλεονεκτήματα μιας εταιρείας.

Η αποδοτικότητα των επενδυτικών προγραμμάτων προσδιορίζεται από τις προεξοφλημένες ταμειακές ροές τις οποίες αναμένεται να δημιουργήσει το επενδυτικό πρόγραμμα κατά τα επόμενα χρόνια. Κατά συνέπεια, οι αναλυτές αυτοί μελετούν την παρούσα αξία των ταμειακών ροών μιας εταιρείας σε σχέση με την τιμή της μετοχής της.

Εξίσωση 4.20: Δείκτης ταμειακής ροής.

$$\text{Δείκτης ταμειακής ροής} = \frac{\text{Τιμή μετοχής}}{\text{PV ταμειακής ροής (CF) ανά μετοχή}}$$

Όπου, η ταμειακή ροή είναι ίση με την παρούσα αξία των EBIT (1 - T) συν τις αποσβέσεις (T).

Υποτίθεται ότι αυτός ο δείκτης αποτελεί ένα καλύτερο μέτρο της αξίας των επιχειρήσεων.

Ορισμένες εταιρίες που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής τους δεν έχουν κέρδη, ή τα κέρδη τους είναι τόσο μικρά που δεν επιτρέπουν τον υπολογισμό κάποιου ουσιαστικού P/E. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο δείκτης της τιμής της μετοχής προς τις πωλήσεις (price-to-sales ratio).

Ένας δείκτης της αγοράς ο οποίος συχνά υπολογίζεται και μελετάται είναι ο δείκτης τιμής προς λογιστική αξία (price/book value ratio, ή P/BV).

Εξίσωση 4.21: Δείκτης τιμής προς λογιστική αξία (P/BV).

$$\text{P/BV} = \frac{\text{Τιμή μετοχής}}{\text{Λογιστική αξία ανά μετοχή}}$$

Μια άλλη παραλλαγή αυτού του δείκτη, ο αποκαλούμενος δείκτης Tobin Q, διαιρεί την αγοραία αξία του χρέους μιας επιχείρησης και τα ίδια κεφάλαιά της με την αξία αντικατάστασης των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης.

Αν ο δείκτης Tobin Q³⁴ είναι μικρότερος από 1, αυτό σημαίνει ότι η επιχείρηση δεν έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει επαρκή αξία για τους μετόχους της ώστε να δικαιολογούνται επενδύσεις. Ίσως να είναι καλύτερο για την επιχείρηση να αποκτήσει τα περιουσιακά στοιχεία που κρίνει αναγκαία μέσω της συγχώνευσής της με μια άλλη εταιρία αντί να προχωρήσει σε επενδύσεις που αφορούν τη δική της δραστηριότητα. Αν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος από 1, αυτό υποδηλώνει ότι οι επενδυτές πιστεύουν πως η επιχείρηση έχει καλές επενδυτικές ευκαιρίες.

³⁴ Ο δείκτης του Tobin's q λαμβάνει υπόψη και τα αγοραία και τα λογιστικά δεδομένα. Αυτό απαντά σε μερικές από τις κριτικές που κατευθύνονται κυρίως στην χρησιμοποίηση μέτρων λογιστικής όπως επίσης και των αποδόσεων των μετοχών ως εργαλεία μέτρησης απόδοσης.

Το Tobin's q δεν εμφανίζει επίσης μερικά από τα προβλήματα που συνδέονται με τις αποδόσεις των μετοχών. Χρησιμοποιώντας τις αποδόσεις των μετοχών ως μέτρο απόδοσης προκύπτουν συγκρουόμενα αποτελέσματα, ειδικά στη βιβλιογραφία για τις συγχωνεύσεις και εξαγορές

Σε πολλές περιπτώσεις, είναι δύσκολη η ερμηνεία και η σύγκριση αυτών των δεικτών της αγοράς. Έτσι, υπάρχει η τάση να δημιουργούνται σχετικοί (συγκριτικοί) δείκτες για την απόδοση της αγοράς.

Για παράδειγμα, υποστηρίζεται ότι τα κέρδη στον παρονομαστή του δείκτη P/E δεν αποτυπώνουν τις πλήρεις δυνατότητες ανάπτυξης αυτών των κερδών. Το P/E συνήθως υπολογίζεται με βάση τα κέρδη των προηγούμενων τεσσάρων τριμήνων. Ενώ αληθεύει ότι οι αναλυτές κάνουν προβολή των κερδών και κατόπιν χρησιμοποιούν τις προβολές αυτές των κερδών για τον υπολογισμό του P/E, η προσέγγιση αυτή δεν ενσωματώνει πλήρως τις πραγματικές δυνατότητες κερδοφορίας της επιχείρησης. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα, ο δείκτης P/E τυποποιείται μέσω ενός εκτιμώμενου ποσοστού αύξησης που αντικατοπτρίζει τις πιθανές αυξήσεις στα μελλοντικά κέρδη.

Επίσης, οι αναλυτές μελετούν τα P/E των εταιριών (P/E_c) σε σχέση με κάποιο δείκτη της αγοράς (P/E_m). Με άλλα λόγια, το P/E της αγοράς γίνεται σημείο αναφοράς με βάση το οποίο γίνεται η σύγκριση των P/E των εταιριών. Έτσι, αν το P/E της εταιρίας A είναι 20 και το P/E της αγοράς (με βάση το δείκτη αγοράς Standard & Poor's) είναι 20, μπορεί να θεωρηθεί ότι η απόδοση της εταιρίας είναι περίπου ίδια με την απόδοση της αγοράς. Ίσως μια άλλη εταιρία B να έχει P/E 30. Αυτή η επιπλέον διαφορά (πριμ) μπορεί να δικαιολογείται από την υψηλότερη ποιότητα και το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης των κερδών της εταιρίας B, καθώς και άλλων χρηματοοικονομικών ισχυρών σημείων της. Ο δείκτης P/E_c/P/E_m μιας επιχείρησης συνήθως αναλύεται με βάση τα ιστορικά στοιχεία του παρελθόντος, γι' αυτό όταν μια μετοχή διαπραγματεύεται με έκπτωση 20% σε σχέση με την αγορά, γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι στο παρελθόν η μετοχή μπορεί να διαπραγματευόταν με βάση ένα-προς-ένα σε σχέση με την αγορά και τώρα θεωρείται ελκυστική επειδή υποτίθεται ότι το P/E της εταιρίας βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο και κάποια στιγμή θα επανέλθει στο συνηθισμένο επίπεδο του (Καραγιάννης, et al., 2012).

Από τα παραπάνω απορρέει η σχετική ανάλυση των δεικτών της αγοράς, ως μέτρων αξίας, έχει λογική βάση.

4.8 ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ

Τα μερίσματα των μετόχων καταβάλλονται από τα καθαρά έσοδα. Οι μέτοχοι συμμετέχουν στα μερίσματα και στα κεφαλαιουχικά κέρδη των μετοχών τους. Έτσι, μια από

τις σημαντικές αποδόσεις που προσέχουν είναι τα μερίσματα και η απόδοση που έχουν από αυτά τα μερίσματα. Με τη σύγκριση των μερισματικών αποδόσεων (dividend yields) των μετοχών (και εφόσον όλα τα άλλα στοιχεία παραμένουν ίδια), οι επενδυτές θα αγοράσουν τη μετοχή που έχει την υψηλότερη απόδοση. Σύγκριση γίνεται επίσης και ανάμεσα στις αποδόσεις των μετοχών και των ομολόγων. Η απόδοση των μετοχών πολλών επιχειρήσεων κοινής ωφελείας είναι συνήθως σχετικά υψηλή, με αποτέλεσμα αυτές οι μετοχές να προσελκύουν μια κατηγορία επενδυτών που αναζητούν τέτοιες υψηλές αποδόσεις και την πιθανότητα δημιουργίας κεφαλαιουχικών κερδών. Όταν συνδυαστούν αυτά τα χαρακτηριστικά, είναι πιθανόν να παρακινήσουν τους επενδυτές να αγοράσουν μετοχές των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας αντί για ομόλογα (Παπαδέας, 2010).

Επίσης, τα μερίσματα είναι ενδεικτικά της ικανότητας μιας επιχείρησης να δημιουργεί κέρδη και αποτελούν μέτρο χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Γι' αυτόν το λόγο, οι μετοχές που αποφέρουν μέρισμα προτιμώνται από τους επενδυτές. Για να βρεθεί πόσα καταβάλλει σε μέρισμα μια εταιρία, χρησιμοποιούμε τους εξής δείκτες:

Εξίσωση 4.22: Λόγος διανομής.

$$\text{Λόγος διανομής} = \frac{\text{Μέρισμα ανά μετοχή (DPS)}}{\text{Κέρδη ανά μετοχή (EPS)}}$$

Οι μερισματικές αποδόσεις ποικίλλουν από τον ένα επιχειρηματικό κλάδο στον άλλο αλλά, γενικά, οι επιχειρηματικοί κλάδοι εποχιακού χαρακτήρα και οι μικρές και ταχέως αναπτυσσόμενες εταιρίες έχουν μικρές αποδόσεις ανά μετοχή, ενώ οι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας και οι εξαιρετικά σταθερές και συνεχώς αναπτυσσόμενες εταιρίες καταβάλλουν υψηλότερα μερίσματα. Οι αποδόσεις ανά μετοχή που αλλάζουν σημαντικά από το συνηθισμένο σχήμα τους προκαλούν αρνητικές επιδράσεις στην τιμή της μετοχής. Είναι σαφώς προτιμότερο για μια εταιρία να διατηρεί σταθερή μερισματική πολιτική. Διαφορετικά, οι επενδυτές μπορεί να απογοητευτούν και κάτι τέτοιο ίσως οδηγήσει σε αρνητικές επιπτώσεις στην τιμή της μετοχής της.

4.8.1 Χρήση δεικτών για την ανάλυση της απόδοσης

Όλοι οι δείκτες που έχουν παρουσιαστεί μέχρι τώρα παρέχουν διαφωτιστικές πληροφορίες για το πόσο αποτελεσματικά λειτουργεί μια επιχείρηση. Η χρηματοοικονομική ανάλυση εξυπηρετεί καλύτερα το σκοπό της αν υπάρχουν και κάποια πρότυπα με τα οποία μπορούν να συγκριθούν οι δείκτες μιας επιχείρησης. Δεν αρκεί να είναι γνωστό μόνο αν οι

σχέσεις της απόδοσης, της ρευστότητας, της δανειακής κατάστασης, και των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης είναι υψηλές ή χαμηλές και αν βελτιώνονται ή επιδεινώνονται. Πρέπει και να προσδιορίζονται ποια είναι η απόδοση της επιχείρησης σε σχέση με τους ανταγωνιστές της, με τον επιχειρηματικό κλάδο στον οποίο ανήκει, ή με την καλύτερη επιχείρηση του κλάδου της.

Αν και τα διευθυντικά στελέχη μιας επιχείρησης μπορούν να υπολογίσουν τους δείκτες των άλλων εταιριών, οι πληροφορίες αυτές παρέχονται πολλές φορές και με τη μορφή δημοσιευμάτων στα διάφορα οικονομικά έντυπα. Αυτές οι πηγές παρέχουν τους δείκτες τόσο των επιμέρους επιχειρηματικών κλάδων όσο και μεμονωμένων εταιρειών, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τις συγκρίσεις. Ορισμένοι δείκτες, μάλιστα, αναλύονται και κατά μέγεθος επιχείρησης (Παπαδέας, 2010).

Αφού υπολογιστούν οι δείκτες μιας εταιρίας και οι δείκτες του κλάδου της, τα διευθυντικά στελέχη χρησιμοποιούν συνήθως τρεις βασικές προσεγγίσεις για να αναλύσουν αυτούς τους δείκτες:

4.8.2 Ανάλυση αντιπροσωπευτικού δείγματος

Η ανάλυση αντιπροσωπευτικού δείγματος συγκρίνει τους δείκτες της επιχείρησης σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και χρησιμοποιείται για να εκτιμηθεί αν οι δείκτες είναι υψηλοί ή χαμηλοί σε σχέση με τις άλλες εταιρίες ή με τον επιχειρηματικό κλάδο. Αυτός ο τύπος ανάλυσης βοηθά στην κατάταξη της απόδοσης και δείχνει αν οι δείκτες είναι υψηλότεροι ή χαμηλότεροι από αυτούς των ανταγωνιστών σε κάποια δεδομένη στιγμή. Μερικές φορές όμως, ο δείκτης ενός μόνο έτους μπορεί να επηρεαστεί από ασυνήθιστες εξελίξεις, όπως είναι οι έκτακτες δαπάνες και οι ασυνήθιστες αλλαγές των τιμών που μπορεί και να μην ξανά- προκύψουν. Γι' αυτόν το λόγο, οι διευθυντές πρέπει να αναλύουν και τις μεταβολές αυτών των δεικτών στη διάρκεια του χρόνου (Παπαδέας, 2010).

4.8.3 Ανάλυση δεδομένων με χρονολογική σειρά

Η ανάλυση δεδομένων με χρονολογική σειρά επιτρέπει στα διευθυντικά στελέχη να παρακολουθούν τις τάσεις των δεικτών στη διάρκεια του χρόνου, και έτσι παρέχει έναν τρόπο για την παρατήρηση της βελτίωσης ή της επιδείνωσης της απόδοσης. Επίσης, ορισμένες επιχειρήσεις μπορεί να είχαν στο παρελθόν χαμηλούς δείκτες, οι οποίοι όμως προσεγγίζουν τώρα τα επίπεδα των δεικτών του επιχειρηματικού κλάδου τους. Αν ένας

τρέχων δείκτης είναι αφύσικα υψηλός ή χαμηλός σε σχέση με την τάση του παρελθόντος, ίσως πρόκειται για κάποιο μεμονωμένο περιστατικό και θα πρέπει να αγνοηθεί. Υπάρχουν αποκλίσεις από τις τάσεις του παρελθόντος και πρέπει να ερευνώνται για να μπορεί να εξακριβωθεί αν πρόκειται για μόνιμες αποκλίσεις ή για μεμονωμένα περιστατικά. Ορισμένοι δείκτες, πάλι, μπορεί να είναι καλύτεροι από αυτούς του επιχειρηματικού κλάδου ή των άλλων ανταγωνιστών αλλά, αν η τάση τους είναι πτωτική, θα πρέπει να εξεταστεί ο λόγος για τον οποίο μειώνονται και αν αυτή η τάση φαίνεται ότι θα συνεχιστεί (Παπαδέας, 2010).

4.8.4 Συγκριτική ανάλυση

Η συγκριτική ανάλυση είναι μια μελέτη των δεικτών της εταιρίας σε σχέση με τους δείκτες ενός επιχειρηματικού κλάδου ή άλλων εταιριών. Είναι σημαντικό να αναλυθούν οι λόγοι για τους οποίους ορισμένοι δείκτες βρίσκονται επάνω ή κάτω από συγκεκριμένα σημεία αναφοράς και γιατί κάποιοι άλλοι δείκτες κερδίζουν ή χάνουν έδαφος σε σχέση με μια καθορισμένη βάση (Παπαδέας, 2010).

4.9 Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΛΟΓΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Ένα από τα σημαντικότερα τεστ για την αποδοτικότητα μιας επιχείρησης είναι η ικανότητά της να δημιουργεί μελλοντικά κέρδη, αρκετά ώστε να εξοφλεί τις δανειακές της υποχρεώσεις και να μεγιστοποιεί τον πλούτο της. Εκ των πραγμάτων αρκετοί δείκτες περιλαμβάνουν και τα κέρδη. Οι δείκτες κερδοφορίας και οι δείκτες της αγοράς, όπως ο δείκτης P/E, δίνουν στην πραγματικότητα μια ακριβή εικόνα της ικανότητας δημιουργίας εσόδων από την επιχείρηση; Αν τα κέρδη που ανακοινώνει μια επιχείρηση είναι επηρεασμένα από διάφορους παράγοντες, τότε οι δείκτες που περιλαμβάνουν τα κέρδη μπορεί να είναι παραπλανητικοί, δηλαδή ο ορισμός της Δημιουργικής Λογιστικής.

Πολλές από τις διαφορές στα ποσά των κερδών οφείλονται στη διαφορετική λογιστική πρακτική που ακολουθούν οι επιχειρήσεις. Μερικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν συντηρητικούς λογιστικούς κανόνες και ασχολούνται με τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των κερδών τους. Άλλες ακολουθούν βραχυπρόθεσμη τακτική και θυσιάζουν τη σωστή λογιστική πρακτική για χάρη των άμεσων κερδών. Επομένως, εξαιτίας της σημασίας των κερδών, οι αναλυτές και οι επενδυτές πρέπει να ερευνούν βαθύτερα για την ποιότητα των κερδών και να μη δέχονται τους δείκτες αποδοτικότητας όπως παρουσιάζονται (Σγουρινάκης, et al., 2015).

Πάρτε για παράδειγμα την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Εμφανίζει τις πωλήσεις τον καιρό που πραγματοποιείται η συναλλαγή και όχι όταν εισπράττεται το χρηματικό ποσό. Γενικά, θεωρείται ότι μια εταιρία με μικρές περιόδους είσπραξης των εισπρακτέων λογαριασμών και μεγάλο όγκο πωλήσεων τοις μετρητοίς έχει περισσότερα έσοδα από μια άλλη εταιρία της οποίας οι περίοδοι είσπραξης είναι πολύ μεγάλες. Οι μεγάλες καθυστερήσεις σε αυτές τις πληρωμές κρύβουν ένα στοιχείο αδυναμίας και μας παρέχουν κάποια πληροφόρηση για την ποιότητα των κερδών.

Εξάλλου, υπάρχει και το θέμα της αποτίμησης των αποθεμάτων. Τα λογιστικά πρότυπα επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να αποτιμούν τα αποθέματά τους χρησιμοποιώντας μια μέθοδο που στηρίζεται στη σειρά εξάντλησης –«αυτό που μπαίνει πρώτο βγαίνει πρώτο» (first in first out ή FIFO)- ή μια μέθοδο που στηρίζεται την αντίστροφη σειρά εξάντλησης – «αυτό που μπαίνει τελευταίο βγαίνει πρώτο» (last in first out ή LIFO). Η μέθοδος FIFO έχει την τάση να διογκώνει τα κέρδη που ανακοινώνονται γιατί, σε πληθωριστικές περιόδους, το κόστος των αποθεμάτων που αγοράστηκαν νωρίτερα είναι μικρότερο από το κόστος των εμπορευμάτων που αγοράστηκαν πιο πρόσφατα. Τα κέρδη που προκύπτουν με τη χρήση της μεθόδου αποτίμησης FIFO εμπεριέχουν και ένα ποσοστό επιπλέον κέρδους από την αύξηση της τιμής των τελικών εμπορευμάτων και δεν λαμβάνουν υπόψη το κόστος που προκύπτει αν αυτά τα αποθέματα αγοράζονταν τώρα. Γι' αυτόν το λόγο, πρέπει είναι γνωστές οι διαφορές της αποτίμησης των αποθεμάτων.

Η λογιστική με βάση τη μέθοδο LIFO είναι πιο συντηρητική και παρέχει ένα μέτρο που πλησιάζει το κόστος αντικατάστασης. Κατά καιρούς, οι εταιρείες αλλάζουν πολιτική αποθεμάτων. Όταν υπάρχει αλλαγή από τη μέθοδο LIFO στη μέθοδο FIFO, πρέπει να αναγνωρίζεται η επακόλουθη μεγέθυνση των κερδών και να λαμβάνεται αυτό υπόψη όταν πραγματοποιούνται συγκρίσεις με άλλες εταιρείες που χρησιμοποιούν τη μέθοδο LIFO (Θανοκώστας, 2015).

Στην περίπτωση ορισμένων επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους στο εξωτερικό, ένα ακόμη στοιχείο που μπορεί να δημιουργήσει διαφορές στα κέρδη είναι η πολιτική που ακολουθείται για τις αποσβέσεις. Ορισμένες εταιρίες χρησιμοποιούν κάποια μέθοδο επιταχυνόμενης απόσβεσης (όπως το σύστημα ACRS) ενώ κάποιες άλλες τη μέθοδο

της σταθερής απόσβεσης για την απόσβεση των πάγιων περιουσιακών τους στοιχείων³⁵. Η μέθοδος της επιταχυνόμενης απόσβεσης μειώνει τα κέρδη των πρώτων ετών, ενώ η σταθερή απόσβεση έχει την τάση να διογκώνει τα κέρδη. Αν και η επιταχυνόμενη απόσβεση μπορεί να παραγάγει μεγάλη ταμειακή εισροή από την απόσβεση, είναι πιο συντηρητική μέθοδος. Αν έχουμε δύο εταιρίες με τα ίδια χαρακτηριστικά και τα ίδια κέρδη, τα κέρδη της εταιρίας που χρησιμοποιεί την επιταχυνόμενη απόσβεση μπορούμε να πούμε ότι είναι καλύτερης ποιότητας από αυτά της άλλης εταιρίας που χρησιμοποιεί τη σταθερή απόσβεση.

Τα στοιχεία που ανακοινώνουν οι επιχειρήσεις σχετικά με τα συνταξιοδοτικά ταμεία του προσωπικού τους είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο. Τα περισσότερα από αυτά τα στοιχεία αναφέρονται με τη μορφή υποσημειώσεων στις οικονομικές καταστάσεις τους. Αρκετές εταιρίες χρησιμοποιούν αυτά τα κεφάλαια για να καλύψουν εσωτερικές δραστηριότητές τους. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι μη χρηματοδοτούμενες υποχρεώσεις τους συνεχίζουν να αυξάνονται θέτοντας το συνταξιοδοτικό ταμείο σε κίνδυνο. Επίσης, όταν η εταιρία απολαμβάνει υψηλό ποσοστό απόδοσης μπορεί να συνεισφέρει λιγότερο στο συνταξιοδοτικό ταμείο. Αυτή η τακτική όμως, απλώς αναβάλλει το αναπόφευκτο. Κάποια στιγμή στο μέλλον, η εταιρία θα υποχρεωθεί να καλύψει τα ελλείμματα. Πρόσφατα υπήρχε η τάση να βασίζονται στα υψηλά επιτόκια για να διατηρούν επαρκή ρευστότητα στο συνταξιοδοτικό ταμείο, αλλά όταν τα επιτόκια μειώθηκαν απότομα, πολλές εταιρίες πιάστηκαν ακάλυπτες και υποχρεώθηκαν να καταβάλλουν σημαντικές συνεισφορές για να μην πτωχεύσουν τα ταμεία τους. Το γεγονός αυτό είχε αρνητική επίδραση στα κέρδη (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

Πρέπει να μελετηθεί και η επίδραση του πληθωρισμού στα κέρδη. Επειδή οι οικονομικές καταστάσεις δεν λαμβάνουν υπόψη τις αυξήσεις των τιμών και οι αριθμοί βασίζονται στη λογιστική αξία, υπάρχει μια τάση να υπερεκτιμώνται τα κέρδη. Γι' αυτόν το λόγο, πολλοί λογιστές υποστηρίζουν τη χρήση της λογιστικής του κόστους αντικατάστασης. Αλλά αν δεν υιοθετήσουν όλες οι εταιρίες αυτή τη μέθοδο, το αποτέλεσμα θα είναι να υπάρξει μεγάλη σύγχυση. Πρέπει να γίνονται προσαρμογές για τον πληθωρισμό, διαφορετικά, τα κέρδη υπερεκτιμώνται. Για παράδειγμα, ορισμένες εταιρίες συμπεριλαμβάνουν και τα κέρδη από δραστηριότητες που έχουν διακοπεί. Αυτά τα κέρδη

³⁵Στην Ελλάδα, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες από το νόμο (Π.Δ.299/2003) να χρησιμοποιούν τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης.

δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Κάποιες επιχειρήσεις ενοποιούν και τις δραστηριότητες των θυγατρικών εταιριών τους ενώ άλλες δεν τη συμπεριλαμβάνουν, ειδικά αν υπάρχουν ζημίες. Αυτά τα οικονομικά αποτελέσματα θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης της μητρικής εταιρίας.

Πολλές «εξωραϊστικές/ωραιοποιημένες» προσαρμογές γίνονται για να μην αποκαλυφθεί η πραγματική αποδοτικότητα μιας επιχείρησης. Η αγορά είναι πολύ αποτελεσματική και οι εξελιγμένοι αναλυτές δεν λαμβάνουν συνήθως υπόψη τους αυτές τις προσπάθειες αλλοίωσης των οικονομικών καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι λειτουργικές μισθώσεις παρουσιάζονται μόνο στις υποσημειώσεις του ισολογισμού. Οι κεφαλαιουχικές μισθώσεις, όμως, εμφανίζονται ως χρέος και αποσβένονται με την πάροδο του χρόνου. Μια επιχείρηση που έχει μόνο κεφαλαιουχικές μισθώσεις θα εμφανίζει υψηλότερη βάση ενεργητικού από μια επιχείρηση που έχει μόνο λειτουργικές μισθώσεις. Αυτό σημαίνει ότι, αν οι δύο εταιρίες έχουν τα ίδια κέρδη, αυτή που έχει λειτουργικές μισθώσεις θα εμφανίζει υψηλότερο ποσοστό απόδοσης επί των στοιχείων του ενεργητικού από εκείνη που έχει κεφαλαιουχικές μισθώσεις. Αυτό δημιουργεί λανθασμένη εντύπωση για την αποδοτικότητα της επιχείρησης. Επίσης, επειδή οι κεφαλαιουχικές μισθώσεις αποσβένονται, οι επιπλέον εκπτώσεις των αποσβέσεων από τα έσοδα μειώνουν τα κέρδη της επιχείρησης. Αυτές οι διαστρεβλώσεις πρέπει να αναγνωρίζονται και οι διαφορές να διορθώνονται.

Μια άλλη πρακτική που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να κάνουν πιο δελεαστικά από ό, τι είναι τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεών τους, είναι η μεταφορά φόρων σε επόμενη λογιστική χρήση σε μια προσπάθεια να καταγράψουν υψηλότερα κέρδη. Ή, να διογκώνουν τις πωλήσεις με την προσωρινή εισροή κεφαλαίων από την πώληση περιουσιακών στοιχείων. Αυτή η μέθοδος ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων μιας επιχείρησης υιοθετείται μερικές φορές για να μην υπάρχει διαφορά από το στόχο που έχουν ορίσει οι αναλυτές όσον αφορά τα αναμενόμενα κέρδη.

Προσοχή θα πρέπει ακόμη να δίνεται στα αποθεματικά από τα οποία οι εταιρίες αντλούν κεφάλαια για να εξομαλύνουν τις διακυμάνσεις των κερδών τους και για να ανταποκριθούν στους στόχους που ήδη έχουν ανακοινωθεί. Τα αποθεματικά αυτά βοηθούν στην ενίσχυση των μειωμένων κερδών, αλλά έχουν την τάση να δίνουν μια ψευδή εικόνα για τις πραγματικές δυνατότητες κερδοφορίας μιας εταιρίας. Επιπλέον διαστρεβλώνουν το

ιστορικό αστάθειας των κερδών, δίνοντας έτσι μια ψευδή εντύπωση για τη σχέση κινδύνου-απόδοσης που χαρακτηρίζει την εταιρία.

Θα πρέπει επίσης να δίνεται προσοχή στην επισήμανση κάποιας ξαφνικής μείωσης στις δαπάνες, όπως αυτές που αφορούν στην έρευνα ή στο μάρκετινγκ. Τέτοιες περικοπές μπορεί να ενισχύσουν τα κέρδη αλλά ταυτόχρονα υπονομεύουν την ικανότητα της εταιρίας να ανταγωνιστεί με επιτυχία στο μέλλον. Παρατηρείται, λοιπόν, ότι οι οικονομικές καταστάσεις απαιτούν συνεχή επαγρύπνηση. Η αποκάλυψη ανορθόδοξων λογιστικών χειρισμών και παραποίησης των αριθμών (Δημιουργική Λογιστική) είναι πολύ χρήσιμη για τους αναλυτές ώστε να μπορούν να αντιλαμβάνονται αν χρησιμοποιούνται απαράδεκτες πρακτικές.

Είναι, λοιπόν, σημαντικό να ερευνούνται οι λόγοι για τους οποίους υιοθετούνται κάποιες λογιστικές πρακτικές, όπως επίσης και αν αυτές οι αλλαγές διαστρεβλώνουν τα εμφανιζόμενα στις οικονομικές καταστάσεις έσοδα.

Η ερμηνεία των οικονομικών καταστάσεων και των κερδών δεν είναι εύκολη. Οι διάφορες λογιστικές μέθοδοι μπορεί να οδηγήσουν σε υπερεκτίμηση ή υποτίμηση των κερδών. Και αν δεν συμπεριληφθούν στην ανάλυση οι κατάλληλες προσαρμογές για αυτές τις διαφορές, δεν θα είναι δυνατή η σύγκριση των δεικτών κερδοφορίας. Επομένως, όταν γίνεται ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα των κερδών (Καραγιάννης, et al., 2012).

4.10 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ

Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες παρέχουν ένα μέρος μόνο των πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση της συνολικής απόδοσης και αποτελεσματικότητας μιας επιχείρησης. Για να έχει κανείς ολοκληρωμένη εικόνα της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης πρέπει να λάβει υπόψη του και άλλες στατιστικές παραμέτρους -όπως ο κίνδυνος.

Επιπλέον, σε αρκετές περιπτώσεις η σύγκριση των δεικτών μπορεί να είναι παραπλανητική. Μια επιχείρηση μπορεί να έχει υιοθετήσει νέα λογιστικά πρότυπα, μπορεί δηλαδή να χρησιμοποιεί τη μέθοδο αποτίμησης LIFO ενώ πρώτα χρησιμοποιούσε τη μέθοδο FIFO, ή μπορεί να έχει αλλάξει μέθοδο απόσβεσης. Μετά από κάποια συγχώνευση, η επιχείρηση μπορεί τώρα να θεωρείται ότι ανήκει σε κάποιον άλλο κλάδο. Επίσης, η αξία του

ενεργητικού της επιχείρησης μπορεί να υποτιμάται λόγω υψηλού πληθωρισμού. Κάποιοι αριθμοί που αφορούν τον επιχειρηματικό κλάδο μπορεί να έχουν διαστρεβλωθεί, ειδικά αν οι μέσοι όροι περιλαμβάνουν πολλές μικρές επιχειρήσεις με συγκεκριμένες οικονομικές αδυναμίες.

Χρειάζεται μεγάλη προσοχή στον καθορισμό του είδους του χρέους με το οποίο επιβαρύνεται η επιχείρηση που μελετάται. Αν τα κεφάλαια αντλήθηκαν με την έκδοση μετατρέψιμων ομολόγων που θα εξαγοραστούν ή θα μετατραπούν σύντομα, η ερμηνεία του δείκτη D/E θα διαφέρει από την ερμηνεία που θα πρόκυπτε αν το δάνειο αντιπροσωπεύει έκδοση κανονικών ομολόγων. Επίσης, ορισμένες εταιρίες χρηματοδοτούν τις επενδύσεις τους με βραχυπρόθεσμες μισθώσεις. Αυτό έχει αποτέλεσμα την υποτίμηση διαφόρων χρηματοοικονομικών δεικτών εξαιτίας αυτών των χρηματοοικονομικών διευθετήσεων. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα στην περίπτωση του δείκτη απόδοσης των επενδύσεων (ROI).

Επίσης, μεγάλη προσοχή χρειάζεται όταν χρησιμοποιούνται στοιχεία τα οποία αναγράφονται σε οικονομικά έντυπα, γιατί μερικές φορές οι αριθμοί που αναφέρονται στον επιχειρηματικό κλάδο αντιπροσωπεύουν μόνο τις καλύτερες και πιο εύρωστες οικονομικά εταιρίες. Επιπλέον, η κατάταξη συγκεκριμένων εταιριών σε ένα επιχειρηματικό κλάδο είναι δύσκολη, γιατί οι περισσότερες εταιρίες έχουν διαφορετικές γραμμές προϊόντων. Αυτό το πρόβλημα μπορεί να διαστρεβλώσει τη σύγκριση των δεικτών μιας επιχείρησης με αυτούς του κλάδου της.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα παρουσιάζεται στις εταιρίες που προσπαθούν να «παραποιήσουν» τους αριθμούς τους πουλώντας περιουσιακά στοιχεία ή υποτιμώντας κάποιο κόστος αντικατάστασης, δηλαδή που χρησιμοποιούν τεχνικές Δημιουργικής Λογιστικής. Αν και οι λογιστές προσπαθούν να αντιμετωπίσουν ορισμένα από αυτά τα προβλήματα, υπάρχουν διάφορες ερμηνείες και μέθοδοι για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες μπορούν να καλύψουν τις πραγματικές δυνατότητες ή αδυναμίες μιας εταιρίας.

Επομένως, κατά την ενασχόληση με την ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων και των χρηματοοικονομικών δεικτών, πρέπει να λαμβάνετε υπόψη ότι οι ερμηνείες των διευθυντικών στελεχών και των αναλυτών είναι πιθανόν να διαφέρουν. Δηλαδή, χρειάζεται μεγάλη προσοχή όταν αναλύεται η κατάσταση μιας επιχείρησης με βάση τους

χρηματοοικονομικούς της δείκτες, και να λαμβάνονται υπόψη οι περιορισμοί που σχετίζονται με αυτούς τους δείκτες (Σγουρινάκης, et al., 2015).

5 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

5.1 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Οι λογιστικές πρακτικές έχουν βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν πολλοί τρόποι που οι εταιρίες μπορούν να χειριστούν τα οικονομικά τους αποτελέσματα. Και όχι μόνο με τους συνήθεις τρόπους -ισολογισμού³⁶ κλπ- μπορούν ακόμη να χρησιμοποιήσουν κέρδη για μελλοντικές λογιστικές περιόδους³⁷.

Από τις βασικές τεχνικές Δημιουργικής Λογιστικής που χρησιμοποιούν οι εταιρίες είναι να υπερεκτιμούν τα περιουσιακά στοιχεία τους ή να υποτιμούν τις υποχρεώσεις τους. Το αποτέλεσμα μπορεί να είναι ένα παραπλανητικό εύρος κερδών³⁸ στις οικονομικές καταστάσεις.

5.1.1 Ενίσχυση Ισολογισμού

Οι εταιρίες που χειραγωγούν τον ισολογισμό τους συχνά επιδιώκουν να αυξήσουν τα κέρδη τους σε μελλοντικές λογιστικές περιόδους (ή στην τρέχουσα περίοδο) ή δημιουργούν την εντύπωση μιας ισχυρής οικονομικής κατάστασης. Η οικονομικά υγιείς εταιρίες μπορούν να αποκτήσουν πιο εύκολα πίστωση με χαμηλό επιτόκιο, καθώς και ευκολότερη χρηματοδότηση με έκδοση ομολογιών (με καλύτερους όρους) (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

³⁶Ένα δημοσιονομικό δελτίο που συνοψίζει τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις της εταιρείας και των ιδίων κεφαλαίων σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Αυτά τα τμήματα φύλλου τρεις ισορροπία δώσει στους επενδυτές μια ιδέα για το τι η εταιρεία κατέχει και οφείλει, καθώς και το ποσό που επενδύθηκε από τους μετόχους. Ο ισολογισμός πρέπει να ακολουθεί τον ακόλουθο τύπο:

Ίδια Κεφάλαια Ενεργητικό = Παθητικό + Μετόχων.

³⁷Αποδεικτικά στοιχεία των εν λόγω πρακτικών μπορεί να δει κανείς στις αναπροσαρμοσμένες αποδοχές που μπορεί να είναι καταστροφικές για την τιμή της μετοχής της εταιρείας.

³⁸Η ικανότητα μιας επιχείρησης να παράγει κέρδος από τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων της. Το εύρος κερδών χρησιμοποιείται για την ανάλυση των αποθεμάτων και για την εκτίμηση αν η υποκείμενη εταιρεία είναι αντάξια των επενδύσεων. Κατέχοντας μεγαλύτερα μακροπρόθεσμα κέρδη μια επιχείρηση αποδεικνύει, έχει μια ένδειξη, ότι το απόθεμα της μπορεί να είναι μια καλή επένδυση.

5.1.2 Υπερεκτίμηση Περιουσιακών Στοιχείων

5.1.2.1 Πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις

Οι λογαριασμοί απαιτήσεων³⁹ διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην πρόωρη ανίχνευση ή στα κατασκευασμένα έσοδα, αλλά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να «φουσκώσουν» κέρδη μέσω της πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις. Φυσικά, το αποθεματικό για επισφαλείς απαιτήσεις θα αποδειχθεί ανεπαρκές στο μέλλον, εάν τροποποιηθεί αρνητικά, αλλά οι εισπρακτέοι λογαριασμοί θα έχουν μια προσωρινή ώθηση σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Οι επενδυτές μπορούν να εντοπίσουν εάν τα αποθεματικά για επισφαλείς απαιτήσεις⁴⁰ είναι ανεπαρκές, συγκρίνοντας τους εισπρακτέους λογαριασμούς με τα καθαρά έσοδα. Όταν τα στοιχεία του ισολογισμού αυξάνονται με ταχύτερο ρυθμό από ό, τι τα στοιχεία της κατάστασης λογαριασμών αποτελεσμάτων, τότε οι επενδυτές πρέπει να εξετάσουν κατά πόσον ή όχι η πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις είναι επαρκής με περαιτέρω διερεύνηση (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

5.1.2.2 Χειραγώγηση Απογραφής

Η πράξη της απογραφής αντιπροσωπεύει την αξία των αγαθών που έχουν κατασκευαστεί αλλά δεν έχουν ακόμη πωληθεί. Όταν τα αγαθά αυτά πωλούνται, η αξία μεταφέρεται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων ως κόστος πωληθέντων. Ως αποτέλεσμα, διογκώνεται η αξία των αποθεμάτων και θα οδηγήσει σε διακριτική τιμή του κόστους πωληθέντων, και ως εκ τούτου τεχνητά υψηλότερο καθαρό εισόδημα. Η πραγματική απογραφή και τα επίπεδα πωλήσεων παραμένουν σταθερά.

Ένα παράδειγμα χειραγώγησης απογραφής ήταν της Laribee Wire Manufacturing Co, η οποία κατέγραψε εικονική απογραφή μεταφέροντας υπόλοιπα αποθέματα σε υπερβολικά διογκωμένες τιμές. Αυτό βοήθησε την εταιρεία να δανειστεί 130.000.000 \$ από

³⁹Απαιτήσεις από πελάτες (ιδιώτες ή επιχειρήσεις) σε μια άλλη οικονομική οντότητα σε αντάλλαγμα για αγαθά ή υπηρεσίες που έχουν παραδοθεί ή χρησιμοποιηθεί, αλλά δεν έχουν ακόμη καταβληθεί για τα χρήματα. Απαιτήσεις που συνήθως έρχονται με τη μορφή των γραμμών λειτουργίας των πιστωτικών και οφείλονται συνήθως μέσα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, που κυμαίνεται από λίγες ημέρες έως ένα έτος.

⁴⁰Ο λογαριασμός που καταγράφει το τμήμα των απαιτήσεων της εταιρείας, ο οποίος δεν μπορεί να εισπραχθεί. Η πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις είναι μόνο μια εκτίμηση του ποσού των εισπρακτέων λογαριασμών που αναμένεται να μην πληρωθούν. Η πραγματική συμπεριφορά πληρωμών των πελατών μπορεί να διαφέρει σημαντικά από την εκάστοτε εκτίμηση.

έξι τράπεζες, χρησιμοποιώντας την απογραφή ως εξασφάλιση των υπέρογκων δανείων. Εν τω μεταξύ, η εταιρία ανέφερε 3.000.000 \$ στα καθαρά έσοδα για την εν λόγω λογιστική περίοδο, όταν πραγματικά έχασε 6.500.000 \$.

Οι δυνητικοί επενδυτές μπορούν να εντοπίσουν υπερτιμημένες απογραφές αναζητώντας τις πραγματικές οικονομικές τάσεις, όπως όταν η απογραφή αυξάνεται ταχύτερα από τις πωλήσεις, όταν μειώνεται ο κύκλος εργασιών απογραφής⁴¹, όταν η απογραφή αυξάνεται ταχύτερα από ό, τι το σύνολο του ενεργητικού και υπάρχει πτώση του κόστους των πωλήσεων, ως ποσοστό επί των πωλήσεων. Τυχόν ασυνήθιστες μεταβολές σε αυτά τα στοιχεία μπορεί να είναι ενδεικτική πιθανής απάτης λογιστικής απογραφής (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

5.1.2.3 Θυγατρικές και Κοινοπραξίες

Όταν εταιρίες κάνουν μεγάλες επενδύσεις σε ξεχωριστή επιχείρηση ή οντότητα (θυγατρική), που μπορεί να είναι επένδυση στο πλαίσιο ενοποίησης⁴² ή της μεθόδου της καθαρής θέσης⁴³, ανάλογα με την ικανότητά τους να ελέγχουν την θυγατρική. Δυστυχώς, αυτό διευκολύνει εταιρίες που θέλουν να αποκρύψουν και να χειριστούν τις πραγματικές επιδόσεις των θυγατρικών τους ή των κοινοπραξιών τους.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, η επένδυση καταχωρείται στο κόστος και στη συνέχεια προσαρμόζονται ώστε να αντανakλούν το μερίδιο του καθαρού κέρδους ή ζημίας, στα μερίσματα που εισπράχθηκαν. Ενώ αυτό αναφέρεται στον ισολογισμό και στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, η μέθοδος δεν περιορίζει τις διαθέσιμες

⁴¹Ο δείκτης κύκλου εργασιών απογραφής είναι ένας δείκτης των δυνατοτήτων ανάλυσης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, της διαχείρισης των αποθεμάτων και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αξιολογήσει το επίπεδο της επιχείρησης, αλλά επίσης χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της ρευστότητας των εταιρικών αποθεμάτων. Η βελτίωση του κύκλου εργασιών απογραφής, μειώνει τους κύκλους πωλήσεων και βελτιώνει την εταιρική ρευστότητα.

⁴²Στην τεχνική ανάλυση, είναι η μεταβολή της τιμής ενός περιουσιακού στοιχείου μέσα σε ένα καλά καθορισμένο πρότυπο ή φράγμα επιπέδων διαπραγμάτευσης. Ενοποίηση θεωρείται γενικά ως μια περίοδο της αναποφασιστικότητας, η οποία τελειώνει όταν η τιμή των περιουσιακών στοιχείων ξεπερνά τα περιοριστικά εμπόδια. Οι περίοδοι ενοποίησης καλύπτουν κάθε χρονικό διάστημα (π.χ. ώρες, ημέρες, κλπ).

⁴³Είναι λογιστική τεχνική που χρησιμοποιείται από τις επιχειρήσεις για να αξιολογήσουν τα κέρδη που αποκομίζουν από τις επενδύσεις τους σε άλλες εταιρείες. Η εταιρεία αναφέρει το εισόδημα από την επένδυση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της και η αναφερόμενη τιμή βασίζεται στο μερίδιο της επιχείρησης από τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας. Το αναφερόμενο κέρδος είναι ανάλογο με το μέγεθος της επένδυσης ιδίων κεφαλαίων. Αυτή είναι η τυποποιημένη τεχνική που χρησιμοποιείται όταν μία επιχείρηση έχει σημαντική επιρροή πάνω στην άλλη.

πληροφορίες για τους επενδυτές. Για παράδειγμα, μια εταιρία μπορεί να υπερεκτιμήσει την κάλυψη τόκων⁴⁴, προκειμένου να αλλάξουν οι δείκτες μόχλευσης της θυγατρικής.

Οι δυνητικοί επενδυτές θα πρέπει να είναι προσεκτικοί όταν οι εταιρίες χρησιμοποιούν τη μέθοδο της καθαρής θέσης για την καταχώρηση στις περιπτώσεις όπου φαίνεται να ελέγχεται η θυγατρική (Γκίκας & Παπαδάκη, 2012).

5.1.3 Υποχρεώσεις Υποτίμησης

5.1.3.1 Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

Οι συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις⁴⁵ χρησιμοποιούνται για χειραγώγηση από τις δημόσιες επιχειρήσεις. Οι εταιρίες μπορούν να κάνουν επιθετικές εκτιμήσεις προκειμένου να βελτιώσουν τόσο τα βραχυπρόθεσμα κέρδη, καθώς και να δημιουργήσουν την ψευδαίσθηση μιας ισχυρότερης οικονομικής θέσης.

Οι εταιρίες εμφανίζονται σε ισχυρότερη χρηματοοικονομική θέση, με την αλλαγή λίγων παραδοχών για τη μείωση της συνταξιοδοτικής υποχρέωσης. Επειδή η υποχρέωση παροχών είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωμών που κερδήθηκαν από τους εργαζόμενους, οι λογαριασμοί αυτοί μπορούν να ελεγχθούν αποτελεσματικά με το προεξοφλητικό επιτόκιο⁴⁶. Η αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου μπορεί να μειώσει σημαντικά την υποχρέωση σύνταξης ανάλογα με το μέγεθος της υποχρέωσης.

Εν τω μεταξύ, οι εταιρίες μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν λογιστικές τεχνικές συντάξεων, προκειμένου να χειραγωγήσουν τα βραχυπρόθεσμα κέρδη μεταβάλλοντας το καθαρό κόστος παροχής ή την αναμενόμενη απόδοση των περιουσιακών στοιχείων του συνταξιοδοτικού προγράμματος, σχετικά με την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Ενώ η εκτίμηση θα πρέπει να είναι περίπου η ίδια με το προεξοφλητικό επιτόκιο, οι εταιρίες

⁴⁴Μια αναλογία που χρησιμοποιείται για να καθορίσει πόσο εύκολα μια εταιρεία μπορεί να καταβάλει τόκους επί ανεξόφλητων χρεών. Ο δείκτης κάλυψης τόκων υπολογίζεται διαιρώντας τα κέρδη της εταιρείας προ φόρων και τόκων (EBIT) από ένα χρονικό διάστημα από τις δαπάνες της εταιρείας συμφέρον της ίδιας περιόδου

⁴⁵Είναι λογιστικός όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει το ποσό των χρημάτων, που μια εταιρεία πρέπει να πληρώσει σε ένα συνταξιοδοτικό πρόγραμμα καθορισμένων παροχών, για να ικανοποιήσει όλα τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που έχουν αποκτηθεί από τους εργαζόμενους μέχρι την ημερομηνία αυτή. Η υποχρέωση παροχών.

⁴⁶Το προεξοφλητικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο με το οποίο η μελλοντική αξία μιας επένδυσης μετατρέπεται σε παρούσα (σημερινή) αξία. Είναι το επιτόκιο που η Κεντρική Τράπεζα χρεώνει τις τράπεζες για δάνεια.

- Μια αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου μειώνει την προσφορά χρήματος.
- Μια μείωση του προεξοφλητικού επιτοκίου αυξάνει την προσφορά χρήματος.

μπορούν να κάνουν επιθετικές εκτιμήσεις που στη συνέχεια θα επηρεάσουν την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Μια αύξηση στην αναμενόμενη απόδοση των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος, θα μειώσει το κόστος του συνταξιοδοτικού συστήματος στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και την ενίσχυση των καθαρών εσόδων (Σγουρινάκης, et al., 2015).

5.1.3.2 Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις

Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις⁴⁷ είναι οι υποχρεώσεις που εξαρτώνται από μελλοντικά γεγονότα για να επιβεβαιώσουν την ύπαρξη της υποχρέωσης, το οφειλόμενο ποσό ή την συμβατική ημερομηνία λήξης. Για παράδειγμα, οι υποχρεώσεις εγγύησης ή η αναμενόμενη απώλεια της ασκήσεως της προσφυγής μπορεί να θεωρηθούν ενδεχόμενες υποχρεώσεις.

Εταιρίες που αποτυγχάνουν να καταγράψουν μια ενδεχόμενη υποχρέωση που ενδέχεται να δημιουργηθεί και να υπόκεινται σε λογική εκτίμηση, το καταφέρνουν υποτιμώντας τις υποχρεώσεις τους και διογκώνοντας το καθαρό τους εισόδημα ή τα ίδια κεφάλαια των μετόχων. Οι επενδυτές μπορούν να αποφύγουν αυτά τα προβλήματα, διαβάζοντας προσεκτικά τις υποσημειώσεις της εταιρίας, οι οποίες περιέχουν πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις αυτές (Σγουρινάκης, et al., 2015).

5.2 ΥΠΟΘΕΣΗ ENRON

Η Enron Corporation ήταν αμερικανική εταιρία ενέργειας, με έδρα το Χιούστον του Τέξας. Πριν την πτώχευσή της στις 2 Δεκεμβρίου 2001, η Enron απασχολούσε περίπου 20.000 υπαλλήλους και ήταν μία από τις σημαντικότερες εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, επικοινωνιών και χαρτοπολτού παγκοσμίως, με έσοδα σχεδόν 111 \$ δισεκατομμυρίων, κατά τη διάρκεια του 2000.

Στο τέλος του 2001, αποκαλύφθηκε ότι αναφερθείσα/εκδοθείσα οικονομική κατάστασή της, ήταν ουσιαστικά θεσμοθετημένη, και συστηματικά προγραμματισμένη

⁴⁷Μια δυνητική υποχρέωση που μπορεί να προκύψει ανάλογα με την έκβαση ενός μελλοντικού γεγονότος. Μια ενδεχόμενη υποχρέωση είναι εκείνη όπου το αποτέλεσμα της υφιστάμενης κατάστασης είναι αβέβαιη, και αυτή η αβεβαιότητα θα επιλυθεί από ένα μελλοντικό γεγονός. Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις καταχωρούνται στα βιβλία των λογαριασμών μόνο εάν η ενδεχομενικότητα είναι πιθανή και το ποσό της υποχρέωσης μπορεί να υπολογιστεί.

λογιστική απάτη, γνωστή ως σκάνδαλο της Enron. Η Enron έγινε από τότε ένα πολύ γνωστό παράδειγμα εσκεμμένης εταιρικής απάτης και διαφθοράς. Το σκάνδαλο έφερε επίσης υπό αμφισβήτηση τις λογιστικές πρακτικές και τις δραστηριότητες πολλών εταιριών στις Η.Π.Α. και ήταν ένας παράγοντας για τη δημιουργία του νόμου Sarbanes-Oxley⁴⁸ του 2002. Το σκάνδαλο θεωρήθηκε ως τότε το μεγαλύτερο στον επιχειρηματικό κόσμο, προκαλώντας τη διάλυση της λογιστικής εταιρείας Arthur Andersen⁴⁹.

Η Enron κήρυξε πτώχευση στα τέλη του 2001. Η πτώχευσή της τελείωσε κατά το μήνα Νοέμβριο του 2004, σύμφωνα με το δικαστήριο που ενέκρινε το σχέδιο αναδιοργάνωσης της, μετά από τις πιο πολύπλοκες περιπτώσεις πτώχευσης στην ιστορία των ΗΠΑ. Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας άλλαξε το όνομα της «Enron» σε «Enron Creditors Recovery Corp.», και άρχισε την αναδιοργάνωση και την εκκαθάριση ορισμένων εργασιών και των περιουσιακών στοιχείων της προ-πτώχευτικής Enron. Στις 7 Σεπτεμβρίου του 2006, η Enron πωλήθηκε στην Prisma Energy International Inc. (Νίρχος, 2012).

5.2.1 Το ιστορικό της εταιρείας

Το 1990, ο Jeffrey Skilling⁵⁰ διευθύνων σύμβουλος της Enron Corporation, προσέλαβε τον Andrew Fastow (Αμερικανό επιχειρηματία) ως επικεφαλής των οικονομικών υπηρεσιών, ο οποίος ήταν καλά εξοικειωμένος με την οικονομική «έκρηξη» της απελευθερωμένης αγοράς ενέργειας, που ήθελαν να εκμεταλλευτούν. Το 1993, ο Fastow ξεκίνησε την ίδρυση πολυάριθμων εταιριών περιορισμένης⁵¹ ευθύνης ειδικού σκοπού⁵² (μια

⁴⁸Ο νόμος Sarbanes-Oxley (γνωστός και ως Sarbox), που επικυρώθηκε στις 30 Ιουλίου 2002, θεσπίστηκε ειδικά για να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών σε ένα χρηματοοικονομικό σύστημα που είχε κλονιστεί σημαντικά από μια σειρά σκανδάλων στην αγορά των ΗΠΑ. Ο Νόμος περιλαμβάνει ένα σύνολο μέτρων τα οποία θέτουν τις βάσεις για τη νομοθετική προσέγγιση της αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης. Τα μέτρα αυτά αφορούν, μεταξύ άλλων, τα πρότυπα λειτουργίας των εταιρικών επιτροπών ελέγχου, τις συνθήκες που διασφαλίζουν την ανεξαρτησία και την καλύτερη εποπτεία των ελεγκτών, την πιστοποίηση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων από τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη των εταιριών, την απαγόρευση της χορήγησης εταιρικών δανείων σε διευθυντές και ανώτατα στελέχη, και τις προϋποθέσεις που θα εξασφαλίσουν βελτίωση της εταιρικής χρηματοοικονομικής λογιστικής και αύξηση των γνωστοποιήσεων (disclosures) της εταιρίας, όσον αφορά την οικονομική της κατάσταση.

⁴⁹Η Arthur Andersen, μία από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως επιχειρήσεις παροχής ελεγκτικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, συνέδεσε το όνομά της με τα λογιστικά σκάνδαλα που ξέσπασαν στις ΗΠΑ, σε βαθμό που έγινε συνώνυμη με την εταιρική διαφθορά, την αναξιοπιστία και την εξαπάτηση των επενδυτών. Υπεύθυνη των λογιστικών της για 12 έτη, είχε εγκρίνει τα αποτελέσματα της περιόδου 1997-2001.

⁵⁰Το 2006, καταδικάστηκε για κακούργημα που αφορά την οικονομική κατάρρευση της Enron.

⁵¹Στην Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης συμμετέχουν ονομαστικά ορισμένα πρόσωπα. Καθένα από αυτά ευθύνεται μόνο μέχρι του ποσού της εταιρικής του μερίδας, που δεν μπορεί να παρασταθεί με μετοχές και δεν μπορεί να μεταβιβαστεί αν δεν συμφωνούν όλοι οι εταίροι. Επομένως, στην εταιρεία περιορισμένης ευθύνης συνδυάζονται πλεονεκτήματα των ομόρρυθμων εταιρειών και ανώνυμων εταιρειών, ενώ δεν αντιμετωπίζει

κοινή επιχειρηματική πρακτική στον τομέα της ενέργειας). Ωστόσο, επιτρεπόταν η Enron (κενά των Γενικά Αποδεκτών Λογιστικών Αρχών) να μεταφέρει την ευθύνη οικονομικών δυσχερειών στις θυγατρικές εταιρίες, έτσι ώστε να μην εμφανίζονται στους λογαριασμούς της τυχόν οικονομικά προβλήματα, επιτρέποντάς της να διατηρήσει μια ισχυρή και γενικά αυξημένη τιμή των μετοχών και, συνεπώς, τη διατήρηση κρίσιμων επενδύσεων μετά από αξιολογήσεις της διαβάθμισής της.

Η Enron αρχικά συμμετείχε στη μετάδοση και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου σε όλες τις Η.Π.Α.. Η εταιρία ανέπτυξε και λειτουργούσε σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και αγωγών μεταφοράς, ενώ ασχολήθηκε και με άλλες υποδομές σε όλο τον κόσμο.

Το ότι κάποια στιγμή πλούτισε η Enron οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο μάρκετινγκ, την προώθηση της ηλεκτρικής ενέργειας, και στην υψηλή τιμή της μετοχής της. Η Enron ονομάστηκε η «πλέον καινοτόμος εταιρία της Αμερικής» από το περιοδικό «Fortune» για έξι συναπτά έτη, από το 1996 έως το 2001. Η Enron επιδοκιμάστηκε από πολλούς, συμπεριλαμβανομένου του κύκλου εργασιών της, του τεραστίου αριθμού του εργατικού δυναμικού της (περίπου 20.000 άτομα), των μεγάλων παρεχόμενων μακροπρόθεσμων συντάξεων, της εξαιρετικά αποτελεσματικής διαχείρισης και όλα αυτά μέχρι την εμφάνιση της εταιρικής απάτης. Ο Daniel Scotto ήταν ο πρώτος χρηματοοικονομικός αναλυτής⁵³ της BNP Paribas , που υποβάθμισε τους τίτλους της Enron από «Buy» σε «Neutral», με ανακοίνωση τον Αύγουστο του 2001.

δυσχέρειες στην ίδρυση της και τη διάλυση της και ούτε απαιτούνται μεγάλα κεφάλαια σε σχέση με τις Ανώνυμες.

⁵²Η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού (Special Purpose Vehicle - SPV, ή Special Purpose Entity - SPE), είναι μια εταιρεία που ιδρύεται ειδικά με σκοπό την πραγματοποίηση συγκεκριμένων και βραχυπρόθεσμων στόχων, όπως να απομονώσει το χρηματοοικονομικό κίνδυνο μιας επιχείρησης (π.χ. τράπεζας). Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης και τη Διερμηνεία 12, επιβάλλεται η ενοποίηση των οικονομικών καταστάσεων της Οικονομικής Οντότητας και της εκχωρούσας επιχείρησης, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται τόσο οι απαιτήσεις, όσο και οι υποχρεώσεις στον ισολογισμό.

⁵³Χρηματοοικονομικός Αναλυτής είναι επαγγελματική ειδικότητα με αντικείμενο την εφαρμογή των οικονομικών επιστημών στον χώρο των επιχειρήσεων. Η ειδικότητα αυτή απαιτεί υψηλού επιπέδου γνώση Λογιστικής, αλλά και άλλων τμημάτων της Οικονομικής Επιστήμης, όπως Προυπολογιστικής (Budgeting), Διαχείρισης Ταμειακών Διαθεσίμων και Αξιολόγησης Εταιριών και Έργων (Company and Project Valuation). Η Ειδικότητα αυτή είναι περιζήτητη σε Τραπεζικές και Χρηματιστηριακές εταιρίες και στα τμήματα Κοστολόγησης ή Προυπολογισμού της Οικονομικής Διεύθυνσης Μεγάλων Εταιριών.

Όπως ανακαλύφθηκε αργότερα, οι οικονομικοί διαχειριστές της Enron κατέγραφαν διογκωμένα ή και ανύπαρκτα περιουσιακά στοιχεία και κέρδη (Wikipedia, 2015).

5.2.2 Η αρχή του λογιστικού σκανδάλου

Κατά τη διάρκεια του 2001, και μετά από μια σειρά αποκαλύψεων που αφορούσαν παράτυπες λογιστικές διαδικασίες που συνέδεαν απάτες που διαπράχθηκε όλη τη δεκαετία του 1990 και αφορούσαν την Enron και την λογιστική εταιρεία Arthur Andersen, η Enron υπέστη την μεγαλύτερη πτώχευση στην ιστορία (ξεπέρασε σε μέγεθος οικονομικό και απάτης την πτώχευση της Worldcom το 2002, και της Lehman Brothers το 2008).

Καθώς το σκάνδαλο προχωρούσε με νέες αποκαλύψεις, οι τιμές των μετοχών της Enron μειώθηκαν από \$ 90,56 το 2000, σε μόλις λίγα cents. Η Enron είχε θεωρηθεί ως blue chip⁵⁴ επενδύσεις αποθεμάτων, οπότε είχε ραγδαίες εξελίξεις σε διάφορους χρηματιστηριακούς δείκτες ανά τον κόσμο και αποτέλεσε μοναδικό γεγονός στον οικονομικό κόσμο. Η διάλυση της Enron συνέβη μετά την αποκάλυψη ότι ένα μεγάλο μέρος των κερδών και των εσόδων της, ήταν το αποτέλεσμα συμφωνιών με εταιρίες ειδικού σκοπού (ελεγχόμενες ετερόρρυθμες εταιρίες). Αυτό ήταν ακριβώς ο ορισμός της Δημιουργικής Λογιστικής/απάτης, δηλαδή σήμαινε ότι πολλά από τα χρέη της Enron και απώλειες που είχε υποστεί δεν αναφερόταν στις οικονομικές καταστάσεις της.

Έγινε προσπάθεια διάσωσης από μια παρόμοια, μικρότερη εταιρία ενέργειας, την Dynegy, αλλά απέτυχε στα τέλη Νοεμβρίου του ίδιου έτους, λόγω των ανησυχιών για μια απροσδόκητη επαναδιατύπωση των κερδών. Η Enron κήρυξε πτώχευση στις 2 Δεκεμβρίου 2001. Επιπλέον, το σκάνδαλο προκάλεσε τη διάλυση της Arthur Andersen, η οποία εκείνη την εποχή ήταν μια από τις μεγαλύτερες λογιστικές εταιρίες του κόσμου. Η εταιρία κρίθηκε ένοχος για παρακώλυση της δικαιοσύνης κατά τη διάρκεια του 2002, για καταστροφή εγγράφων που σχετίζονται με τον έλεγχο της Enron (Wikipedia, 2015).

⁵⁴Χρηματιστηριακός όρος που αναφέρεται στις μετοχές εταιρειών υψηλής κεφαλαιοποίησης που συμμετέχουν με μεγάλο ειδικό βάρος σε χρηματιστηριακούς δείκτες. Ο όρος αρχικά καθιερώθηκε για τις μετοχές της IBM που ήταν, όπως και σήμερα, ιδιαίτερα δεικτοβαρείς στον δείκτη Dow Jones Industrial. Ο όρος αναφέρεται επίσης σε Αμοιβαία Μετοχικά Κεφάλαια που επενδύουν σε μετοχές του Γενικού Δείκτη ενός χρηματιστηρίου.

5.2.3 Λογιστικές πρακτικές

Οι οικονομικοί διαχειριστές της Enron χρησιμοποίησαν ποικιλία απατηλών, συγχυσμένων και δόλιων λογιστικών πρακτικών και τακτικών για να καλύψουν την απάτη τους στην παροχή οικονομικών πληροφοριών της Enron. Η Enron φαινόταν πιο κερδοφόρα από ό, τι πραγματικά ήταν, και δημιούργησε ένα επικίνδυνο φαύλο κύκλο στον οποίο, κάθε τρίμηνο, τα εταιρικά στελέχη μεγάλωναν την οικονομική εξαπάτηση για να δημιουργήσουν την ψευδαίσθηση κερδών της τάξης δισεκατομμυρίων δολαρίων, ενώ η εταιρία στην πραγματικότητα έχανε χρήματα. Η πρακτική αυτή αύξησε την τιμή της μετοχής τους σε νέα ψηλά επίπεδα, σε ποιο σημείο που τα στελέχη άρχισαν να εργάζονται με εμπιστευτικές πληροφορίες για συναλλαγές αξίας εκατομμυρίων δολαρίων των αποθεματικών της Enron. Τα στελέχη και οι μνημένοι στην Enron, γνώριζαν για τους offshore λογαριασμούς⁵⁵ στους οποίους κρύβονταν οι απώλειες της εταιρείας. Ωστόσο, οι επενδυτές δεν ήξερε τίποτα γι' αυτό. Ο επικεφαλής των οικονομικών υπηρεσιών της Enron, Andrew Fastow, σκηνοθέτησε όλες αυτές τις ενέργειες, χειραγωγώντας προσφορές, για να παρέχει στον εαυτό του, την οικογένειά του και τους φίλους του, εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια εγγυημένα έσοδα, σε βάρος της εταιρίας για την οποία εργάστηκε και τους μετόχους της.

Κατά τη διάρκεια του 1999, η Enron λειτούργησε την EnronOnline, ένα site εμπορικών συναλλαγών, το οποίο χρησιμοποιούνταν από σχεδόν κάθε εταιρία ενέργειας στις Η.Π.Α.. Ο πρόεδρος και γενικός διευθυντής της Enron, Jeffrey Skilling, άρχισε να υποστηρίζει την ιδέα, ότι: «η εταιρία δεν χρειάζεται κανένα περιουσιακό στοιχείο». Με την προωθητική επιθετική επενδυτική στρατηγική, βοήθησε την εταιρεία να γίνει ο μεγαλύτερος χονδρέμπορος φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, με μέγεθος συναλλαγών πάνω από 27 δισεκατομμύρια δολαρίων ανά τρίμηνο. Οι χρηματοοικονομικές απαιτήσεις της επιχείρησης, ωστόσο, έγιναν δεκτές στην ονομαστική τους αξία. Σύμφωνα με τον Skilling, η Enron υιοθέτησε την λογιστική mark to market⁵⁶ (ή αποτίμηση στην εύλογη αξία), στην οποία αναμένονται μελλοντικά κέρδη (η Mark-to-market λογιστική μπορεί να γίνει ασταθής εάν οι τιμές της αγοράς έχουν μεγάλη διακύμανση ή να αλλάξουν απρόβλεπτα). Έτσι, η

⁵⁵Αυτές οι εταιρείες ιδρύονται προκειμένου ο ιδιοκτήτης ή ο δικαιούχος να πετύχει το μικρότερο δυνατό κόστος φορολόγησης των διεθνών δραστηριοτήτων του. Πολλές φορές, συνήθως αποτρεπτικά, αναπτύσσεται η άποψη ότι κάποιος από τους σκοπούς ίδρυσης αυτών είναι η απόκρυψη οικονομικών εσόδων/κερδών, από παράνομες δραστηριότητες

⁵⁶Η Mark-to-market λογιστική μπορεί να αλλάξει τις αξίες στον ισολογισμό, καθώς οι συνθήκες της αγοράς μεταβληθούν.

Enron μπορούσε να καταγράψει κέρδη, με την πάροδο του χρόνου, παρά να αποδειχθεί απώλειες, έτσι η δημοσιονομική πορεία της εταιρείας συνέχιζε βάση της χειραγώγησης των τιμών των μετοχών της στην Wall Street.

Όταν όμως η επιτυχία μιας εταιρείας μετριέται με παράνομες οικονομικές καταστάσεις, οι πραγματικοί ισολογισμοί είναι άβολοι. Πράγματι, οι αδίστακτες ενέργειες της Enron έμοιαζαν με τυχερά παιχνίδια για να κρατηθεί η εξαπάτηση και να αυξάνεται η τιμή της μετοχής. Η τιμή προώθησης σήμαινε μια συνεχή έγχυση κεφαλαίου των επενδυτών με το οποίο η υπερχρεωμένη Enron επιβίωνε (κάτι σαν ένα οικονομική «πυραμίδα» ή «σύστημα Ponzi»⁵⁷)⁵⁸ (Wikipedia, 2015).

5.2.4 Διακυμάνσεις των τιμών των μετοχών της Enron

Τον Αύγουστο του 2000, η τιμή της μετοχής της Enron είχε την μεγαλύτερη αξία της \$ 90,56. Αρχικά τα στελέχη της Enron, τα οποία κατείχαν εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρυφές απώλειες, άρχισαν να πωλούν τα αποθέματά τους. Την ίδια στιγμή, το ευρύ κοινό και οι επενδυτές της Enron αγόραζαν άτακτα τα αποθέματα μετοχών. Τα στελέχη έδωσαν στο ευρύ κοινό (επενδυτές) πληροφορίες το απόθεμα θα συνεχίσει να αυξάνεται μέχρι να επιτευχθεί, ενδεχομένως, τιμή μετοχής στα \$ 130 με 140 δολάρια, ενώ κρυφά πούλησαν όλες τις μετοχές τους.

Όταν τα στελέχη πούλησαν όλες τις μετοχές, η τιμή άρχισε να μειώνεται ραγδαία. Οι επενδυτές έδωσαν πάλι πληροφορία να συνεχίσουν να αγοράζουν μετοχές οι μέτοχοι της Enron, διότι η τιμή της μετοχής θα ανακάμψει στο εγγύς μέλλον.

Στις 15 Αυγούστου 2001, τιμή της μετοχής της Enron είχε μειωθεί σε 42 δολάρια. Πολλοί από τους επενδυτές εξακολουθούν να εμπιστεύονται τα λεγόμενα των οικονομικών διαχειριστών της Enron ότι σε λίγο χρόνο θα μονοπωλήσει πάλι την αγορά. Οι μέτοχοι συνέχισαν να αγοράσουν ή να διατηρούν τα αποθέματά τους και η αξία των ιδίων κεφαλαίων τους μειώθηκε ραγδαία. Τέλος Οκτώβριου, η τιμή της μετοχής μειώθηκε στα 15 δολάρια, πολλοί επενδυτές το θεώρησαν (πάλι με παραπλανητικές πληροφορίες των οικονομικών

⁵⁷Η πυραμίδα επενδυτών αποτελεί ένα παράνομο επενδυτικό σχήμα που περιλαμβάνει την πληρωμή απόδοσης σε επενδυτές από τα χρήματα που πληρώνονται από μεταγενέστερους επενδυτές, αντί από τα καθαρά κέρδη που συγκεντρώνονται από πραγματικές πωλήσεις.

⁵⁸Προσπαθώντας να διατηρήσει την ψευδαίσθηση κερδοφορίας, ο Skilling επιτέθηκε φραστικά στον αναλυτή Richard Grubman της Wall Street, ο οποίος αμφισβήτησε την ασυνήθιστη -μέχρι τότε- λογιστική πρακτική της Enron κατά τη διάρκεια ενός συνεδρίου.

διαχειριστών της Enron) μεγάλη ευκαιρία για να αγοράσουν το εναπομείναν απόθεμα μετοχών της Enron (Wikipedia, 2015).

Η Enron κήρυξε πτώχευση στις 2 Δεκεμβρίου 2001.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Χρηματοοικονομική Λογιστική πραγματεύεται τις μεγάλες εξελίξεις και τεχνικές στον τομέα της λογιστικής, που οδήγησαν στην εμφάνιση στοιχείων υπονόμευσης των διεθνών λογιστικών προτύπων. Οι τεχνικές παραπονημένων λογιστικών καταστάσεων εταιριών έγκεινται στα όρια της Δημιουργικής Λογιστικής η οποία συνεχίζει να αναπτύσσεται και να εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου, και με την εμφάνιση των διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς, να διεθνοποιείται.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης αποτελούν έναν οδηγό για τη βελτίωση της παρουσίασης, της μέτρησης και της δημοσιοποίησης των οικονομικών και λογιστικών πληροφοριών των επιχειρήσεων και με την συνεχή παραμετροποίηση τους έρχονται να αντιμετωπίσουν τις ευρηματικές τεχνικές της Δημιουργικής Λογιστικής.

Κατά την μελέτη λογιστικών προτύπων και των αρχών λογιστικής εύκολα παρατηρεί ο μελετητής ότι η δημιουργικότητα της λογιστικής επιστήμης προέρχεται κατά κύριο λόγο από την ανατροφοδότηση των τεχνασμάτων της Δημιουργικής Λογιστικής.

Η δημιουργικότητα της λογιστικής, έγκειται στην προσπάθεια να χρησιμοποιεί νέες μεθόδους, τεχνικές, διαδικασίες, έννοιες, πρότυπα και θεωρίες -πολλές φορές δύσκολα να ερμηνευτούν, για να αναλύσει και να λύσει διάφορα λογιστικά προβλήματα. Έτσι, η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee-IASC) με τροποποιήσεις και αλλαγές στα λογιστικά πρότυπα και διερμηνείες, στη συνέχεια με την εισαγωγή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, προσπάθησε να μειώσει τις λογιστικές απάτες και να καλύψει τυχόν κενά νόμων και ερμηνειών, των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, που χρησιμοποιούσαν οι επιχειρήσεις.

Το τελευταίο θεωρείται από τους οικονομολόγους μια καθαρά λογιστική καινοτομία από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (International Federation of Accountants-IFAC) και των επιτροπών της, και αντικατοπτρίζεται από την έκδοση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και ερμηνειών της.

Η ερμηνεία των οικονομικών καταστάσεων γίνεται με τον υπολογισμό χρηματοοικονομικών δεικτών, οι οποίοι χωρίζονται σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες: τους

δείκτες ρευστότητας, τους δείκτες δραστηριότητας, τους δείκτες χρέους, και του δείκτες κερδοφορίας ή αποδοτικότητας. Οι πιστωτές μελετούν αυτούς τους δείκτες για να βεβαιωθούν ότι η επιχείρηση είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις πάγιες βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της (πληρωμή τόκων και κεφαλαίου). Η δανειοδοτική πολιτική των τραπεζών στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αξιολόγηση των σχετικών δεικτών και οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές χρησιμοποιούν αυτούς τους δείκτες για να συγκρίνουν τα σχετικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των διαφόρων εταιρειών.

- Οι δείκτες ρευστότητας δείχνουν την ευκολία με την οποία μπορεί μια επιχείρηση να εξοφλήσει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.
- Οι δείκτες δραστηριότητας δείχνουν πόσο γρήγορα εισπράττει η επιχείρηση τους εισπρακτέους της λογαριασμούς ή εξοφλεί τα τιμολόγια της, καθώς και την κυκλοφοριακή ταχύτητα των πληρωτέων λογαριασμών, των αποθεμάτων, και των εισπρακτέων λογαριασμών. Όσο ταχύτερα εισπράττει και όσο βραδύτερα πληρώνει μια επιχείρηση, τόσο καλύτερη είναι η θέση της -εντός ορισμένων ορίων, βέβαια.
- Οι δείκτες χρέους αποκαλύπτουν τη χρηματοοικονομική μόχλευση της επιχείρησης και δείχνουν αν είναι υπερφορτωμένη με δάνεια. Οι δείκτες χρέους προειδοποιούν τη διοίκηση για την ανάγκη αλλαγής του χρηματοδοτικού μίγματος της επιχείρησης, πριν προκύψουν προβλήματα αφερεγγυότητας.
- Οι δείκτες κερδοφορίας αποκαλύπτουν πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιεί η επιχείρηση τα στοιχεία του ενεργητικού της για να πετύχει πωλήσεις, να διατηρήσει το κόστος σε χαμηλά επίπεδα, και να έχει καθαρά έσοδα.

Ο τρόπος/τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την άσκηση της δημιουργικής λογιστικής στις οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους, όπως:

Μερικές εταιρείες δεν έχουν κέρδη ή μερίσματα, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η ανάλυση των δεικτών της αγοράς. Αυτή είναι η αιτία για την οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο δείκτης τιμής προς ταμειακή ροή, ο δείκτης τιμής προς πωλήσεις, ή ο δείκτης τιμής προς λογιστική αξία (P/BV) για την ανάλυση της απόδοσης της αγοράς. Στην περίπτωση του δείκτη P/BV, μια τιμή κάτω από 1 σημαίνει ότι τα χρήματα θα πρέπει να επενδυθούν σε περισσότερο ελκυστικούς τομείς. Μια τιμή πάνω από 1 δείχνει ότι η εταιρία έχει καλές επενδυτικές ευκαιρίες.

Μια καλύτερη βάση για την αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων μιας μετοχής είναι να συσχετιστεί το P/Ec της εταιρίας με ένα δείκτη αγοράς P/Em. Είναι χρήσιμο (ή κατά το δοκούν) να αναφέρονται τα κέρδη ανά μετοχή πλήρως προσαρμοσμένα ώστε να προσδιορίζεται πόση μείωση είναι πιθανόν να επέλθει όταν οι νέες μετοχές από την έκδοση των δικαιωμάτων προαίρεσης θα προστεθούν στις μετοχές σε κυκλοφορία και όταν τα μετατρέψιμα ομόλογα μετατραπούν σε κοινές μετοχές κάποια στιγμή στο μέλλον.

Ο δείκτης P/E είναι ένα μέτρο της αξίας των μετοχών και αντιπροσωπεύει την τιμή που θα κατέβαλαν ευχαρίστως πολλοί επενδυτές για κάθε ευρώ κερδών ανά μετοχή. Ο δείκτης P/E αντανακλά το ποσοστό αύξησης, τον κίνδυνο, και την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Για τον υπολογισμό του P/E έχουν σημασία τα αναμενόμενα κέρδη και όχι τα κέρδη των παρελθόντων ετών.

Τα μερίσματα είναι σημαντικά γιατί αποτελούν για τους επενδυτές μια πηγή τρέχοντος εισοδήματος. Τα διευθυντικά στελέχη πρέπει να προσπαθούν να διατηρούν σταθερή μερισματική πολιτική, και πρέπει να αναγνωρίζουν ότι η μερισματική απόδοση της μετοχής της εταιρείας τους συγκρίνεται διαρκώς με τις αποδόσεις άλλων επενδύσεων. Όταν η μερισματική απόδοση είναι πολύ χαμηλή σε σχέση με την απόδοση των ομολόγων, οι επενδυτές μπορεί να πουλήσουν τις μετοχές τους και να επανεπενδύσουν τα κεφάλαιά τους σε ομόλογα.

Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες έχουν περισσότερο νόημα όταν συγκρίνονται με τους μέσους όρους των ανταγωνιστών, του επιχειρηματικού κλάδου ή των καλύτερων εταιριών του κλάδου στον οποίο ανήκει μια επιχείρηση. Οι δείκτες του επιχειρηματικού κλάδου, καθώς και άλλοι εξωτερικοί δείκτες, αποτελούν ένα σημείο αναφοράς για το αν η οικονομική κατάσταση της εταιρείας είναι καλύτερη ή πιο επικερδής από άλλες σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή ή κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου.

Παρακολουθώντας τις αλλαγές αυτών των δεικτών, τα διευθυντικά στελέχη μπορούν να εντοπίσουν τους τομείς όπου είναι ισχυρή η επιχείρηση ή όπου υπάρχουν αδυναμίες και να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα.

Η ανάλυση δεικτών για την κερδοφορία μιας επιχείρησης δεν είναι πλήρης παρά μόνο αν αναγνωριστούν οι διαφορές στην ποιότητα των κερδών. Πρέπει να προσέχετε τις διαφορές στα κέρδη που προκύπτουν από προσωρινές αλλαγές στη λογιστική πρακτική.

Πρέπει να μελετώνται οι αριθμοί και να γίνονται προσαρμογές για τις διαφορές που οφείλονται σε διαφορετικές μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων, να μελετάται η χρήση της μεθόδου απόσβεσης που χρησιμοποιείται, και να ελέγχεται αν κάποια από αυτά τα κεφάλαια χρησιμοποιούνται για εσωτερικές λειτουργίες της επιχείρησης. Τα κέρδη πρέπει να αναπροσαρμόζονται για την επίδραση του πληθωρισμού στο κόστος και τις πολιτικές τιμολόγησης της επιχείρησης. Όταν αναλύεται η ποιότητα των κερδών, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στο κόστος αντικατάστασης έναντι του ιστορικού κόστους που εμφανίζεται στις οικονομικές καταστάσεις. Δεν πρέπει να παραλείπεται και επίσης να αναζητούνται οι λόγοι που προκάλεσαν τις αλλαγές στους δείκτες και την ποιότητα των κερδών.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να αξιολογηθεί η απόδοση μιας επιχείρησης. Μια προσέγγιση είναι να αναλυθούν οι οικονομικές καταστάσεις της (financial statements). Αυτό μπορεί να υλοποιηθεί με τρεις τρόπους:

1. Μελετώντας τα περιεχόμενα της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης και του ισολογισμού.
2. Αναλύοντας την κατάσταση των ταμειακών ροών (εισροών και εκροών), τις πηγές και τις χρήσεις των κεφαλαίων.
3. Εξετάζοντας τη σχέση ανάμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και τον ισολογισμό με τη βοήθεια της ανάλυσης δεικτών.

Ο τελικός σκοπός της ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων με αυτές τις τρεις διαδικασίες είναι να μπορέσουν τα διευθυντικά στελέχη να κάνουν σωστό σχεδιασμό. Με τη μελέτη της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης και του ισολογισμού, οι διευθυντές μπορούν να εντοπίσουν τα αδύνατα σημεία των χρηματοοικονομικών λειτουργιών και να λάβουν διορθωτικά μέτρα. Μέσα από την ανάλυση αυτών των καταστάσεων, τα διευθυντικά στελέχη είναι σε θέση να βρουν αποδοτικότερους τρόπους για την κατανομή των κεφαλαίων και των πόρων της επιχείρησής τους, να ελέγξουν τη μελλοντική κατεύθυνση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, και να βοηθήσουν στη μεγιστοποίηση του πλούτου των μετόχων.

Η ανάλυση των δεικτών βοηθά στον προσδιορισμό της γενικής χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης και διευκολύνει τους αναλυτές και τους επενδυτές να εκτιμήσουν αν η επιχείρηση διατρέχει τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας και αν

η δραστηριότητα της επιχείρησης είναι σε καλό επίπεδο σε σχέση με τον επιχειρηματικό κλάδο στον οποίο ανήκει ή με τους ανταγωνιστές της. Οι επενδυτές μελετούν τους δείκτες για να εκτιμήσουν την απόδοση και την ανάπτυξη της επιχείρησης. Έτσι, οι δυσμενείς χρηματοοικονομικοί δείκτες οδηγούν γενικά σε υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης, ενώ οι καλοί δείκτες σημαίνουν συνήθως ότι οι επενδυτές είναι πρόθυμοι να διαθέσουν κεφάλαια στην εταιρεία με λογικότερο κόστος. Οι τράπεζες χρησιμοποιούν τους δείκτες για να προσδιορίσουν αν θα χορηγήσουν πίστωση και πόση πίστωση θα χορηγήσουν σε μια επιχείρηση.

Οι πιστωτές ανησυχούν όταν η επιχείρηση δεν δημιουργεί αρκετά κέρδη για να καταβάλλει τις περιοδικές πληρωμές των τόκων από τα δάνεια που εκκρεμούν. Ανησυχούν επίσης και για τις εταιρίες που είναι υπερφορτωμένες με χρέη, αφού μια πτωτική τάση στην επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να οδηγήσει στην αφερεγγυότητα. Οι αναλυτές χρεογράφων παρακολουθούν συνεχώς τους διάφορους χρηματοοικονομικούς δείκτες των επιχειρήσεων που τους ενδιαφέρουν, χρησιμοποιώντας προγράμματα υπολογιστών και εφαρμογές λογιστικών φύλλων σαν το Excel και το Lotus 1-2-3. Με τέτοιου είδους αναλύσεις μπορούν να εντοπίζουν τις δυνατότητες και τις αδυναμίες των διαφόρων εταιρειών.

Τα διευθυντικά στελέχη χρησιμοποιούν τους χρηματοοικονομικούς δείκτες για να ελέγχουν τις λειτουργίες της επιχείρησης, για να εξασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις τους χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους πόρους, και για να αποφεύγουν τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας. Σκοπός είναι να εκτιμηθεί αν η χρηματοοικονομική και λειτουργική κατάσταση της επιχείρησης βελτιώνεται με το χρόνο και αν οι γενικοί δείκτες της είναι καλύτεροι ή χειρότεροι από τους δείκτες των ανταγωνιστριών εταιρειών. Όταν αυτοί οι δείκτες πέσουν κάτω από ορισμένα επίπεδα, το διευθυντικό στέλεχος έχει την ευθύνη να ξαναπάρει στα χέρια του τον έλεγχο πριν δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία:

Γκίκας, Δ. & Παπαδάκη, Α., 2012. *ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS*. Αθήνα: ΜΠΕΝΟΥ ΕΚΔΟΣΕΙΣ.

Επιστημονική Ομάδα ASTbooks, 2015. *Εισαγωγή στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα*. 2η επιμ. Αθήνα: ASTbooks.

Θανοκώστας, Α., 2015. *Δ.Α.Π.- Δ.Π.Χ.Α. όπως έχουν υιοθετηθεί και ισχύουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΝΑΟΥΤΗ.

Θανόπουλος, Γ., 2009. *Επιχειρηματική ηθική και δεοντολογία*. 2η επιμ. Αθήνα: Interbooks.

Καραγιάννης, Δ., Καραγιάννης, Ι. & Καραγιάννη, Α., 2012. *ΑΝΑΛΥΣΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ*. Αθήνα: ΙΔΙΩΤΙΚΗ.

Κατούδης, Η. & Αντωνόπουλος, Δ., 2006. *Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων*. Αθήνα: Ιδιωτική Έκδοση.

Λαζαρίδης, Θ. & Δρυμπέτας, Ε., 2011. *Εταιρική διακυβέρνηση*. Αθήνα: σοφία Α.Ε..

Μαγγίνα, Α. Γ., 2005. *Σύγχρονα και εξειδικευμένα θέματα λογιστικής*. 3η επιμ. Αθήνα: Σάκκουλας Αντ. Ν..

Μιχελινάκης, Β., 2013. *ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΕΝΑΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ*. Αθήνα: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

Μπάρμπας, Ν., 2011. *Φορολογία εισοδήματος*. Αθήνα: Σάκκουλα.

Νίαρχος, Ν., 2012. *ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ*. 3η επιμ. Αθήνα: ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ.

Ξένος, Χ. & Ξένου, Μ., 2013. *Διαρκής κωδικοποίηση Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Δ.Α.Π. και διερμηνειών*. Αθήνα: ΣΟΛ.

Παπαδέας, Π., 2010. *ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ*. Αθήνα: ΙΔΙΩΤΙΚΗ.

Παρασκευόπουλος, Δ. Π., 2008. *Λογιστική οργάνωση των επιχειρήσεων*. 3η επιμ. Αθήνα: Interbooks.

Πάσχος, Π. & Γεωργακόπουλος, Θ., 2008. *Εισαγωγή στη φορολογία*. Αθήνα: Μπένου Ε..

Σγουρινάκης, Ν., Μιχελινάκης, Β., Βλήσμας, Ο. & Ναούμ, Χ., 2015. *Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Ερμηνευτική προσέγγιση & Παραδείγματα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Τότσης, Χ., 2007. *ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ*. 11η επιμ. Αθήνα: ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΧ.Ν.ΤΟΤΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜ. Ε.Ε .

Τσόλης, Κ. & Φίλιος, Β., 2004. *Διεθνή λογιστικά πρότυπα*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.

Φίλος, Ι. & Αποστόλου, Α., 2011. *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές μετατροπής*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Ιστοσελίδες :

manage knowledge network, 2015. *Last in first out*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: http://www.12manage.com/description_lifo.html
[Πρόσβαση 4 2015].

Wikipedia, 2015. *Enron*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://en.wikipedia.org/wiki/Enron>
[Πρόσβαση 4 2015].

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

ΓΙΑΤΣΕ ΧΡΙΣΤΙΝΑ 5^ο ΕΤΟΣ

ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ 5^ο ΕΤΟΣ

ΚΟΚΚΑΛΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ 5^ο ΕΤΟΣ